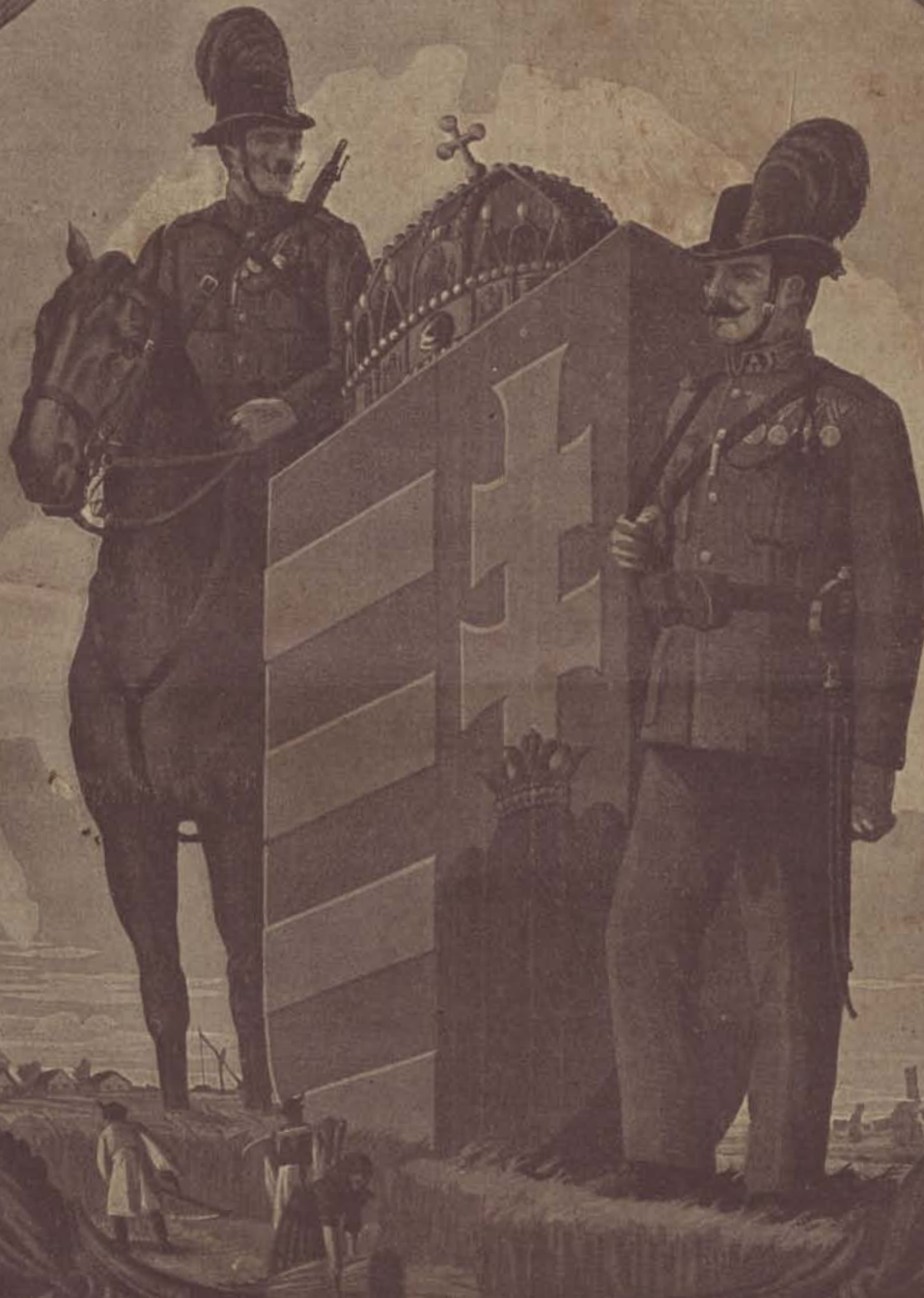

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÓSZÖRMÉNYI-ÚT 21 SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A fizetésrendezéshez.

A csendőrség életében a július elsejei általános fizetésrendezés sokkal jelentősebb esemény volt, sem hogy el lett volna szabad hallgatnunk. Mégsem írtunk még róla, mert meg akartuk várni a nyugdíjigények új szabályozásáról szóló törvényjavaslat letárgyalását. A kettő ugyanis annyira összetartozik, hogy csak a törvényes formák betartása céljából kellett őket különválasztani s egyikről sem írhattunk volna külön anélkül, hogy az, amit írunk, hiányos ne lett volna.

Hosszú évek óta ez volt az első cselekedet, amely az ígéretek tömegéből kiemelkedve azokat valósággá változtatta és kézzelfogható pengőkre beváltotta. Nem veheti senki szemünkre, hogy a türelmetlenek közé tartoztunk, hiszen mi voltunk mindig azok, akik az állam valóban súlyos helyzetével szemben megértést és belátást hirdettünk, nem lojalitásból, hanem meggyőződésből. Csak következetesek maradtunk tehát, amikor az államnak ezt az áldozatkészségét, amellyel anyagi érdekeinket felkarolta, nemcsak összezszerűen, hanem indítóórainak nemessége szerint külön is értékeljük és megköszönjük.

A Csendőrségi Lapok olvasói tapasztalhatták, hogy magasállású személyiségek, előljárók és feljebbvalók érdemeivel sohasem szoktunk foglalkozni, nemcsak azért, mert tollforgatás közben is katonák maradtunk, hanem azért sem, mert a hízelgésnek még a látszatát is gondosan kerülni akarjuk. Most azonban — úgy érezzük — erkölcsileg lehetetlen számunkra, hogy tiszteletünk és hálás köszönetünk jeléül Gömbös Gyula honvédelmi miniszter úr Önagyméltósága nevét meg ne említsük, annyira köztudomású, hogy ő volt az, aki a tisztikar és a legénység iránti magyar szeretettől és gondoskodástól áthatva magas állásának minden súlyát és egyéniségének minden tekintélyét elsőnek vetette latba, hogy mindazt, amit immár valóra is váltott, keresztülvigye az eléje tornyosult ezer nehézségen.

Aki csak július elsején számolt ceruzával, az talán hajlandó volt azzal végezni a számadást, hogy „az a pár pengő” — fogja az élete sorát jobbra fordítani. Sőt voltak — főleg a magasabb tisztí rendfokozatokban és főleg nálunk, a csendőrségnél — akiknél júniushoz viszonyítva deficittel végződött július elseje. De aki most, az új nyugdíjtörvény után járandóságainak összértékével vet számot, az — ha nemcsak a mának, hanem a holtnak is, nemcsak

önmagának, hanem a családjának is él — el kell hogy ismerje helyzetének lényeges és messzemenő megjavulását.

Éppen ebben rejlik az egész fizetésrendezésnek a tulajdonképpeni fontossága, gyökeres volta, előrelátó nagyvonalúsága és egyedül helyes koncepciója. Mert összehasonlíthatatlanul könnyebb lett volna egy rendelettel ilyen vagy olyan címen egy újabb, ötödik vagy hatodik ideiglenes pótléket rendszeresíteni, amely az államot csak pillanatnyi segítségre s arra is csak addig kötelezi, amíg egy másik rendelettel hatályon kívül nem helyezik, mint keresztülvinni egy olyan törvényt, amely az államra állandó jellegű kötelezettséget ró, az érdekelt számára pedig a kevésbé gondterhes Holnap megnyugtatóan biztos tudatát jelenti. Nem hisszük, hogy akadna gondolkodó ember — legyen most még bármilyen fiatal is — aki, ha a kettő között választania kellene, maga is szó nélkül ne az utóbbit választaná.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy tényleges illetményemelés is ne történt volna. Nem ugyan akkora, amennyire egyes kívülállók sokallották, de annyi mindenesetre, hogy — különösen és helyesen az alsóbb rendfokozatokban — a sok gond közül néhányat mégis csak levett a vállunkról. Ha pedig meggondoljuk, hogy az ország mai sanyarúságában az állam szempontjából tíznek számít minden kiadott pengő, akkor nem azt a keveset kell mérlegre tennünk, amit kaptunk, hanem azt a sokat, amit az állam adott.

Egészen külön kell kiemelnünk a nyugdíjigényt szabályozó új törvény hetedik paragrafusát, amely úgy rendelkezik, hogy a szolgálatban vagy szolgálat által életét veszített csendőr özvegyének ugyanakkora összegű nyugdíjat kell megállapítani, amekkora az elhalt férj legutolsó tényleges illetménye volt. Vagyis, hogy a szolgálatban elesett csendőr teljes fizetését holtanapjáig kapja a felesége.

Az eddigi nyugdíjtörvény is lehetőséget adott arra, hogy a szolgálatban elesett csendőr özvegye kedvezményes nyugdíjban részesüljön, amely esetleg az elhalt férj tényleges illetményeinek összegéig is terjedhetett. A „lehet” és „kell” között azonban nagy a különbség: ajándék az egyik, amit nemcsak megadni lehet, hanem megtagadni is és jog a másik, amit meg kell adni és nem szabad megtagadni.

Nekünk a szolgálatunkért nemcsak képletesen, de a valóságban is élnünk-halunk kell. A halál áldozatát nem lehet megfizetni, de nem szabad a hátramaradottak nélkülözésével súlyosbítani sem: ezt mondja a törvény a maga komoly, kimért szavainak meggondolt precizitásával. Ki tudná megszámlálni a könnyeket, ahányat letörül vele!

Csak egy válaszunk lehet mindezekre, csendőrök: Köszönjük!

A tüzesetek nyomozása.

írta: POSSZERT JAKAB százados.

Lapunk folyó évi 14. számában kilátásba helyeztem, hogy a tüzesetek nyomozása körüli tudnivalók ismertetését folytatni fogom.

A tüzesetek felderítése a tűz keletkezési okainak ismeretén kívül szükségessé teszi a tűz *tüznemeknek* és azok leggyakoribb okainak ismertetését is.

A tüznemek a következők:

A *kéménytűz*: A kéményen átvonuló füst kormot rak le a kémény falaira, melynek egyrésze a kémény falának nedvessége folytán szurokká válik. A kormot a kéményseprő a keféjével könnyen eltávolíthatja, a szurok ellenben kátrányszerű, szilárd anyaggá tömörül s a kémény belsejébe tapad, ezért kefével nehéz eltávolítani. A szurok könnyen gyúló anyag s így a kályhából felszálló szikrától — különösen erősebb tüzelés esetén — könnyen meggyullad, a kémény falait áttüzesíti s a hozzá közel levő, vagy beleépített gerendákat meggyujthatja. A kéménytűzet a kéményből kitóduló sűrű, sárgás füst és keses szag jellemzi.

A kéményseprőt mulasztás terheli, ha a kéménytisztogatást elmulasztotta, illetőleg az elszurkosodott kémény kiegészítéséről nem intézkedett.

Padló- és mennyezetégés rendszerint kéménytűzek vagy kéményégetés után fordul elő, ha a kémény vakolata a padló és a mennyezet deszkázata közötti részen hézagos, mert a nyíláson kiszálló szikra vagy a sugárzó hő is meggyujthatja a padlót, illetve

a mennyezet deszkázatát. Tekintve, hogy csak kevés levegő juthat a padló és mennyezetnek alul vakolattal és felül szoros padlózattal ellátott részéhez, az ilyen tűz csak lassan terjed. A gerenda, a deszkázat lassan szenesedik, nem füstöl s gyakran napokig üszkösödik anélkül, hogy észrevennék. Idővel a padló mindig jobban átég, több levegő juthat a tűzhöz s végre lángrobban.

Padlóégést okozhat a helytelen kályhaépítés is, ha azt kellő szigetelés nélkül helyezik a padlóra. Minden kályha alá és elé, legalább 20 cm távolságra szigetelő réteget kell elhelyezni.

Mennyezetégés védőernyő nélkül felfüggesztett lámpától is keletkezhetik. Az állandó hő a vakolaton át is felhevítheti s végül meggyujthatja a mennyezet deszkáját. Deszkaválaszfalak is gyakran gyulladnak meg. Ennek oka lehet: a kályha közelhelyezése a deszkafalhoz, a füstcsőnek szigetelőréteg nélküli átvétele a deszkafalon.

A *pincetűzek* leggyakoribb okai:

- a szén öngyúléása;
- nyílt lánggal gondatlan bánásmód;
- eldobott égő gyufa, cigaretta, ami különösen a pinceablakon át történt bedobásnál gyakori;
- még tüzes hamú, salak gondatlan kiöntése;
- rosszul záró, elrozsdásodott kéménytisztítóajtó, melyen át az égő kéményszurok szikrája leesik s a közelben felraktározott gyúlékony anyagot meggyujtja.

A *szobatűzek* leggyakoribb okai:

- égő gyufa, cigaretta eldobása;

Bakacsin koporsó.

(Havasalji emlék a 80-as évekből.)

írta: Péterfy Tamás.

Vajdarécsén temettek. Tavasz volt. Szentgyörgynapja előtt egy héttel még Fogarasvölgyében, míg a tavaszi Nap sütött, az óriás, teknőmélyedésű lapályon, — addig a havasok felől, fehér fogait mutogatták a Nagoj, a Viste Máre és a többi kétezer méternél magasabb sziklacsúcsai a Déli Kárpátoknak.

A dombra épített templom előtt ravatal állott Vajdarécsén. Rajta koporsó, régi szokás szerint gyalulatlan fenyődeszkából csinálva és fényes sirtinggel bevonva, aminek a nép ajkán „bakacsin” a neve. A koporsóbevonót a széleken, ormokon kettős sorban, sárgarézfejú szegekkel verték ki. A halott nevét vörösrézfejú, kúpalakú, fényes szegekkel írták fel a fekete bakacsinnal bevont koporsóoldalra:

„Bálint György, vajda.
Élt 68 évet”.

Az öreg cigányvajdát temették, a vándor kolompárcigányok vajdarécsi nemzetségének harminc évek óta ismert, tisztelt, tekintélyes vajdáját. A görögkeleti lelkész

teljes, fényes díszben kijött a templomból, megszentelte a koporsót. Sírva-éneklő, vontatott bús hangon mondotta el imáját.

Aztán elbúcsúztatta a halottat.

A kolompárcigányok félkörben letérdeltek a szentbeszéd alatt és siratták az öreg vajdát, mint az édes apjukat.

A dászkal (kántor) könnyekig megható gyászéneke után előlépett az új vajda. Térdre ereszkedett a koporsó mellett. Ezüstgombos vajdabotjával háromszor koppantott a gyepes, zöldfüves földre, hogy a mélységes síri föld is hallja meg, ott a zsenge pázsit alatt a cigányfejedelem imáját.

Csengő, szép hangon, nyújtva beszélt, mintha énekelne:

„Rugyipé ándá muléndé!...”

(Imádkozunk a halottért!)

„Lé mulé zsenéngé gyihá Déhlélké ázsu timátár ándé pácsáté chodiuszázén tháj opune sztráfipé té sztráfij léngé. Ámen!”

(A meghalt hívek lelkei Isten irgalmasságából békeségben nyugodjanak és az örök világosság fényeskedjék nekik. Ámen.)

A térden álló sötét cigánysokaság áhitattal mormolta, csendesen mondotta utána a vajda szavait, aztán a „Miatyánkot” rebegték el cigányul: „Ámárodád Dévlá...”. És fejeiket lehajtva, homlokuk érintette a földet...

A gyászmenet megindult a temető felé. Közben megkondult a vajdarécsi templom tornyában mind a három harang. S mintha csak égi jelle vártak volna, a vajdarécsi harangok síró szavát ismételte Fogaras-völgyében minden falu szomorúan kongó harangja. Tizenöt faluban harangoztak.

Vajdát temettek Vajdarécsén...

A temetőkertben még a pap be sem végezhetette a

- b) világító eszközökkel gondatlan bánásmód;
- c) ruháknak kályhák közelében szárítása;
- d) alagyújtásra előkészített fa szárítása;
- e) égő petróleumlámpák utántöltése;
- f) gondatlan tüzelés és fűtés (rossz, átégett kályhaacsövek, kályhaajtók);
- g) kályha közelében gyúlékony anyag (aprófa, forgács, papír, seprő) felhalmozása;
- h) gyermekek játéka gyufával.

Tetőtüzek leggyakoribb okai:

- a) villámcsapás;
- b) röptűz (kéményekből, vasúti mozdonyokból elszálló szikrák);
- c) öngyulás (a padláson elhelyezett olajos, zsíros rongy, nedves széna, öngyulás), napsugár (hólyagos üvegcserep stb);
- d) átrozsdásodott, vagy átégett kéménytisztító-ajtók;
- e) építési hiba (a kéménybe vagy szorosan a kémény mellé épített gerendák);
- f) a kémény hiányos vakolása;
- g) világító eszközzel gondatlan bánás;
- h) idegenek elszállásolása padláson;
- i) javítómunkálatok gondatlan végzése a padlás-ürben.

Erdő, rét és kalászosok égése:

Ez a tűz csak száraz időben fordul elő s mindig külső behatás folytán keletkezik. Okai:

- a) villámcsapás;
- b) röptűz (vasúti, hajómozdonyszikra);

- c) égő gyufa, cigaretta, szivar eldobása, pipa hamujának kiverése;
- d) gondatlan tüzrakás;

Malomtűzek leggyakoribb okai:

a) A lisztrobbanás. A gabonáról a koptatókban gyorsan forgó acélhengereken szedik le a gabona külső héjazatát, illetve annak roncsát s ekkor erős porzás keletkezik. Ha a gabonában kavics van, ez az acélhengereken szikrát csíhol s így keletkezik a legtöbb malomtűz. Miután az őrleményt a felvonók gyorsan szállítják egyik géptől a másikig, a földszint-ről a legfelső emeletre, ezúton a tűz is tovább terjed, feljut az összes emeletekre. Ez az oka annak, hogy néhány perccel a tűzkitörés után az egész malom lángban áll.

b) A malmok tetőszerkezeteiben lerakódott s nyáron a tartós nagy hőségtől átmelegedett lisztpor is robban, ez is tüzet okozhat.

c) A csapágyak melegen futása. A levegőben szálló lisztpor eltömi az olajozóperselyeket, ezek nem olajoznak, a szárazon futó tengelyek a dörzsöléstől átmelegednek, a csapágy kiolvad, lecesepeg s vagy ez közvetlenül, vagy pedig az izzó tengelyrészt meggyújtja a mellette levő olajperselyeket. A malomtűz gyors terjedése következtében előálló légáramlat is felkavarja a lerakódott lisztport, mely az odajutó szikrától felrobbanhat.

d) Gondatlan bánásmód nyílt világítóeszközökkel, dohányzás, szabálytalan villanyvezetékek alkalmazása.

Mozgósínházak égése. A filmek celluloidból

koporsó utolsó beszentelését, a szentelt tömjénfüst alig érte az öreg vajda fényes, rézszegekkel kivert, fekete bakacsinkoporsóját, amidőn egy fegyveres csendőr lépett a sír közelébe s odaállt a fiatal, új vajda elé:

— Bálint Józsefet keresem! Te vagy az?!...

A cigány föltekintett, mert térdreereszkedve 'vala a sírből kihányt göröngyökön. Arcán könnycseppek. Szemében a fájdalom. Hangja erős, zengős, bátor:

— Én vagyok!...

— Kövess! — szólt szigorú, parancsoló hangon a csendőr.

Az új vajda megdöbbenve állt. Erőteljesen beszélt:

— A bakacsinkoporsó előtt esküszöm, benne az édes apám fekszik, hogy most rosszat cselekszel...

A csendőr elkísérte a vajdát a temetésről, pedig megmondotta 'harag nélkül Bálint vajda, hogy nem ismerlek, nem idevaló vagy! Minket sem ismeresz! Hát csinálnál a bajt! Majd eligazítja a fogarasi csendőrőrmester, a Wilhelm...

II.

A cigányvajda két pejlovát fogták be a vajda vastengelyes, recsegős-ropogós szekerebe. Azon utaztak be Fogarasba. Elöl az ülésen Bálint vajda ült a fia mellett, ki a lovakat hajtotta, a gyeplőt tartotta. Hátról az ülésben a csendőr foglalt helyet. Naplemente után érkeztek a városba. Ott az útfordulónál, a Perdy-malom előtt hátra szólt Bálint vajda a csendőrhöz:

— Bizonyosan itt van az őrmester úr! Beküldöm a gyereket!

A tizenöt éves Gyurika húzta a gyeplőt s a lovak megállottak.

— Hajts az őrségre! — parancsolta a csendőr.

El is indultak lassan, de jó szimatja volt a cigánynak. Tudta, hogy a kocsizőrej, a megállás, a megindulás,

mindezek nem kerülhették el az őrmester úr figyelmét, aki odajárt a Perdy molnár Lujzika lányához, mert jegyesek valának.

Az ablakfüggöny megmozdult. Bálint gazda kezével hivogatást intett. Wilhelm őrmester észrevette, meglátta és erősen megkopogtatta az ablakot. Aztán gyorsan kijött.

A kocsi megállt. A vajda hallgatott. Győzelmét érezte. A csendőr teljes fegyverben szállt le jelentkezni az őrmester úr előtt, aki igazán szép férfi 'vala. Nemes nézése. Kellemes mosolya, bátor tekintete. Hirtelen átpillantotta a helyzetet. A vajda odaállt. Nem beszélt. A csendőr bevégezte jelentését. Bálint vajda teljes önuralommal bírta végighallgatni, hogy a sír szélén beszentelt bakacsinkoporsó mellől vezette elő... Azt sem várta meg a csendőr, amíg elhantolják...

Wilhelm őrmester a jelentés meghallgatása után a vajdához fordult. A hangja kissé fátyolozott, gyöngén reszkető 'vala a derék katonának. Hiszen ismerte a Bálint-családot teljesen...

— Beszélj, vajda! — biztatta csendesén.

— Meggyalázta az édes apám emlékét... a koporsóban... még az elhantolását sem nézhettem meg, — panasolta Bálint vajda s a szavakat a fogai között szűrte át, úgy összeszorította keservében az állcsontjait.

— Magam jövőre a további kihallgatásra, vigye be a laktanyába és 'az én irodámban várjon rám! — parancsolta az őrmester.

A csendőr tisztelgett. Tíz perc múlva a csendőr-laktanya udvarán állott meg a Bálint vajda ropogós-vastengelyes szekere. A cigányvajdát valóban az őrmester szobájába vezették. De a csendőr még most sem bírta elképzelni, hogy ő nem járt el rendesen ezzel a közönséges kőborcigánnyal. Hiszen csak cigány!... Azok a Nagy-Alföldön rablógyilkosságra mindenkor készek. Így ismerte az Alföldről Fogarasba helyezett csendőr a cigányokat.

(nitrocellulose) készülnek, ez pedig nagyon tűzveszélyes anyag, mely már alacsony hőmérséklet mellett meggyullad és gyorsan elég anélkül, hogy nyílt lánggal kellene hozzáérni. A kályha, sőt még a villamoskörte melegétől is meggyullad és hatalmas hőfejlés közben elég. A z elégés folytán a celluloidból sárgásbarnaszínű mérges és robbanó gázok illannak el. A nagytömegű filmből a hőség folytán gyorsan elillanó gázok a helyiséget megtöltik s ha ilyenkor nyílt láng ér hozzájuk, hirtelen felrobbanva gyakran 10 méter hosszú lángsugarat is lövelnek, mely elpusztít minden élő szervezetet.

A filmnek ez a veszélyes volta teszi szükségessé, hogy mozgósínházakban a vetítőkamra a nézőtértől tűzbiztosan legyen elválasztva (még a fénykéve átbocsátására szolgáló nyílásnak is le kell zárva lennie egy legalább 8 mm vastag kristályüveggel). A vetítógép önműködően megakadályozza azt, hogy egyik kockánál nagyobb filmrész elégjen.

A tűz keletkezhetik abból, hogy a film hosszabb ideig állott a meleg fénykéve hatása alatt, de keletkezhetik a gépész gondatlan cigarettázásától is.

Ezekután reátérek annak tárgyalására, hogy milyen eljárást kell a csendőrnek tanusítania a tűzesetek alatt és azok után, a nyomozás folyamán.

A Szut. 512. és 515. pontjaiban előírt teendők érintése nélkül csak azokat a teendőket sorolom fel, amelyek a tűzeset okának felderítését szolgálják.

Ha a járőr még az égés alatt ér a tűz színhelyére, — ami nagy előnyére van a tűzeset felderítésének —

Arról nem volt tudomása, hogy a havasalji falvakban rendes téli lakó az itteni kolompár népség. Hogy módos, hasznos munkáju emberek a kolompárcigányok és megbecsülik őket az otthonukban, mert ők is csupa becsületesen viselkednek ott, akár a görény azon az udvaron, ahol befészkelődött s az orra előtt kapargálhat a csirke, — mégsem nyúl hozzá semmihez. (No, mert ravasz a görény, nem árulja el a jelenlétét, hogy feldüljék az otthonát, rátaláljanak a fiaira.)

Az őrmester jóakarattal meghallgatta, hadd könnyítsen a fájdalmán, aztán hazabocsátotta Vajdarécsére.

Tévedés volt.

— Szentgyörgy napján úgy is elindultok vándorolni s mire a tél haza hajt, — ez a csendőr nem lesz itt az őrön! . . . — mondá búcsúzásul a vajdának.

Kezet szorítottak. Emberséges emberek voltak.

III.

A vándorcigányok Szentgyörgynapján indultak el vándorútjukra. Ott találkoztak a havasalji falvak telelő szállásairól beözönlött morék Fogaras város nagyközség piacterén. Valóságos országos cigánybúcsú volt ott Szentgyörgy napján, minden esztendőben. A szekereken bőséges raktára a kolompoknak, csengőknek, palacsintasütőknek, üstöknek, üstlábaknak és vasedények különböző-féleségeinek.

Wilhelm őrmester még felkereste Bálint vajdát a piaci táborban.

Ez olyan vígasztaló látogatás volt, mert érezte a derék katona, hogy a vajdával, tévedésből valami olyan történet, aminek nem szabad megessni. Jó utat, sok pénzt kívánt az őrmester a látogatásról távoztában s nem mondotta meg, hogy mire visszajönnek a kóborlásból, ő már más őrön lesz, távol vidéken, azonban azt a csendőrt áthelyeztette jóelőre a Felvidékre. De a cigány elől nehéz

a rend és biztonság helyreállításán kívül még az égés folyamata alatt be kell a nyomozást vezetni.

Mindenekelőtt azt kell megállapítani, hol keletkezett a tűz, melyik ponton volt a tűz fészke, milyen irányba terjedt, mi égett már el teljesen, mi nem esett még a tűz áldozatául, ki volt elsőnek jelen a tűz színhelyén.

Ügyelni kell arra is, hogy bizonyító nyomok meg ne semmisüljenek, ezért legalább avatatlanoknak a tűz színhelyére való belépését körülzárolással meg kell akadályozni, sőt ha szükségesnek mutatkozik, a le nem égett helyiségeket a későbbi nyomozás céljaira le kell zárni, vagy őrizet alatt kell tartani.

A csendőr járja be és vizsgálja át a tűz területét, kérdezze ki a tűzoltókat, a szemtanukat a tűz keletkezéséről, továbbterjedéséről s minden olyan körülményről, amit a tűz kiütésekor s azóta tapasztaltak. Igyekezzünk pontos helyszínrajzot s ha lehet, még fényképfelvételt készíteni, mert ez megkönnyíti az eredeti állapot összeállítását s a tűz okának megállapítását.

A tűz után a tűzoltóságnak, szemtanuknak, károsoknak részletes kikérdezésével kell a tűz keletkezési helyének, terjedésének irányát, mérvét, valamint a tűz okának felderítését szorgalmazni.

Ne a kár részletes megállapítása képezze a csendőr első feladatát, erre később is ráér, hanem azt kell elsősorban tisztázni, hogy ki vette észre a tüzet elsőnek, ki jött utána stb., s hogy ki, mikor, honnan, mit látott? Minden tanunál, de különösen a tűz színhelyén elsőnek megjelenteknél részletes és

akkor is menekülni, ha lopni akar s akkor is, ha jót akar tenni . . .

Csobóra asszony, a Bálint vajda élete párja, még a vándorútrakelés előtt kitudta, hogy Wilhelm őrmester úr esküszik a gyönyörű Lujzikával, a Perdy György molnár szépséges leányával, a nagyobbikkal.

Háromszékre, Nagyborosnyóra költözött a boldog ifjú pár. Meg is feledkezett Wilhelm a Bálint vajda esetéről, midőn egy szeptemberi napon megérkezett Gyurika, a cigányvajda feketeszínű, hetykejárású, suhanc fia, a mézesheteket élő ifjú párhoz.

Egyenesen a csendőrőrmester lakásába kopogott be és a cselédleánytól beüzente, hogy a Bálint vajda fia van itt!

Köszönt. Aztán szépen, illedelmesen adta elő mondókáját. Még cigányverset is szavalt a fiatal pár üdvözlésére. Végül kéziveretű, ezüst tálcát, hat ezüst csészét pakolt ki az asztalra ajándéknak s kérve kérte a bocsánatot a cigányvajda általa, hogy el nem jöhetett Moldovából, a Polyákországi gránictól. Hanem alkalomadtán majd beköszönt az őrmester úrékhoz, ha erre jár . . . Azonban megüzente, hogy a fekete bakacsinkoporsót annak az idegenföldi csendőrnek sohasem tudja elfelejteni.

*

(Péterfy Tamást, a kiváló székely író, a közelmúltban ünnepelték negyvenéves írói jubileuma alkalmából. Ezzel kapcsolatban közöltük ezt a régi csendőrnovelláját. Nem gondoljuk, hogy az eset valóban megtörtént volna, valószínűbbnek tartjuk, hogy az író csak a mások elbeszélése után írta meg. Hogy azonban Wilhelm őrmester — ha tényleg megkapta — nem fogadta el az ezüst csészéket, látatlanba lefogadjuk. A tárcát különben az érdekesség kedvéért közöltük: milyenek látta a csendőrt az író a szépirodalom szemüvegén át. Szerk.)

pontos előadást kell követelni arra, hogy akkor, amikor a tanu a tűz helyszínére érkezett, mi, hol égett? Belül, kívül, fent, lent, melyik része az épületnek, tárgynak, milyen volt a tűz füstje, a füst színe, szaga? A láng lassan, füsttel keverve, csak nehezen terjedt-e vagy szép, tiszta lánggal égett-e? Ha ezúton sikerül a tűz keletkezési helyét, lefolyását és terjedését megállapítani, folytatólag a következőket kell ellenőrzés tárgyává tenni:

a) Ha egyidőben több helyen égett a tűz, anélkül, hogy az egyes tüzek között összeköttetés lett volna, valószínű, hogy gyújtogatás történt.

b) Röptüzet előidéző kémények, gyárak, vasúti mozdonyok vannak-e, illetve közlekednek-e a közelben s azokban mikor volt utoljára tűz? (Mikor járt arra a vonat, hajó.)

c) Rövidzárlatot előidézhető magasfeszültségű vezetékek vannak-e?

d) Öngyúló anyag volt-e a tűz keletkezési helyén? Ki helyezte azokat oda s mi célból? Mióta voltak ott azok?

e) A kéményeken vannak-e vakolathiányok, azok az oltás során keletkeztek-e, vagy azelőtt is megvoltak már? Ha a kéményen levő vakolathézagokban erős füst- és kormosodási nyomokat észlelünk, úgy a vakolathézag régi, melyen át a kémény tüze, lángja s füstje kicsaphatott; ez már számtalan tetőtűznek volt okozója.

f) A tűz után visszamaradt hamu és törmelék mennyisége és minősége megfelel-e az állítólag elégett tárgyaknak, illetve anyagoknak? A hamu felső, középső és alsó rétegének tömege, külseje egyforma-e? Őrizzünk meg kisebb mennyiséget minden rétegből külön-külön téve, arról a helyről, ahol a tűz keletkezett.

g) Történt-e a tűz előtti napokban vagy hetekben bútór, áru, láda stb. átrakodás, elszállítás, ha igen, mi okból?

h) Voltak-e a tűz keletkezési helyén tűzveszélyes anyagok (olajoskannák, petróleum, benzin, alagyújtó anyag, papírhulladék), ki és mikor helyezte azokat oda? Állandóan ott szokták-e ezeket az anyagokat tartani, ha nem, miért helyezték a tűz előtt arra a helyre?

Ezen kérdések mérlegelése után a *tűz helyének átvizsgálása* lesz a csendőr feladata.

Először azokat a helyiségeket kell átvizsgálni, amelyeket a tűz megkímélt. Ha ilyen helyiségekben égési nyomokat észlelünk, ez mindig gyanus s gyújtogatásra enged következtetni. Ugyanis a tettes több helyen való tűzterjesztéssel igyekezett célját elérni, miközben egyik vagy másik helyen a tűzterjesztés nem sikerült. Állapítsuk meg, van-e olyan helyiség, amelynek belsejében volt a tűz, jóllehet ajtaja, ablaka be volt téve; hogyan keletkezhetett itt a tűz, be volt-e kulccsal zárva az ajtó, kinél volt a kulcs, nem volt-e a kulcs belülről a zárban, nem tüntek-e itt fel szokatlan elrendezések? Mit tartanak rendszerint a helyiségben s mi volt ott a tűz alkalmával?

A *padló* megvizsgálására különös gondot kell fordítani. Ha egy helyiség padlója égési nyomot mutat, a helyiség belseje ellenben nem; úgy petróleum, benzin leöntésével történt gyújtogatásra következtethetünk.

Ennek a gyanunak a tisztázása érdekében a padlót néhány helyen bontsuk fel, vizsgáljuk meg, nincs-e az alatta levő törmelékben, feltöltési anyag-

ban petróleum, benzin nyoma, mert a kiöntött vagy kiömlött folyadékból kisebb mennyiség a padló hézagain rendszerint átszivárog az alul levő rétegbe s oda nem jutván levegő, nem ég el. A padlóból és az alatta levő törmelékből őrizzünk meg néhány réteget, melyek az égés különböző mélységét mutatják, a kiöntött folyadék nyomait bizonyítják s azonnal, még mielőtt a folyadék maradványai elpárolognának, hites vagy magánvegyésszel (esetleg gyógyszerésszel is) vizsgáltsassuk meg.

Gyanus az is, ha a bútorok alatti padlózatot találunk égési nyomokat. A padlózat ezen része ugyanis csak akkor ég el, ha a felette álló bútór, tárgy már teljesen leégett. Vizsgálódásunk terjedjen ki arra is, hogy a padlózat egyes részei nem lazák-e s nincs-e alatta valamely gyújtó anyag vagy annak maradáka elhelyezve?

A *falak* átvizsgálása arra szorítkozzék, hogy vannak-e azon égési nyomok, s ha igen, milyenek?

A tűz inkább felfelé terjed, oldalt kevésbé, lefelé legkevésbé. Ha tehát a falon olyan égési (füst) nyomokat találunk, amelyeknek lefelé a padlóig nincs folytatásuk, megállapíthatjuk, hogy a tűz az égési nyom magasságában keletkezett. Ha a falon szakgattott, szétfeckendezett vagy fésűszerű kormozódást látunk, megállapíthatjuk, hogy a falat s valószínűleg az ott volt tárgyakat is, függőnyt stb. folyadékkal öntötték le s azt gyújtották meg, mert ennek égése idéz elő csipkeszerű füstnyomokat. Ha bedeszkázott falak hézagainál erősebb az égés, mint a lapos felületen, szintén folyadék ráöntésére következtethetünk, a maradványok megőrzéséről tehát ilyen esetben is gondoskodnunk kell.

Ha a fal mellett lábbal ellátott szekrény vagy bútór állott s a bútór mögötti falon dacára ennek, erős füstnyomokat találtunk, szintén folyadék leöntésére következtethetünk. A leöntött és meggyúlt folyadék lángja, füstje a fal és a bútór között felhúzódtott s csíkos befeketítést idézett elő.

(Folytatjuk.)

Pandúrok és zsandárok harca.

A Hadilevéltár okmányai alapján írta:

vitéz BERKÓ ISTVÁN.

A szomorú emlékü, úgynevezett Bach-korszak az 1859. évi háború elvesztésével Magyarországon véget ért. Amíg Bach Sándor cs. kir. belügyminisztersége alatt, az egységes ausztriai birodalom megvalósítása céljából minden magyar nemzeti önállóságot meg akartak szüntetni, addig az utána következő években engedményeket kezdtek adni a magyaroknak, hogy függetlenségre hajló törekvéseiket ezáltal is enyhítsék. A megyék tisztviselőit most már nem Bécsből nevezték ki, hanem a megye közönsége választotta őket úgy, mint a régi jó időkben s az egyes önálló megyei intézmények, így a közbiztonság fenntartására rendelt pandúrok intézménye is, megint életbelépett.

A cs. kir. csendőrség azonban továbbra is fennmaradt, mert a pandúrok a közbiztonsági szolgálatnak csak azt a részét vették át, amelyik nem terjedt ki a politikai vonatkozású ügyekre, hanem csak holmi tolvajok üldözésében. Kisebbségi verekedések megfékezésében és hasonló lényegtelenebb ténykedésekben merült ki. A pandúroknak persze nem volt inyükre, hogy a közbiztonsági szolgálatnak nem egészen korlátlan urai lehetnek s ezért bizonyos semmiféle jó viszony sem állott fenn ők és a zsandárok között.

A zsandárok katonák voltak, akiknek egész magatartását szigorú szabályok irányították, míg a pandúrokat a megye alispánja vagy a járási szolgabírák fogadták fel és voltak korlátlan uraik. A pandúrok közvetlen parancsnoka a megyegyűlésen választott csendbiztos volt. Csendbiztossá olyan erélyes embert választottak, aki nem ijed meg holmi kis dulakodástól és veszélyes kalandtól, ami a betyárok üldözése közben rendszerint elkerülhetetlen volt. A csendbiztosnak nem volt szüksége nagyobb képzettségre, mert az ő állásában inkább a személyes virtus volt a főkövetelmény; ez a virtus azonban sokszor több volt a kelleténél és túlkapasokat eredményezett.

Ilyen körülmények között jónéhányszor kellemetlen összetűzés támadt a zsandárok és a pandúrok között. Az akkori időkből fennmaradt hivatalos írásokból egész sorozatát ismerhetjük meg az ilyfajta súrlódásoknak, amelyek közül most az alábbi elég cifra esetet mondjuk el:

A törzsével Kassán állomásozó cs. kir. 5. csendőrezred nagykállói szakasza, 1862 március elején, 9 csendőrből álló járőrt küldött ki, hogy a szakasz körletében megfigyelje a nép hangulatát. A titkos feladat leplezése végett a járőr kiküldetésének céljából kakastollak gyűjtését mondták ki; tudniillik abban az időben kapták a csendőrök az addigi sisak helyébe a tollforgós kalapot, amelyhez a kakastollat ilyen módon kellett gyűjteni.

A járőr körútjában Vásáros-Naménybe érkezett, ahol beszállásolt. Ebben a községben egyik szabadságolt csendőraltisztnek volt vendéglője, akit a csendőrök, a községi bíró és két községi esküdt társaságában meglátogattak. Hozzájuk csatlakozott egy zsidó alkusz is, akit a járőr vezetője már régebben ismert. A vendéglős szívesen fogadta őket és mivel az országos vásár miatt tele voltak a kocsmá helyiségei, a társaság a vendéglős lakoszobájában foglalt helyet és csendesen koccintgatni kezdett.

Kisvártatva nyílik az ajtó és teljesen leittasodva lép be a beregmezei csendbiztos, s miután ittasságában vagy kétszer a földre bukott, a társaságban levő zsidó alkuszt le akarta tartóztatni és meg akarta kötni. Erőszakosan hozzáugrott és megragadta. A csendőrök erre megkérdezték, hogy miért akarja ezt az embert letartóztatni s egyben elhárították az asztaltól, mert látták, hogy részegségben csupa virtuskodásból akarja éreztetni a hatalmát. Azt ajánlották neki, hogyha az alkusz tényleg bűnös valamiben, akkor várjon egy kicsit a letartóztatással és előbb győződjék meg a tényállásról.

A csendbiztos azonban nem hallgatott az okos szóra, hanem nagy lármával tovább okvetetlenkedett, mire a csendőrök — további kellemetlenségek megelőzése végett — a részeg embert kituszkolták a szobából. Egyben megtudták, hogy a csendbiztost két szomszéd községbeli ember biztatta fel, akik az alkuszra valami miatt haragudtak.

Tisztelet érdemel a tudós is, ki négy fal közt halványnulva a múlt világ emlékeivel kizárólag társalkodik: de a jelenkorra hatni kívánó polgárnak más pályán kell indulnia. Magányos ismereteket szerezni, hogy azok a sokaságra általplántálva közkinccsé váljanak; világos ideákból faklyát gyűjteni, melynél az együttélők előítéleteik sötét-ségéből kiléphessenek, régi s új, idegen és saját tapasztalást egyesíteni, hogy a néptömeg előtt vezérelv gyanánt ragyogjanak; szóval minden ismeretet a kor szükségéire s kívánataira, a jelenlét nemésítésére s a jövőendő előkészítésére fordítani s a lehetségig életbe hozni: ezt kívánom én mindazoktól, akik a haza javát szolgálni akarják.

Kölcsey.

Az ivószoba vendégei, látván a csendbiztos kudarcát, kinevették őt; de legjobban gúnyolta a jelenlevő két pandúr, amiért engedte, hogy a zsandárok kidobják és a zsandároknak szánt különböző szidalmak között biztatták a megtorlásra. Közben a kocsmá többi vendégei közül sokan eltávoztak. A vendéglős előre látva, hogy valami kavardás van kilátásban, nem akarta, hogy az ő magánlakása legyen annak színhelye, a zsandárokat és társaságukat tehát a kocsmaszobába vezette át, ahol azután tovább beszélgettek, anélkül, hogy a másik asztalnál ülő pandúrokra ügyet is vetettek volna.

A csendbiztos mérgesen kiment és két újabb pandúrral tért vissza, akikkel odalépett a zsandárok asztalához és az alkuszt újból le akarta tartóztatni, amiben azonban a zsandárok ismét megakadályozták. Ebből természetesen szóváltás keletkezett, a pandúrok rövid időre eltávoztak, majd buzogányokkal tértek vissza és biztatták ittas vezetőjüket, hogy ne hagyja magát. Az pedig sokkal kevésbé volt ura a józan megfontolásnak, semhogy további bátorításra várt volna; felkapott tehát egy üveget és „ki vagy te, kutya” kiáltással az egyik zsandár felé sújtott. Az ütés nem talált, mert a vendéglős megakadályozta.

Most buzogányát kapta elő a csendbiztos és hatalmas ütést mért annak a csendőrnek a fejére, aki neki háttal állva, a kályhánál egyik polgári ismerősével beszélgetett. A csendőr a földre rogyott s arcát elborította a vér. Szomorú a dologban, hogy a csendőr magyar legény volt s a csendbiztosnak a vendéglős lakosztályából előbb történt kituszkolásában egyáltalában nem volt része. A féktelen, teljesen részeg ember azonban nem nézte, hogy kit bántalmaz, neki minden zsandár egyaránt gyűlöletes volt.

Bajtársukat véresen elterülni látva, a zsandárok kardot rántottak, egykettőre elszedték a buzogányokat és a pandúrokat kikergették a vendéglőből. További dulakodásnak elejét veendő, a vendéglős a kocsmaszobába vezető összes ajtókat bezárta, a sebesült zsandárt pedig ápolás alá vették.

A viadal döntő mérkőzése azonban csak ezután következett. A kivert ellenfél ahelyett, hogy az első vereséggel beérte volna, mindenáron bosszúra szomjazott, amit egyébiránt nem is lehet csodálni, mert az ittas ember rendszerint annál dühösebb lesz, minél több kudarc éri. A jó pandúrokban, különösen csendbiztosukban pedig meglehetősen sok szeszes ital bugyborékol. Új támadásra készültek tehát. Az istállóba siettek, lovaik nvergéről elővették pisztolyaikat, azután a csendbiztos vezetésével viszatérve, a bezárt ajtók egyikét betörték, s felvont pisztolyal nyomultak be, fenyegetve ellenfeleiket, hogy most mindnvájukat lelövik. Az egyik pandúr el is rántotta a pisztoly billentyűjét, azonban a fegyver csütörtököt mondott.

Erre a zsandárok újból kardot rántottak és nekiestek a mindenáron verekedést kívánó támadóknak. Nem telt bele egy-két pillanats a pandúrokat lefegyverezték. A kézitusa hevében a csendbiztos a fejére, egyik pandúrja pedig az arcára kapott vágást, mire mind az öten elmenekültek. A zsandárok üldözöbe vették őket és annak a pandúrnak a kivételével, aki pisztolyát elsütötte, valamennyiüket lefűlelték; ez az ötödik azonban úgy eltűnt, hogy hetek múlva sem tudták előkeríteni.

A zsandárok most szállásukról elhozták puskájukat; foglyaikat egy magánháza vitték s ott reggelig őrizték. sebesült társuknak buzogányütötte fejsebét pedig a városi orvossal bekötöttették.

Másnap a csendőrrjárőr foglyaival együtt előfogaton Nagykállóra ment, az elfogott pandúrokat és a tőlük elvett fegyvereket a mezzei királvi biztosnak adta át. A járőrvezető azonkívül átadott még valamit ami a csend-

biztos bűnét csak tetézte. Ez a valami pedig egy tízforintos bankjegy volt. A csendbiztos ugyanis, az éj folyamán annyira, amennyire visszanyerte józanságát, tisztába jött azzal, hogy baj lesz, mert ő támadta meg a csendöröket s ennek folytatása egész biztosan nagyon szomorú lesz reá nézve. Gondolta tehát, hogy a csendőr járőrvezetőt pénzzel megvesztegeti, hogy hagyja őt és társait futni. A járőrvezető azonban kötelességtudó ember volt, a megvesztegetési kísérletet bejelentette s a markába nyomott tízforintost is beszolgáltatta.

A buzogánnyal fejbeütött csendőr állapota annyira súlyos volt, hogy a debreceni katonai kórházba kellett szállítani, ahol jónéhány hétig kezelték, amíg végre felépült, a hatalmas seb nyomát azonban élete végéig viselte koponyáján.

A királyi biztos a helytartósághoz Budára, a csendőrség pedig a kassai katonai parancsnokságnak küldött írásbeli jelentést. Az akkori rendelkezések szerint a zsandárokat megtámadó csendbiztos és pandurjait tulajdonképpen haditörvényszék elé kellett állítani, s míg erre vonatkozólag döntés érkezik, a bűnösöket a nagykallói megyei fogházba zárták.

A döntés néhány hét múlva megjött s vegyesbizottság ment a helyszínére. A hadbíró megállapította, hogy a zsandárokat nem terhelte mulasztás, mert önvédelemből kényszerültek a fegyverhasználatra, így nem is esett bántódásuk. A csendbiztosnak és pandúrjainak bűnössége azonban teljesen beigazolódott és fogságbüntetésen felül valamennyiüket még el is csapták a szolgálatból, mert ugyan misoda tekintélye lett volna az olyan csendbiztosnak és pandúrnek, aki maga is hetekig a kóterben ül a lökötök, csavargók és tolvajcigányok társaságában.

Mely büntetések utalhatók szigorított dologházba?

írta: ZSOLDOS BENŐ, budapesti kir. ítéltáblai bíró.

A még csak rövid étellel dicsekedhető 1928. évi X. törvénycikknek egyik legszarkalatosabb és a büntető jogrendszerünkben legújyszerűbb intézménye a törvény 36. §-ában körvonalozott az az intézkedés, melynek értelmében egyes büntetések az ott megjelölt megrögzöttség esetében, bírói ítélettel határozott tartamú szabadságvesztés-büntetés kiszabása nélkül a fegyházbüntetéshez fűzött jogkövetkezményekkel járó *szigorított dologházba* utalhatók.

Mielőtt ennek az új rendszerű büntetési nemnek a mibenlétével megismertetném a „Csendőrségi Lapok” olvasóit, lássuk először is, hogy általában véve mi is az a már előbb is ismert dologház, amelynek lényegesen szigorított formája ma már nálunk a fegyházbüntetéssel esik egy tekintet alá s amelytől — az eddigi bírói tapasztalatok szerint is, — épen határozatlan időtartamánál fogva — annyira félnek a büntetettek, hogy az ellene bejelentett felebbezésük intenciója inkább a határozott fegyházbüntetéséssé való átváltoztatásra irányul. Inkább vállalják a fegyházat, mint a dologházat.

De lássuk először is, miben áll voltaképpen a „dologház” és mi annak a büntetőjogi jelentősége.

Magyarországon a *dologház* — mint letartóztatási intézet — előző büntetési jogrendszerünkben nem ismeretes, míg külföldön, főként Németországban és Belgiumban már régben ismerik a dologházakat, míg ezeknek alkalmazása Hollandiában, Svédországban és Svájcban alig ötven éves multra tekinthet vissza. Németországban s utána Európa sok államában csavargókat, koldusokat, ledér nő-

ket utaltak a dologházba és ott rendszeres munkára kényszerítették őket. Sőt két évszázaddal ezelőtt még a dologházakat akárhányszor az árvaházzal, szegényházzal, sőt az örültek házával is egybekapcsolták. Képzhetjük ezek után, hogy az ilyen régifajta dologházak milyen erőteljes erkölcsnemesítő hatást tudtak gyakorolni környezetükre.

A mi fentebb említett új törvényünk aztán a dologházat, melynek — eddigi rendszerében — inkább a rendészeti közigazgatás terén volt valamelyes jelentősége, egyszerre, mint a csakis súlyosabb bűncselekmények elkövetőivel szemben alkalmazható, úgynevezett „szigorított” alakjában illeszti be a magyar büntető jogrendszerbe. Ez intézkedés szigorúságát már maga egyedül az a körülmény is a leghathatósabbban jellemzi, hogy egyenesen a fegyházbüntetésekkel esik egy tekintet alá s mint büntetést addig is, míg az államnak módjában lesz a törvény szellemének megfelelő, külön szakszarú szigorított dologházakat — aminők ma még nálunk egyáltalán mincsenek, — felállítani, rendszerint a fegyintézetekben hajtják végre. De végrehajtható valamely más büntető intézetben, vagy ilyen intézetnek evégből elkülönített részében is, melyet az igazságügyminiszter erre a célra külön rendelettel kijelölt s ugyanő állapítja meg a szigorított dologházak szervezetét és rendtartási szabályait is.

A törvény a szigorított dologházba utalt elítéltek kezelését illetően sarkalatos szabályként állítja fel, — amely egyszerűsége és büntetési nem célját és jelentőségét is szemléltetően megvilágítja, — hogy, az itt elhelyezett büntetéseket, munkás és rendes életmódhoz kell szoktatni, őket munkával oly módon kell foglalkoztatni, hogy valamely foglalkozást annyira elsajátítsanak, hogy a szabadságuk visszanyerése után abból megélhessenek.

Voltaképpen tehát ez az újfajta büntetési nem távolról sem olyan „kegyetlen” vagy túlszigorú, mint amilyennek azt általában az elítéltek látják. És mindjárt — már ehelyütt — meg is magyarázom, hogy az elítéltek miért „szereketik” inkább a fegyházbüntetést, mint a szigorított dologházba utalást? A fegyházbüntetés ugyanis *határozott* időtartamú: az ítéletben a bíróság már megszabja annak *legmagasabb* tartamát, amelynél az tovább semmiestre sem terjedhet. S aztán ott van a feltételes szabadságra bocsátás intézménye, amely szerint az elítélt akkor, ha jó magaviselete és szorgalma által a javulás reményét megerősítette: kérelmére a büntetés *háromnegyed* részének kitöltése után az igazságügyminiszter által feltételelesen szabadlábra helyezhető. Ámde nem így van a szigorított dologházbautalásnál, amelynél a bíróság az ítéletben a büntetésnek csupán a *legrövidebb* tartamát határozza meg, azal a korlátozással azonban, hogy ez a legrövidebb tartam semmiestre sem lehet kevesebb *három* esztendőnél. Ezt a három vagy a bírói döntés szerint több évi tartamot tehát az elítéltek minden esetben ki kell töltenie s csakis *az után* bocsátható feltételes szabadságra akkor, ha az intézetben tanusított magaviseletéből és a munkában kifej-

„... a földművelők osztálya az, amely szükséges s a leghasznosabb. Rajta nyugszik egy ország valódi jóléte, az erő és nagyság, melyekre egy nép önmagából emelkedik, midőn független más nemzetektől; ez az, mely megtámadásokat önfennmarthatása tekintetéből szükségtelessé tesz és a védelemre a legbiztosabb eszközöket nyújtja. Ha arra kerül a dolog, hogy valamely állam hatalma megtéltetésék, akkor az ízlés embere a fejedelem palotáit, kikötőit, hadseregét, hadi szertárát, városait veszi vizsgálat alá; az igazi államférfi pedig a földművest veszi szemügyre és meglátogatja a földművelő kunyhóját. Amaz tudomást szerez magának arról, ami megvan, az utóbbi arról, ami még meglehet.

Rousseau.

tett szorgalmából alaposan lehet arra következtetni, hogy szabadon bocsátása esetében a jogrendet és a közbiztonságot újból veszélyeztetni nem fogja s munkás és rendes életmódot fog folytatni. Ezzel szemben, ha a feltételes szabadonbocsátást a szigorított dologház mellett szervezett s az elnökkel együtt három tagból álló felügyelőhatóság nem javasolja, az elítélt bizonytalan ideig továbbra is bennmarad annál is inkább, mert a felügyelőhatóság minden éven legalább egyszer tart ülést avégből, hogy a szabadlábra helyezést kérő folyamodások felől véleményt adjon.

Most már térjünk át a soraink főtárgyát képező arra a kérdésre, hogy mely büntetéseket utalhat a bíróság szigorított dologházba?

Megmondhatjuk mindjárt két szóval is: a „megrögzött büntetéseket”.

A szigorított dologház szempontjából az 1928. évi X. t.-c. 36. §-a szerint pedig azok a többszörösen visszaeső, úgynevezett megrögzött büntetettek, akik az élet, szemérem vagy a vagyon ellen *különböző* időben és egymástól függetlenül *legalább három büntetést* követtek el és a törvény értelmében halálbüntetés kiszabásának nincs helye. Ezzel kapcsolatban további mellőzhetlen feltétel annak megállapítása, hogy a büntetett az utolsó és az azt közvetlenül megelőző büntetést *öt éven belül* követte legyen el, továbbá, hogy bűncselekményeket üzletszerűen (mintegy keresetképen, megélhetésének egyik főforrásául) követi el, vagy bűncselekmények elkövetésére *állandó hajlamot* mutat. Általában pedig a megrögzöttség megállapításánál az illető egyén életmódját, egyéniségét, életviszonyait, a bűncselekmények elkövetésének körülményeit kell figyelembe venni.

De még a megrögzött büntetettnek nyilvánult egyén is csakis abban az esetben utalható szigorított dologházba, ha az ítélet hozatala idején életének huszonnegyedik évét már betöltötte s aki az élet, szemérem vagy a vagyon ellen irányuló s *különböző* időben véghezvitt legalább három büntetést a tizennyolcadik életévének betöltése, tehát az 1913. évi VII. t.-c. szerinti büntetőjogi fiatalkorúság határának elérése *után* követte el.

E büntetteknek pedig a következőkben felsorolt cselekmények valamelyikének kell lenniök:

a) gyilkosság és szándékos emberölés, aztán a Btk. 285. és 286. §-ában meghatározott magzatelhajtás, a Btk. 287. §-a szerinti gyermekkítétel, a Btk. 288. §-ába ütköző gyilkosságra való szövetkezés. Továbbá a rablással kapcsolatban elkövetett szándékos emberölés, vagy ennek kísérlete, vagy súlyos testisértés (Btk. 349. §. 1. bek. 2. pontja és 2. bekezdése). Aztán a háború idején elkövetett olyan büntetett, melynek folytán a fegyveres erő érdekének közvetlen veszélyeztetése állott elő, vagy pedig a hadviselés érdekének lényeges sérelme következett be — és a tettes ezt az eredményt előreláthatta. Úgyszintén olyan büntetett, mely az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére, különösen valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának erőszakos létesítésére irányul. Végül az a büntetett, melynek tettese emberi élet kioltására vagy rombolására alkalmas robbanószert (dinamit, ekrazit) vagy ily anyag vagy szer felhasználására szolgáló készüléket (bomba, kézigránát, pokolgép stb.) jogosulatlanul állít elő, készit, szerez vagy tart rendelkezése alatt.

b) erőszakos nemi közöslés, szemérem elleni erőszak, megfertőztetés, természetelleni fajtalanság büntette, a vérfertőztetés büntettének a Btk. 243. és 244. §-ában meghatározott esetei, — továbbá, ha a tettes magát valamely nő férjének szinli és a nőnek a tévedését felhasználja, hogy azzal nemileg közösljön, aztán a házasságtörés, csábítás, valamint a kerítésnek a Bn. 44. §. 2. és 3. bek. és 45. §-ában meghatározott büntetetei, — végül az erkölcsstelen cél által minősített gyermekrablás és a Btk. 321. §-a szerinti nőrablás.

c) a lopás, rablás, zsarolás, sikkasztás, hűtlen kezelés, orgazdaság, csalás, okirathamisítás, csalárd bukás, vagyongoroglás, gyujtogatás, vízáradás okozása, közveszélyű megrongálás büntetetei.

Íme, ezek azok a *büntettek*, melyek közül legalább háromnak az elkövetése és az azok miatt kiszabott büntetések kiállása szükséges ahhoz, hogy az elítélt szigorított dologházba legyen utalható. Vétségek és kihágások már ezeken felül és csupán annyiban jöhetnek tekintetbe, amennyiben — azoknak, sorozatos elkövetése esetén — a megrögzöttség fogalmát kimerítő *bűnözésre való hajlam* megállapítására alkalmasak.

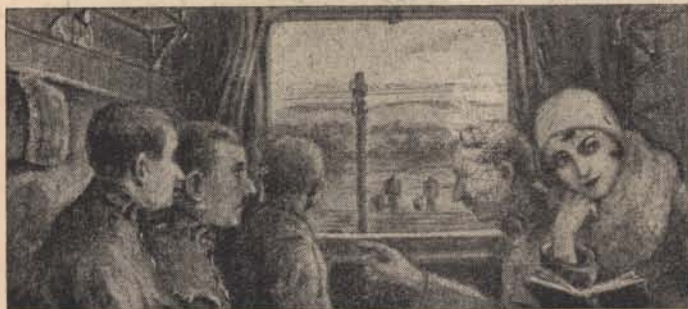
A szigorított dologházba utalhatóság lényeges feltétele tehát az úgynevezett *megrögzöttség*, — amely alatt a törvény — dr. Izsák Gyula meghatározása szerint — a büntetettnek eddig elkövetett bűncselekményeiben megnyilvánult azt a lelki tulajdonságát érti, melynél fogva tőle hasonló súlyos bűncselekmények további elkövetését valószínűsítéssel el lehet várni. Annak megállapításánál aztán, hogy megrögzött büntetett-e a terhelt, a fent hivatkozott törvény (1928:X. t.-c.) idevonatkozó rendelkezése szerint (37. §. 2. bek.) figyelembe kell venni egyéniségét, életmódját, életviszonyait, a bűncselekmények elkövetésének körülményeit, még akkor is, ha a megelőző bűncselekményeket fiatal korban, vagy gyermekkorban követte el. Ehezlytt mindenesetre figyelemreméltó adatként kell felemlítenem, hogy dr. Váry Albert volt kir. koronaügyész helyettes, jelenleg országgyűlési képviselő, ki az új büntetőnovellának képviselőházi tárgyalásakor a javaslat előadója volt, kiemeli az előadói beszédében, hogy akkor (1928-ban) körülbelül *ezerre* volt tehető hazánkban a megrögzöttnék minősíthető büntetettek száma, akik közül 339 volt fogva. Ennek a közveszélyes csoportnak tehát, amint ebből is láthatjuk, meglehetősen tekintélyes taglétszáma van.

A törvény szelleméből folyik s annak minél eredményesebb érvényrejuttatása szempontjából nélkülözhetetlenül szükséges, hogy az ily megrögzött büntetettekkel szemben folyamatba tett ügyekben eljáró kir. ügyészségek

Vitéz Kiss László százados, a ceglédi lovas tanalosztály oktatótisztje, a hadsereg-sporthét Military „A” kategóriájában „Duda” nevű lován 70 induló közül 4-ik lett.

gondosan ügyeljenek arra, hogy már a nyomozati eljárás során mindazok az adatok és jelenségek kellően felderíttessenek, amelyek az ilyen terheltek egyéniségét, életviszonyait, életmódját, a kérdéses bűncselekmény elkövetésének körülményeit az ítékezésre alkalmas megvilágításban tárják a bíróság elé. A nyomozásnak idevonatkozó leglényegesebb adatait tehát már lehetőleg a csendőrségi tényvázlatnak is tartalmaznia kell.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Egy nagyszabású kémkedési eset.

írta: **RUSSEL őrnagy,**
az amerikai titkos szolgálat főnöke Franciaországban.

(2. közlemény.)

U. S. szolgálati kábeltávirat:

Erest, Franciaország, 1919 július 10.

Két német hadifogoly most behajóztatott. Rendelési hely a titkos szolgálat törzskara, Washington.

Bash.

A „New-York Times” távirata:

Washington, 1919 július 21.

„... Ez a két ember az egyedüli hadifogoly, akiket Franciaországból egyáltalában Amerikába vittek. Még azok is, akiknek felügyelete alatt utaznak, azt állítják, hogy nem tudják, miért hajózták be őket Amerika felé. Neveiket és rendfokozatukat is titokban tartják.”

Csak egy sor a kábeltáviratból, amely egy szállítmány behajózásáról adott hírt és felsorolta a szállítmányhoz tartozók neveit. Ezt a kábeltáviratot sok újság közölte és a két titokzatos hadifoglyot illetően annyiféle verzió keringett, ahány újságban ez a hír megjelent.

Hogy a világháború egyik legnagyobb hőstettét leírassam, elbeszélésem ennek a két hadifogolynak a történetét. Abban az időben, amikor a fegyverszüneti szerződést aláírták, semmi pénzért nem lettem volna hajlandó ennek a megírására, mert a német titkos szolgálat karja akkor még messze ért. Nagyon sokan tapasztalhatták, hogy bármennyire elrejtőztek is, ez a kar mindig megtalálta és rettenetesen megbüntette őket. Németország úgy akarta, hogy mindenki, aki őt elárulni merészeli, halállal lakoljon. Mikor ennek a történetnek a híre, amit most el fogok beszélni, a német főhadiszállásra érkezett, a német titkos szolgálat összes vezetői esküvel fogadták, hogy mindenkinek, aki ezzel az esettel valamiféle kapcsolatban állott, minél előbb meg kell halnia.

Ez most már mind megváltozott. A német katonai uralomnak Németországban, úgy látszik, egyszersmindenkorra vége szakadt és az egykori főhadiszállás tagjainak éppen elég saját gondjuk van, semhogy az időt arra paza-

rolnák, hogy ennek az izgató drámának szereplőit felkutassák.

Mindaz, amit itt leírok, szószerint igaz és megtörtént. Egyes helyeken álneveket kell írnom, de ezt ott mindjárt meg is említem, természetesen egyes beszélgetéseket sem tudok teljesen szószerint visszaadni, de azért, hogy a lényegyet hibátlanul adom vissza, felelek.

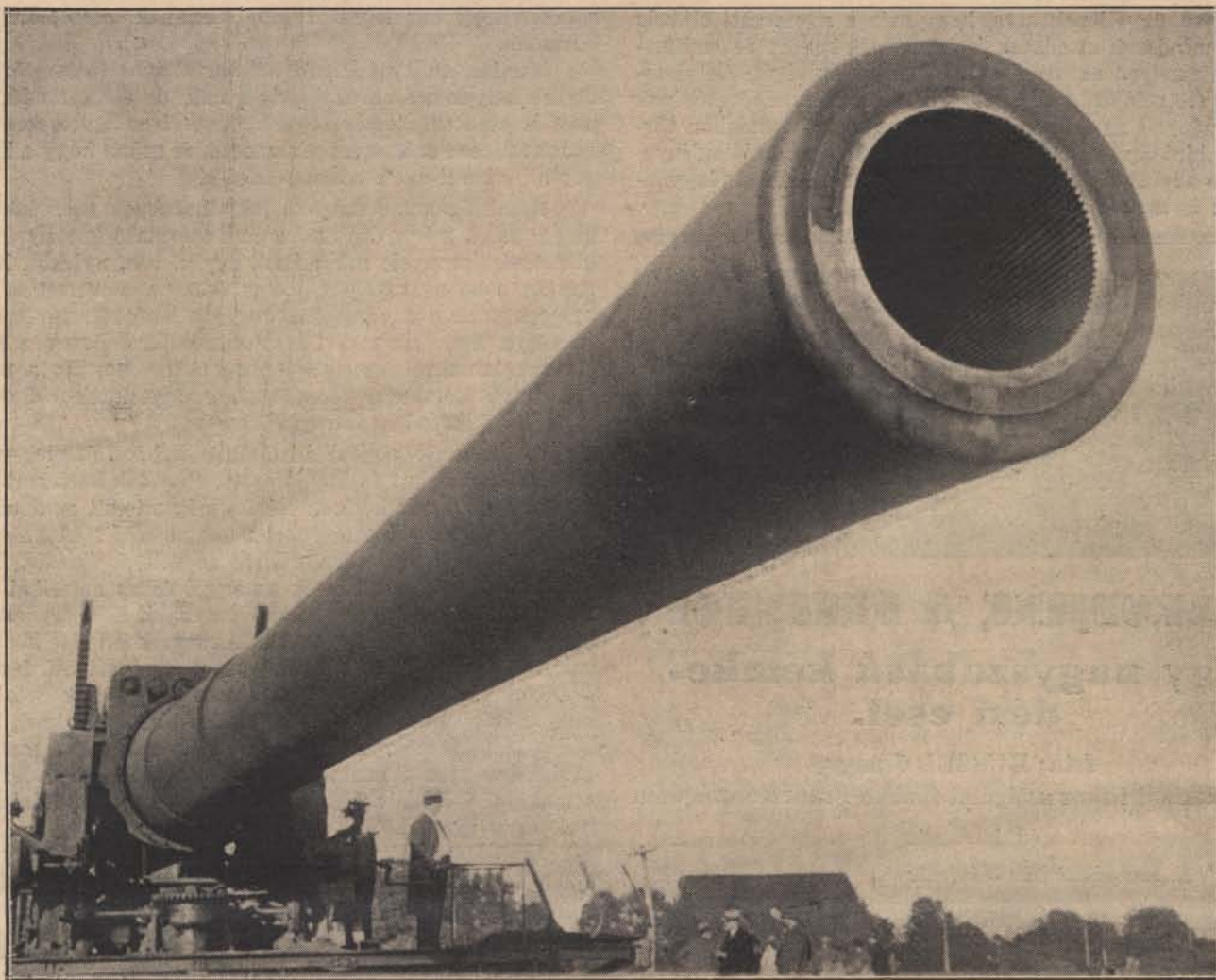
Észak-Franciaországban, egy hatalmas erdő közepén áll egy régi, még a XV. századból származó kastély. Ezerkilencszáztizennyolc májusának egyik esős, nyirkos, hideg napján ebbe a kastélyba jöttek össze a szövetséges hadseregek vezetői a világháború egyik legfontosabb megbeszélésére. Flandria vérről áztatott földjéről jöttek, a francia arcvonalokról, amelyek éppen ekkor állották a németek újabb borzasztó támadásait s egyesültek először az amerikai kiképző hadsereggel.

A németek ebben az időben indították meg Páris elleni támadásukat és úgy látszott, el voltak határozva rá, hogy céljukat mindenáron elérik, még mielőtt az amerikai hadsereg latba vethette volna a maga erejét. A szövetséges hadseregek egyes vezetőinek az volt az érzésük, hogy ha Páris elesik, a németek az angol és az amerikai hadsereget is az Atlanti Óceánba szorítják és hogy ezzel a háború borzalmai az Egyesült-Államokban is könnyen valósággá válhatnak. Senki sem tudta, mit csinálnának a franciák, ha Páris elesnék; sokan meg voltak győződve, hogy Páris eleste a franciákra nézve azt jelentené, hogy békét kell kérniök. Egy amerikai tábornok azt mondta: „Ha Páris elesik, nemsokára mi is nyakig benne leszünk a biskájai öbölben s ott aztán nézhetünk hajók után, amelyek hazavigyének.”

Ha a franciák békét kértek volna, Anglia kénytelen lett volna a háborút a saját területén tovább folytatni. Egy német győzelem Franciaországban támpontot nyújtott volna a németeknek arra, hogy Angliát tengeralattjárókkal és repülőgépekkel támadják meg. Nem kényszerült volna-e Anglia térdre ebben az esetben? És ha mindez megtörtént volna, az Egyesült-Államok kénytelenek lettek volna korlátlan erőforrásaik dacára is a végsőkig küzdeni. Nagyon kétségbeesett volt tehát a helyzet, amikor a szövetséges hadsereg vezetői ezekben a májusi napokban

Vitéz **Biró József Árpád** százados, a ceglédi lovas tanalosztály oktatótiszteje, a hadsereg-sporthét keretében rendezett országos lovasmérkőzésen, amelyen az ország legjobb iskolalovasai vettek részt, „Enyém” nevű lován 15 induló közül 5-ik lett.

Készülődés az örök békére: Egy újabb amerikai ágyúóriás, amely 25 mérföldre lövi a gránátot.

összejöttek, hogy kitalálják a módját, miként lehetne a német támadást Páris elől elhárítani.

Mindegyiknek volt valami terve, amelytől azt remélte, hogy a német özönnek gátat vehet s azt, ha egyszer megállott, teljesen meg is törheti. Mindezeknek a terveknek azonban egyformán gyenge oldaluk volt a német sztratégia nemismerése, senki sem tudta, hol a legközelebbi támadás s hogy milyen a német hadsereg ereje és szelleme? Erre nézve senkinek sem voltak biztos adatai, így aztán az egyes terveket megbeszélték ugyan, de a végén valamennyit elvetették.

— Uraim — mondotta Foch marsall — a németek mozdulatait feltétlenül meg kell előzünk. A legjobb embereimet küldöttem Németországba, de azok is felmondták a szolgálatot. Éppen tegnap kaptam jelentést, hogy az egyik emberemet, akiben a legtöbb bizalmam volt, egy órával azután, hogy sikerült a német lövészárkokba bejutnia, a németek elfogták és agyonlőtték. Ezen az úton tehát sehogysem lesz lehetséges a szükséges híreket megszerznünk.

A tanácskozáson jelen volt R. amerikai ezredes is, aki mint a titkos szolgálat tisztje Pershing tábornok törzséhez volt beosztva. Ez az ezredes azt felelte Foch-nak:

— Én nem akarok senkit lekicsinyelni, de azt hiszem, hogy nekünk vannak olyan embereink, akiknek jobban sikerülne a német vonalakba férkőzés és a szükséges értesülések megszerzése. Az egyik emberem már nagyon eredményes hasonló szolgálatoikat teljesített a spanyol-ameri-

kai háborúban. Meg vagyok győződve, hogy ha megkapjuk az engedélyt a németek meglátogatására, a kívánt híreket rövidesen meg fogjuk tudni szerezni.

Az amerikaiak ebben az időben még nem tudtak úgy a szövetségesek szívébe férközni, mint később. A Chateau Thierry-i ütközet akkor még nem történt meg és a legtöbben azt hitték, hogy az amerikaiak csak dicsekszenek, de harcolni nem tudnak s hogy komoly ütközetben nem tanácsos magukat rájuk bízni. Szerencsétlenségünkre a csapataink kissé tapintatlanul viselkedtek s így elvesztettük a szövetségeseknek nemcsak a barátságát, hanem a tekintélyünket is előttük. Az amerikai katonák, akiket Franciaországba kihajóztak, azt kiabálták a franciáknak és az angoloknak:

— Na, emberkék, figyeljetek csak jól ide! Most majd megmutatjuk nektek, hogy kell egy háborút befejezni. Ti négy évig nem tudátok befejezni, nézzétek csak, mi milyen hamar megcsináljuk.

Természetes, hogy azok, akik négy évet végigharcoltak, megsértődtek az ilyen dicsekvések hallatára; amelyek a tekintélyünknek is sokat ártottak, mert voltak, akik indítóokaink egyenességét is kétségbevonták.

Amint tehát R. ezredes — aki a mi főnökünk volt — kijelentette, hogy a szükséges híreket megszerzi, a semmibevevésnek, sőt a gúnynak is egy bizonyos árnyalatát lehetett észrevenni az arcokon, amely nem jelenthetett egyebet, minthogy a jelenlevők ennek a legújabb amerikai blöffnek csak látszólag adtak hitelt.

Készülődés az örök békére: A legújabb ágyúóriás lövedéke.

Kétnapi tanácskozás után még mindig nem lehetett megtalálni a kiutat. A tervek ismételt átvizsgálása mindig csak arra az eredményre vezetett, hogy a németek szándékainak ismerete nélkül lehetetlen végleges haditervet készíteni. A reménység egy halvány szikrája gyanánt végre elhatározták tehát, hogy az amerikai titkos szolgálatnak megadják az alkalmat, hogy vagy szerezze meg hát a szükséges információkat, vagy pedig vegye le a kezét az egész ügyről.

Főnökünk rögtön nekilátott, hogy a négy embert, akikre ehhez a vállalkozáshoz szüksége volt s akik akkor Franciaország különböző helyein voltak elszórva, összeszedje. Anderson őrnagy Bordeauxban volt, Orcutt százados a titkos szolgálat törzsénél Toursban, Odell százados az első hadseregnél, Dunn százados pedig a főhadifogoly-irodánál. (Természetes, hogy az itt felsorolt valamennyi név álnév.) Sürgős táviratok értesítették őket, hogy fontos dolog van készülöben, mire ők autón és vonaton azonnal Ochaumontba siettek. Főnökünk röviden tájékoztatta őket a kastélyban történekről és felhívta figyelmüket a nagyszerű alkalomra, amely az amerikai titkos szolgálat részére ezen feladat révén kínálkozik.

Hogy a négy amerikai teljesen tisztában legyen minden eddigi hasonló kísérlettel és azok tapasztalataival, a szövetséges hadseregek titkos szolgálatának összes főnökeit is odarendelték s azok a legapróbb részletességgel előadták, hogy ők milyen úton-módon kísérelték meg eddig a Németországba való bejutást és hogy az eddigi kudarcoknak véleményük szerint mik voltak az okai. Az ő embe-
reik mind Belgium vagy Hollandia felől próbálták Németországba bejutni, de a németek valami hihetetlen, szinte természetfölötti erővel mindig felfedezték őket. Minden

vállalkozás valahol egy fal előtt és egy „Tűz!” vezényszóval végződött.

Közismert tény, hogy Németország a háború egész tartama alatt hírszerző és propagandairódot tartott fenn Spanyolországban. Jóllehet azt hittük, hogy Anglia Németországnak Spanyolországgal való minden érintkezését pontosan figyelemmel kíséri, az iroda mégis állandóan jól működő összeköttetést tartott fenn Németországgal. Ez az iroda jutott eszünkbe s úgy vélekedtünk, hogy a Németországba való bejutás egyesegyedül ennek az irodának a segítségével lesz lehetséges. Az első célunk tehát az volt, hogy ezt az irodát megtevésszük.

Minden lehető elővigyázati intézkedést megtettünk, hogy tervünk meghiúsulását megakadályozzuk s szándékainkat újra és újra a legalaposabban megbeszéltük.

Egyik tisztünk azt a feladatot kapta, hogy Hendayen keresztül utazzék Spanyolországba s onnan igyekezzék Németországba bejutni. Anderson őrnagyot választották ki erre a kísérletre. Ő ugyanis már a spanyol-amerikai háború alatt is titkos szolgálatot teljesített, folyékonyan beszél spanyolul és a főnökünk úgy gondolta, hogy a spanyol nyelv és a spanyol szokások ismerete révén neki lehet legtöbb kilátása az eredményre. Az őrnagynak Spanyolországban a szökevény szerepét kellett játszania. Azt kellett mondania, hogy őt a zászlóaljpenztár megdézsmálásával vádolták (persze hamisan) és hogy ez a hamis vád őt keserves bosszúra sarkalja az amerikai hadsereggel szemben. Azt kellett továbbá állítania, hogy ő addig, amíg Amerika a háborúba nem lépett, mindig németbarát volt és hogy most is hajlandó mindenre, amivel a szövetségeseknek ártalmára leehet. Ezenkívül még, hogy értékes adatai is vannak az amerikai hadsereg erejéről és terveiről.

Orcutt és Odell századosoknak egy külön feladattal

Hendayeba kellett menniök, amelynek elvégzése után a volt a további feladatuk, hogyha esetleg az őrnagynak segítségre lenne szüksége, minden pillanatban álljanak készen, hogy Spanyolországba utazzanak.

Anderson őrnagy még az útleveleit sem merté magával vinni, a franciák vagy az amerikaiak elfogták volna, még igazolni sem tudta volna magát. Egy este csak eltűnt a városból és elindult Hendaye felé.

Az út első részét gépkocsin tették meg és ez úgy volt kiszámítva, hogy az őrnagy és társai röviddel éjjél előtt érték el a város szélét. Egy kézfogás, egy suttogva kívánt „Sok szerencsét!” és az őrnagy eltűnt a sötétben, hogy Hendayeba elinduljon. A katonai rendőrséget mindenütt ügyesen kikerülve, mindig a part mentén ment, hogy végül aztán egy harmadrangú szállodában megálljon.

A következő napon az előre megbeszélt időben a strandon sétálgatott, hogy Orcutt és Odell századosokkal találkozók. Ezek elfogták őt, bevitték az amerikai táborba s az őrség közelében egy kis sátorba bezárták. A városban hamarosan elterjedt a híre, hogy az amerikai rendőrség elfogott egy veszélyes bűntettet. A propaganda oly nagy-szerűen működött, hogy estére a jó hendayeiek egyébről sem beszéltek, mint a fogolyról. Még a spanyol őrséget is, amely a spanyol-francia hídát őrizte, meghívták, hogy nézze meg a veszélyes betörőt. Annak a megállapítása végett, hogy a fogoly híre mennyire terjedt el a határon túl, Orcutt százados az új folyamán átszökött spanyol területre, mikor a következő éjjél visszajött, jelentette, hogy a fogoly híre már San-Sebastianig terjedt, sőt a bizonyos „ötös csoport”-hoz is eljutott, amelynek kezében a német érdekek számai Spanyolországban összefutottak. Most már elérkezett tehát az ideje annak, hogy Anderson őrnagy megszökjék és átszökjék a határon, aminél természetesen megkockáztatta, hogy őrsége agyonlövi. De túlságosan fontos volt a dolog ahhoz, hogy őreinek csak egyikét is beleavathatták volna a dologba.

A titkos szolgálat főnöke közben maga is Hendayeba jött és szívszorongva várta az értesülést, hogy Anderson őrnagy szerencsésen eljutott San-Sebastianba. Amikor aztán megkapta a hírt, hogy az őrnagy érkezett a rendeltési helyére, Orcutt és Odell századosokat utána küldötte, hogy üldözzék és hogy olyan feltűnően, ahogy csak lehet, alkalmatlankodjanak neki, hogy a németeknek semmi kétségük ne legyen afelől, hogy Anderson tényleg igazat beszél.

A két százados az őrnagy távollétében feltörte a szállodai szobáját, átkutatták a bördöndjét és a szekrényét, a ruháit pedig szétszórták. Amikor az őrnagy az esetet a szálloda irodájában hangosan panasozta, részvétteljesen odament hozzá egy ember és azt mondta, ő tudja, hogy a betörést kik követték el.

— Ha velem jön a 6. számú szobába, — mondotta az őrnagynak, — minden közelebbi adatot megmondok Önnek és leírom azt az embert is, akit az Ön szobájából láttam kijönni.

— Én nem ismerem Önt, — felelte az őrnagy — s ezért nem fogok Önnel menni. Mit tudom én, hogy Ön is nem azok közül való-e, akik betörtek a szobámba, most a maga szobájába akar csalni, hogy ott aztán úgy eltüntessen engem is, mint ahogy már mások is egész bizonyosan eltűntek hasonló esetekben.

San-Sbastianban élt akkor egy közismert amerikai, aki annak idején elfogatóparancs elől menekült Spanyolországba. Ez a renegát röviddel azután, hogy az őrnagy az ismeretlennel beszélt, hozzálépett, bemutatkozott és megkérdezte tőle, ismeri-e azt az urat, akivel az imént a szálloda halljában beszélgetett?

— Nem, miért? — kérdezte az őrnagy.

— Azért, mert én ismerem. Megbízhatik benne. Menjén ma délután két óraker a szobájába, beszéljen vele, minden rendben van.

Délután két óraker az őrnagy a 6. számú szoba ajtaján kopogott. Az ajtó kinyílt, de csak egy kissé s mögüle az őrnagy hallbéli ismerőse lesett kifelé. Ahogy az őrnagyot meglátta, beengedte.

A szobában öten ültek az asztal körül; Anderson őrnagy rögtön tisztában volt vele, hogy a híres német „ötös csoport” előtt áll.

Miután bemutatkoztak, az egyik úr azt kérdezte spanyolul, hogy beszél-e németül?

— Nem, — sajnos, — csak spanyolul tudok és franciául. Spanyolul a Filippi-szigeteken tanultam, franciául meg most, amióta Franciaországban vagyok.

Természetes, hogy folyékonyan beszélt németül. A németek azonban meg voltak győződve róla, hogy nem érti őket. Amint később ki fog derülni, az egész vállalkozás meghiúsult volna, sőt az őrnagynak talán még az életébe is került volna, ha a németek nem beszélgettek volna egész fesztellenül előtte németül.

El kell ismerni a németek nagy ügyességét, de meg kell állapítani azt is, hogy a német hiszékenység és bizalmaskodás, amelynek annyiszor megadták az árát, ez alkalommal is hihetetlenül nagy volt.

Meg sem kísérelték, hogy Anderson őrnagy nyelvismereteit próbára tegyék. Annyira törekedtek arra, hogy az őrnagyot a maguk számára megnyerjék s annyira természetesnek találták, elhatározását, hogy képességeit a németek szolgálatába fogja állítani, hogy a nagy igyekezetben szinte gyerekesen viselkedtek, Amikor közölték vele az első feladatát, a helyzetük valóban nagyon kétségbeesett lehetett.

— Nyitlak és őszinték leszünk Önnel szemben — fordult hozzá a gyülekezet feje — és Önt kezdettől fogva mindenbe be fogjuk avatni. Itt, ekörül az asztal körül az úgynevezett ötös csoport ül, amely Spanyolországot a háborúalépéstől visszatartotta és amely a Németországon kívüli német titkos szolgálatot ellenőrzi. Ha Ön hozzánk csatlakozik és a parancsainknak engedelmeskedik, a háború végén, ha majd megnyertük a háborút, annyi pénzt adunk Önnek, hogy ott telepedhetik le, ahol akar és úgy élhet, mint egy herceg. A döntés természetesen Önön múlik. Ha azonban a mi szolgálatunkba szegődik és azután elárul minket, megtaláljuk és megöljük, akárhova rejtőzik. Ha fél, most még visszaléphet, nem fogjuk többé háborgatni. De ha mellénk áll, semmitől sem szabad visszariadnia és végig ki kell tartania mellettünk az úton, amelyen haladunk.

— Köszönöm az Ön szavait, de mindaz, amit mondott, szeretném még egyszer alaposan átgondolni — felelte az őrnagy. — Egy óra múlva visszajövök és közölni fogom az elhatározásomat.

Az ajánlat a legnagyobb szerűbb volt, amit Anderson őrnagy egyáltalán kívánhatott, de félt, hogyha minden gondolkodás nélkül azonnal belemegy a dologba, a németek gyanút fognak. Így csak azért kért megfontolási időt, hogy egészen biztonságban legyen. Amikor egy óra múlva visszament, határozott hangon kijelentette:

— Elhatároztam, hogy a sorsomat az Önökével fogom egybekötni. Önök tudják, hogy az amerikaiak díjat tűztek a fejemre, hát jó, most meg én fogok mindent megtenni, hogy leszámoljak velük!

Nagyon komoly és határozott volt, amikor ezeket mondotta. Kijelentése után a németek azonnal bort hozattak, hogy az új tagot üdvözöljék. Mialatt a szemek mereven szegeződtek az őrnagy arcára, vezetőjük rövid beszédet mondott és poharát öfelségére, a német császárra és a német fegyverek győzelmére ürítette.

Valószínűleg úgy vélekedtek, hogy egy ilyen felköszöntő alkalmas lesz arra, hogy az Anderson őrnagy megbízhatóságát próbára tegye. Mindenesetre ez volt az egyedüli kipróbálás, aminek alávetették. És miután a németeknél a felköszöntés komoly szertartásszámba megy, feltételezték, hogy Anderson — jóllehet bizonyos mértékben kényszerítve volt arra, hogy poharát a szónoklatra velük üritse — mégsem lesz képes ezt úgy megtenni, hogy magát el ne árulja. De az érzés, amit Anderson őrnagy jól meg gondolva napvilágra engedett, nem volt egyéb, mint lelkesedés és tettekrezség.

A beszéd után az őrnagynak hűséget kellett esküdnie Németországgal szemben, utána megszárták a karján az egyik eret, hogy az esküt a saját vérével írja alá. Mikor azután ezt is megtette, véglegesen felvették a csoport tagjai közé és közölték vele a feladatot, amit neki szántak.

— Rövid idővel ezelőtt — kezdte a főnökük, — az amerikaiak az egyik hadtápkikötőben elfogtak egy embert, akit kémkedésen értek. Ez az ember, aki ott Freytag álnév alatt tartózkodott, a német arisztokráciához tartozik és önként vállalkozott erre a munkára, mert az egészségi állapota nem engedte meg, hogy magát az arcvonalbeli szolgálat fáradalmainak kitegye. A svájci vöröskereszt megbízottjaként adta ki magát, de egy véletlen folytán leplezték és elfogták. Öfelsége a császár elrendelte nekünk, hogy mindent kövessünk el, hogy a megszökését lehetővé tegyük. Azt kívánjuk Öntől, hogy menjen vissza Franciaországba és legyen a szökésben személyesen segítségére. Ha ez nem lenne lehetségs, felhatalmazzuk Önt bármekkora összeg igénybevételére, hogy a fogoly őrségét és környezetét megvesztesse. Megígérjük, hogy innen minden segítséget meg fogunk Önnek adni.

— Hol tartják fogva azt az arisztokratát? — kérdezte az őrnagy.

— Nem tudjuk biztosan, csak gondoljuk, hogy a médovi erődítményben.

Beszédükből kiértelt a Freytag iránt való aggodalmuk. A nyomás, amelyet ennek a fogolynak az érdekében az ötös csoportra gyakoroltak, szemelláthatóan óriási volt. Miután pedig a Freytag-ügyet alaposan megbeszélték, áttértek a kisebbik, de szintén fontos feladatra, a Liberty motorok műszaki terveinek megszerzésére.

Azzal is megbíztak — mondotta a főnök —, hogy ennek az új, csodálatos motornak a műszaki terveit megszerezzük. Szeretnők, ha Ön addig, amíg Öfelsége kiszabadításán fáradozik, megpróbálná egyúttal ennek a motornak a rajzait is megszerezni. Elátjuk elég pénzzel, hogy feladatának meg tudjon felelni. Ma este a szobájában segédkezni fogok Önnek, hogy spanyollá változzék, mert a határt, mint spanyolnak kell átlépnie. Adunk útlevelet is, amely lehetővé fogja tenni, hogy Franciaországban mindenütt háborítatlanul tartózkodhassék.

Anderson őrnagy a legnagyobb meggyőződés hangján megígérte, hogy mindent a legjobb tudása és lelkiismerete szerint fog elintézni, aztán elbúcsúzott, hogy a szobájába menjen. De már a hallban észrevette, hogy valaki követi. Villámgyorsan átgondolta, hogyha megfigyelik, a maga eredeti feladatát sohasem fogja tudni keresztülvinni, ezért merész lépésre határozta el magát.

Visszament a hatos szobába, mélyen megsértve berontott és azt mondta, hogyha nem bíznak benne és figyeltetik, ő mindenféle vállalkozásáról azonnal lemond. Hozzátette még, hogy akkor aztán Öfelsége egy fal és néhány puskacsó elé kerül, még mielőtt kiszabadulna.

Az ötös csoport vezetője élénken tagadta, hogy bármi-féle megfigyelésről tudna és Andersonnal együtt maga is lesietett a hallba, hogy megnézzék, ott van-e meg-

figyelő. Természetes, hogy mire leértek, az már régen eltűnt. Amennyire előttünk ismeretes, ez volt az egyetlen kísérlet arra, hogy az őrnagy jövés-menését megfigyel-tessék.

Miután a németek vezetője ígérete szerint segítségére volt Andersonnak, hogy spanyollá változzék, a felismerhetlenségig átváltozott és a mindenféle útlevéllel ellátott őrnagy a következő reggel átlépte a francia határt. A határon azt mondta, hogy a spanyol kormány számára üzleteket akar lebonyolítani. A francia tiszt megállapította, hogy az útlevelei rendben vannak és további felülvizsgálás végett az amerikai titkos szolgálat irodájába küldötte. Mikor az állítólagos spanyol a titkos szolgálat irodájában meglátta főnökét, — aki az egész idő alatt Hendayban várt reá — megadott neki egy, még otthon előre megbeszél-t jelt, mire azonnal megkapott minden szükséges bélyegzőt a Párisba utazáshoz.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

129. Kérdés. A Szut. 10. pont, 2. bekezdése azt mondja, hogy az őrsök, járőrök stb. a hatóságok által kiadott felhívásoknak eleget tenni tartoznak, ugyanott azonban azt is kifejezésre juttatja, hogy ezek a hatóságoknak nincsenek alárendelve. Nincs-e ellentmondás a két rendelkezés között?

Válasz. A csendőrség az államnak 1. katonailag szervezett, 2. önálló, 3. közbiztonsági, 4. végrehajtó szerve. Ha az alá- vagy fölérendeltség fogalmát, valamint a hatósági rendelkezések teljesítésének kötelezettségét ebből a négy szempontból vizsgáljuk, rájövünk, hogy a kérdésben foglalt két rendelkezés között nincsen ellentét, ellenkezőleg, egyik a másikkal logikus folyománya.

Abból a körülményből, hogy a csendőrség katonailag szervezett őrtestület, következik, hogy tagjaira a katonai szabályzatok mértékadóak s hogy bírólag a honvédbírászkodásnak, fegyelmiileg pedig a katonai fegyelmi szabályoknak vannak alárendelve. Katonai értelemben az alárendeltség fogalma alatt az előljárók részéről az alárendeltek személye felett való rendelkezés jogát, az alárendeltek részéről pedig az előljárókkal szemben való feltétlen engedelmesség kötelezettségét értjük. Miután pedig mindkettő a Szolgálati Szabályzat I. részén alapul, világos, hogy a csendőr felett előljárói jogokat csak az gyakorolhat, akit azokkal a Szolgálati Szabályzat I. rész felruház vagy felruházhat, viszont katonai (feltétlen) engedelmességgel a csendőr is csak annak tartozik, akivel szemben őt a Szolgálati Szabályzat I. rész arra kötelezi. Vagyis csak az előljárónak és feljebbvalónak.

Polgári egyének — legyenek ők még oly magas bírói vagy hatósági állásban is — előljárói jogokat nem gyakorolhatnak, mert őket erre a Szolgálati Szabályzat I. rész nem jogosítja fel. Miután azonban a csendőrség előljárók nélkül nem működhetik, azért van szükség arra, hogy a csendőrnök saját szakértő előljárói legyenek, akik a parancsadás jogát gyakorolják, a szolgálati rendje felett örököndnek, a csendőrt kiképzik, személyes ügyeit elintézik, egyszóval gyakorolják mindazokat a jogokat, amelyeket a Szolgálati Szabályzat I. rész az előljáró számára tart fenn.

Az a körülmény, hogy a csendőrség a maga előljáróinak van alárendelve, akik a testület ügyeit a saját hatáskörükben intézik, azt jelenti, hogy testületünk önálló, vagyis hogy belső ügyeinek intézésébe az erre hivatott saját felsőbb-ségén kívül másnak beleszólása nincsen. Ez az önállóság első-sorban a csendőrség katonai rendjének, fegyelmének, kiképzé-

sének stb. érdekeit szolgálja, de közbiztonsági érdekeket is szolgál, mert a csendőrség katonai értékét emeli s ezáltal a közbiztonsági szolgálat teljesítésére fokozottan teszi képesé.

De szükség van az önállóságra más okból is. A csendőrség országos állami szerv, szolgálatát tehát az ország egész területén azonos szabályok és utasítások szerint, sőt a lehető-séghez képest még részleteiben is azonos gyakorlat szerint kell teljesítenie. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha számára a rendelkezéseket egy vezetőség adja ki, ha szolgálatát egy helyről, azonos elvek szerint szabályozzák. Különös jelentősége van a csendőrség központi vezetésének karhatalmi szempontból, mert rendelkezési jogot jelent az ország egész karhatalmi ereje felett és meggátolja annak hatósági területenkint (járásonkint vagy vármegyénkint) való szétforgácsolódását.

A csendőrség az országnak *közbiztonsági szerve*, vagyis feladata katonai szervezete dacára sem ugyanaz, mint a honvédségé, hanem különleges. Miután pedig a feladata különleges, annak megoldása érdekében számára olyan különleges szabályokat is kellett alkotni, amelyekre a honvédségnek a maga szolgálatában nincsen szüksége. A csendőrséget sokkal szorosabb kapcsolatba kellett hozni az állammal azokkal az intézményeivel és szerveivel, amelyek a közbiztonsági szolgálatot teljesítik, vezetik vagy ellenőrzik, tehát a bíróságokkal és a hatóságokkal, mint a honvédséget.

Az intézkedés, a rendelkezés joga ugyanis a közbiztonsági szolgálatban a törvény szerint a bíróságokat és a hatóságokat illeti meg, a csendőrségnek csak az a feladata, hogy azok intézkedéseinek, rendelkezéseinek stb. ott, ahol szükséges, érvényt szerezzen, azokat végrehajtsa vagy végrehajtsa. Vagyis a csendőrség az államnak, illetve a hatóságnak *végrehajtó szerve*. Még akkor is, amikor a csendőrségi önálló szolgálatokat végez, amikor tehát pl. valakit saját kezdeményezéséből elfog, elővezet, amikor valaki ellen nyomozást teljesít, valakit megfigyel stb. nem a maga hatáskörében jár el, hanem a bíróságnak, ügyészségnek, főszolgabírónak stb. úgynevezett átruházott hatáskörében, amelynek terjedelme nem terjed túl azokon a halaszthatatlan intézkedéseken, amelyeket az arra jogosított bíróság vagy hatóság gyakorlati és fizikai akadályok miatt a kellő időben nem tud megtenni.

Miután pedig az intézkedés, a rendelkezés joga a törvény szerint a bíróságot vagy a hatóságot illeti, nagyon természetes, hogy azt: mit, mikor és miért kell végrehajtani, a rendelkező hatóság állapítja meg, a csendőrség pedig ebben a tekintetben a bírósági vagy a hatósági rendelkezésekhez köteles alkalmazkodni. Vagyis más szóval: a csendőrség a bíróságok és hatóságok rendelkezésére, szolgálatára áll s mivel intézkedéseik felett kritikát gyakorolni nem hivatott, azokat — feltéve, hogy nem kimondottan törvénytelenek vagy szabályellenesek — bírálat nélkül teljesíteni köteles. Az állam ugyanis nemcsak jogokkal ruházta fel a maga bíróságait és hatóságait, hanem a csendőrségben a szükséges anyagi erőt is rendelkezésükre bocsátja ahhoz, hogy jogaikat minden körülmények között, tehát akkor is gyakorolni tudják, ha valaki ellenük szegül. Sem a bíróság, sem pedig a hatóság semmi hasznát nem venné azonban egy olyan karhatalomnak, amely rendelkezéseit nem teljesíti vagy csak akkor engedelmeskedik, amikor akar. Ezért kellett tehát a csendőrséget a hatóságok rendelkezéseivel szemben való engedelmességre kifejezetten kötelezni.

A hatóságok rendelkezési joga a csendőrségnek velük szemben való engedelmességi kötelezettségét jelenti ugyan, de nem jelent katonai értelemben vett alárendeltséget, mert terjedelme csak a hatóság törvényes hatáskörének keretei között mozog és főleg, mert nem jelent egyúttal a csendőr személye felett való katonai hatalmat is, amire egyébként a polgári hatóságoknak nincs is szükségük. A bíróságnak vagy a hatóságnak mindegy, hogy ki fenyíti meg a csendőrt, ha hibázik, vagy hogy ki engedélyezi számára a szabadságot, az ő szempontjából csak az a fontos, hogy felhívásait a csendőrség gyorsan, jól és pontosan teljesítse.

Nagyon természetes, hogy a parancs és felhívás iránt való kétféle engedelmesség között inkább csak jogi, mint lényegi különbség van; a katonai engedelmesség a csendőrségnek katonai büntetőjogi kötelezése, míg a hatóságok iránt való engedelmesség felsőbb adminisztratív intézkedéseken alapuló fegyelmi kötelezettsége. Mindazok a rendelkezések azonban, amelyek a parancs mikénti teljesítésére vonatkoznak, a polgári felhívások teljesítése tekintetében is fennállnak, vagyis azokat is azonnal, készséggel és olyan jól kell teljesíteni, mint csak lehetséges. Különbség mindössze abban van, hogy a csendőr, aki egy előljáró parancsát nem teljesíti,

függelmsértést követ el, míg polgári személlyel szemben — nem lévén előljáró — függelmsértést nem lehet elkövetni. A hatósági felhívás teljesítésének megtagadása sem függelmsértést téhat, hanem fegyelmi kihágás, súlyosabb esetben a szolgálati szabályok általában való mellőzésének vétsége, amelyért a csendőrt szintén felelősségre vonják ugyan, de enyhébb minősítéssel, mintha az előljárója parancsát tagadta volna meg.

Röviden összefoglalva tehát: a csendőr csak katonai előljárójának lehet alárendelve; a polgári bíróságok és hatóságok rendelkezési joga nem a csendőr katonai engedelmségi kötelezettségén alapszik, hanem a csendőrség közbiztonsági végrehajtó jellegéből, a közbiztonsági szolgálat szükségleteiből adódó adminisztratív intézkedésen.

A polgári hatóságok felhívási joga csak a működési területük örsein beosztott legénységi állományú egyénekre, illetve az ezek által vezetett őrsparancsnokságokra, valamint a szakaszparancsnokokra terjed ki. Tisztekkel és tisztek által vezetett parancsnokságokkal szemben a polgári bíróságoknak és hatóságoknak rendelkezési vagy felhívási joguk nincsen.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Titokzatos gyilkosság kiderítése.

Nyomozták: ZSIGÓ JÓZSEF csendőr, c. őrsvezető és CSAMBAL PÉTER csendőr (1908) Várna (Trencsén megye).

1908 szeptember 18-án *Zsigó József* csendőr, c. őrsvezető és *Csambal Péter* csendőrből álló járórt a várnai őrsről Vágtapolca község leportyázására vezényelték ki. Vágtapolca egyik utcáján portyázva meglátta a járőr, hogy az egyik udvarban koporsó van kitéve. A község lakossága csoportokba verődve a gyászos ház felé igyekezett, a temetésre. *Zsigó József* csendőr, c. őrsvezető, érdeklődött, hogy ki a halott, akinek temetésére ily nagy számban gyülekezik a község apraja és nagyja és hogy milyen betegség okozta a halálát.

A járőr csakhamar megtudta, hogy a halott *Janyák Jánosné*, ottani lakos, kiszagda felesége, szül. *Drahos Anna*, a részvét pedig azért olyan nagy, mert a halált szerencsétlenség idézte elő. *Janyákné* a ház padlásáról leesett és koponyatörést szenvedett.

A járőr most a halottkémét kereste fel, kitől azt a megnyugtató választ kapta, hogy a halottat annak idején megvizsgálta, de azon a koponyatörésen kívül egyéb sérülést nem észlelt. A halottkém ezen jelentésére s a község előljáróság kérésére a zsolnai kir. járásbíróság a temetésre az engedélyt megadta.

A temetés után a járőr *Janyákot* lakásán felkereste és érdeklődött, hogyan történt feleségével ez a szerencsétlenség? *Janyák* részletesen elmondotta, hogyan történt a halálos baleset, megmutatta a házpadlását, ahonnan a felesége leesett és a nagy terméskövet, amelybe esés közben a fejét beleütötte.

Zsigó József csendőr, c. őrsvezető a helyszíni szemle megejtése után részvételének kifejezése mellett távozott a

Janyák udvarából, ki egyébként rokonságával együtt a községben tekintélynek és köztiszteletnek örvendett. Az alig 150 házzámot kitevő község lakossága nagyobb részben Janyákkal rokonságban állott, a rokonsági köteléken kívül pedig többeknek készpénzt kölcsönzött és pedig dollárban. A megállapítás szerint ugyanis 9 évet töltött Amerikában, ahonnan tekintélyes összeget hozott haza magával.

De nézzük, mit látott Zsigó csendőr, c. örsvezető a látszólag csak felületesen megejtett helyszíni szemle alkalmával?

A Janyák lakóháza, mintegy 20 méter hosszú, egyenes vonalba épített ház volt, faszindellyel fedve, alig 2 méter magas és 2 szobából, valamint 1 konyhából állott. Egyik végében az istálló volt, az istálló és a konyhaajtó bejárata között a padlásfeljárt.

A feljáró az eresz alatt, az alig 2 méter magas falon, az úgynevezett sárgerenda felett volt. A feljáró előtt egy mindössze kétméteres, tehát embermagasságnál alig nagyobb létra volt felállítva, melynek felső vége a feljárónál az eresz alatt a sárgerendán feküdt, míg alsó vége az eresz által védett szilárd, száraz földön állott. A padlásra való fel- és lemenés az ott szilárdan álló létrán történt. A nagy terméskő, amibe Janyákné esés következtében fejét beütötte, a létra alsó vége előtt kb. 120 cm távolságban volt a földbe beilleszkedve.

A padlásra felmenetel esetén a felmenőnek a padlás feljárat sárgerendájáig való feljutása csak egyenes, álló helyzetben történhetett. A sárgerendához, azaz a feljárhoz való jutás után azonban a padlásra már csak meghajolva lehetett bemenni mert a ház alacsony tetőzete az álló helyzetben való feljutást lehetetlenné tette.

A padlásajtón való kijövetel szintén csak erősen meghajlított testtel történhetett. Mindezekből azt következtette a jószemű Zsigó csendőr, c. örsvezető, hogy a padlásról álló helyzetből sem felmenetelkor, sem pedig lejutáskor nem lehet leesni. Legrosszabb esetben úgy a felmenéskor, mint lejutáskor is legfeljebb csak lecsúszásról lehetett szó. Ha azonban a lecsúszás a felmenéskor történt, akkor az asszony a fejére nem eshetett, mert álló helyzetben felfelé ment, akkor pedig a létra lépcsőibe vagy oldalrúdjaiba fokozatonként kapaszkodnia kellett. Ha a felmenetelkor — mondjuk egy félrelépés következtében — megcsúszik, úgy a létra lépcsőin csúszhatott, de ez esetben a koponyatörés esete nem látszik valószínűnek. Ha pedig a lejutáskor történt a szerencsétlenség, a leesés ugyancsak kizártnak látszott, mégpedig azért, mert a lejutás az alacsony tető miatt álló helyzetben nem volt megközelíthető. Itt is guggolva kellett a lejutást megközelíteni s az ott álló létrába belekapaszkodni. Ezen esetben ugyancsak félrelépés következtében csak csúszás volt lehetséges, mert a lejutás is csak háttal való leereszkedéssel történhetett meg, a létra lépcsőin fokozatosan.

Igy tehát, ha a szerencsétlenség akár a padlásra való felmenéskor, akár onnan lejutáskor következett be, mindkét esetben csak csúszás esete állhat fenn és pedig lábbal lefelé. Ha a csúszás következtében a létra lépcsőibe megkapaszkodni nem tudott s így a földre kellett hogy csúszson, akkor is az eresz alatt a létra végénél kellett, hogy földet érjen, de a lábával, nem pedig a fejével, mert a csekély 2 méter magasságból való lecsúszás — még hozzá létra lépcsőin — a fejreestést ugyancsak kizárja, de kizárja azt is, hogy a létra előtt 120 cm-nyire fekvő nagy kőbe ütötte volna a fejét.

Zsigó csendőr c. örsvezető örsére bevonult és az esetet a trencsényi kir. ügyészségnek részletesen bejelentette. Jelentésében kifejezést adott gyanújának s kérte a hulla

exhumálását. Egyben kérte azt is, hogy az ügyészség rendelje el Janyák előzetes őrizetbevételét is, hogy a hulla meglepetésszerű exhumálása és vizsgálása alatt esetleges összebeszéléseknek, vagy egyéb nyomra vezető dolgok megsemmisítésének elejét vegyék. Annál inkább is, mert az örs a gyanuját eddig a legnagyobb titokban tartotta.

A kir. ügyészség a jelentés vétele után a boncolást azonnal elrendelte és az örsöt felhívta, hogy a helyszínén az előzetes nyomozást végző járőr jelenjen meg és Janyák Jánost a hulla boncolásáig vegye őrizetbe.

A járőr a boncolásra kitűzött napon a helyszínén megjelent, Janyákot őrizetbe vette és közölte vele, hogy a trencsényi törvényszék orvosszakértőket küldött, ki abból a célból, hogy feleségének hulláját boncolás útján megvizsgálja, mert gyanú forog fenn arra, hogy feleségének halálát nem a halottkém általi bejelentett és általa előadott körülmény idézte elő.

Az őrizetbevételnél, mint tanu jelen volt Banyák János községi bíró, ki a járőr célját Janyáknak őrizetbevételekor tudta meg, így annak őrizetbevételekor jobban meglepődött, mint Janyák maga.

A járőr az őrizetbe vett Janyákot a község házához kísérte és kikérdezését nyomban megkezdte. Janyák kezdetben tagadott. Közben a törvényszék által kiküldött vizsgálóbíró és az orvosszakértők megérkeztek és még mielőtt a hullavizsgálat, illetve boncolás megkezdődött volna, a járőrrel egyetemben a helyszíni szemlét megtartották. A helyszíni szemle megtartása után a vizsgálóbíró ugyanazon véleményének adott kifejezést, mint azt a járőr jelentette, tudniillik, hogy a szerencsétlenség, azaz helyesebben olyan szerencsétlenség, amely koponyaalapi törést és halált okozhatott, kizártnak látszik.

A helyszíni szemle befejeztével az orvosszakértők a hullát vizsgálták meg. A hullán a halottkém, valamint a községelöljáróság által jelentett koponyacsonttörés csakugyan megvolt, de ezenfelül a hulla nyakán erős vér-aláfutások is láthatók voltak, melyekből a szakértők véleménye szerint pusztán kézzel történt fojtogatásra lehetett következtetni.

A vizsgálóbíró és orvosszakértők eltávozása után a járőr Janyákkal a helyszínére ment és ott szemléltetően bebizonyította neki, hogy lehetetlen az, hogy a padlásról a felesége leesett, de lehetetlen az is, hogy a létra előtt 120 cm távolságra levő kőbe ütötte volna a fejét. Janyák mindezek ellenére azt állította, hogy feleségének halálát sem ő, sem mások nem idézték elő, hanem a padlásról esett le.

Ezután a járőr Janyák előélete és családi élete után nyomozott, de senki semmiféle terhelő bizonyítékot nem tudott, ellenkezőleg a kikérdezettek csak a legjobbakat mondták.

Zsigó csendőr, c. örsvezető még azon este a sötétség beálltával besúgóját kereste fel, aki közölte vele, hogy homályosan emlékszik arra, hogy mikor Janyák évekkor ezelőtt Amerikába kiment, olyan hír keringett a községben, hogy Janyák azért ment ki Amerikába, mert nem tudja feleségének halálát kivárni, de hogy azt kik hangoztatták és mi célból, arra felvilágosítást adni már nem tudott.

Minthogy Zsigó csendőr, c. örsvezető besúgója révén sem tudott ennél több eredményt elérni, most már a rokonokat és szomszédokat is kivétel nélkül kikérdezte, különösen arra vonatkozólag, hogy mit tudnak azokról a hírekről, hogy Janyák annak idején azért ment volna ki Amerikába, mert a felesége halálát nem tudta bevárni. A kikérdezettek erről sem tudtak.

Ezek után megállapította a járőr, hogy Janyáknak Amerikába kivándorlása olyan időben történt, midőn feleségének leánygyermeké született. Ezen megállapítás után a járőr Hanulák Anna ottani lakos szülésznőt kereste fel és kérdezte ki. A szülésznő kezdetben semmit sem akart tudni, de később előadta, hogy nagyon fontosat tudna mondani, de csak azzal a feltétellel, hogy a járőrön kívül azt senki sem tudja meg. Mikor a járőr őt kívánságához híven megnyugtatta, előadta, hogy Janyák feleségének három ízben nyújtott segílyt gyermekeinek szüleiékor. Janyákné akkor panaszkodott neki, hogy férje nagyon goromba vele, úgy, hogy már majdnem lehetetlen az együttélés.

A legutóbb született leánygyermek ápolása alkalmával, midőn már férje Amerikába kivándorolt, elpanaszolta neki, hogy férje folyton életére tört. Elmondotta, hogy legutóbbi áldott állapota idejében, mikor az udvarban levő alacsony kávával ellátott kútjuktól vizet merített, bele akarta lökni, de ő idejekorán észrevette és félreugrott. Elmondotta neki továbbá, hogy férje azért kívánta a halálát, mert egy régebbi nőismerősét akarta feleségül venni.

Midőn a járőr az újonnan beszerzett mindezen súlyosan terhelő adatokat Janyák elé tárta, nevezett végre megtört és beismerte, hogy feleségét előre megfontolt szándékkal ő gyilkolta meg. Már évekkel ezelőtt elhatározta, hogy a feleségétől meg fog szabadulni. Többször figyelte feleségét, mikor az udvarban levő nyitott kútból vizet merített, hogy belelökje. Ezt többször meg is kísérelte, de felesége mindig észrevette szándékát, igen óvatoss volt, így terve sohasem sikerült.

Ezekután elhatározta, hogy feleségét az istállóban üti agyon oly módon, hogy mikor a teheneket feji, a fejsze fokával fogja fejbeütöni. A gyilkosság elkövetésére kijelölt napon gyermekeit hazuról elküldte, csak ő és felesége maradtak a lakásban. A fejszét az istállóba becsempészte és mikor a felesége egy székre ülve a fejést megkezdte, egy észrevétlen pillanatban fejbeütötte, mire az asszony eszméletlenül elterült a földön. Pár perc múlva kissé magához tért és jajgatni kezdett, erre megfogta a torkát és megfojtotta. Mikor meghalt kivitte a padlásfeljáró előtt levő terebélyes köre, aztán a szomszédba futott és közölte, hogy felesége a padlásról leesett és meghalt.

A fejszeütés és kézzel fojtogatás nyomait a hullán az orvosszakértők egyhangúan megállapították. A gyilkosnál használt fejsze őrizetbe vétele mellett a járőr Janyáknak elfogta és a trencsényi kir. ügyészségnek átadta. A trencsényi kir. törvényszék életfogytiglani fegyházra ítélte.

*

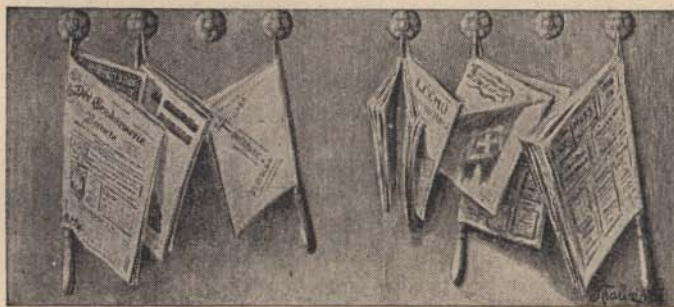
Több tanulsága van ennek a nyomozásnak. Az első az, hogy a járőr nem ment el egykedvűen az udvarra kitett koporsó mellett, hanem érdeklődött a haláleset közelebbi körülményei után, jóllehet egyáltalán nem volt lehetetlen, hogy valóban szerencsétlenség történt.

A helyszíni szemlénél a járőr nem csak nézett, hanem látott és gondolkodott is. A néhány száz lakosú faluban mindenki elhitte a gyanúsított állítását, hogy a felesége szerencsétlenségnek lett az áldozata, egyedül a csendőrök kételkedtek benne s ennek köszöhetőek az eredményt. A járőrvezető végiggondolta, hogyan történhetett a szerencsétlenség, ha az valóban megtörtént s így jött rá, hogy úgy semmi esetre sem, ahogy a gyanúsított előadta.

Helyes volt a felmerült gyanu titokban tartása mindaddig, amíg a gyanúsítottal szemben nyíltan nem lehetett fellépni, mert annak időelőtti közlése mitsem használt

volna, a gyanúsítottnak azonban alkalmat adott volna arra, hogy a tanukat befolyásolja, sőt, hogy esetleg meg is szökjék.

A jó besúgó fontossága itt is bebizonyosodott. Zsigó csendőr, c. őrsvezető is tőle kapta az első használható adatot. Úgyes volt, hogy a gyermekekből kiindulva a szülésznőhöz fordult, mint akitől ebben a tekintetben leghamarabb kaphat felvilágosítást. Egyszerűen egyedül a járőr ügyes eljárásának és intézkedéseinek lehetett köszönni ezt a szép eredményt, amely nélkül a gyilkosság, mint annyi többi, végleg feledésbe ment volna és a tettes is kimenekült volna az igazságszolgáltatás kezéből.

LAPSZEMLE.

(Olaszország.) Fiamma d'Argento.

1930—5. szám.

A címkép az olasz flotta egyik (régí típusú) óriását mutatja be, amint a tengeren himbálózik. Hogy miért mutat be a csendőrségi lap hadihajót, annak mélyebb értelme az, hogy ma Olaszország a nem sikerült londoni tengeri konferencia hatása alatt tengeri haderejét nagyban fejleszteni készül. A vezércikk május 24-ikére emlékeztet, mely dátumhoz Olaszország első világháborús győzelme fűződik Vittorio Veneto mellett, ahol csendőrcsapatok is harcoltak. A lap ebben a győzelemben látja az első lépést az entente végleges győzelméhez.

A Duce utolsó látogatása alkalmával Firenzében a csendőrség felett is szemlélyt tartott. Megelégedését a következő szavakkal fejezte ki: „Tisztek, altisztek, harcosok! Tökéletes elvonulástokat megcsodáltam. Fogadjátok elismerésemet. A csendőrség mindig dicső hagyományainak magaslatán áll és kell, hogy álljon!” (Ezt a mondást a szerkesztőség képeslevezőlapokon terjeszti.)

Az olasz király újabban meglátogatta Szicília szigetét, ahol nagy örömmel és ünneplésekkel fogadták. Mélyebb jelentőséget nyer ez az esemény azért, hogy a Földközi-tengeren levő német hadihajók éppen ott tartózkodtak és részt vettek az ünnepélyeken, amit az olasz sajtó többé-kevésbé barátságosan ítélt meg. Akárhogy is gondolkoznak az olaszok a németekről — írja a csendőrség lapja — annyi bizonyos, hogy a német nép ugyanabban az időben és téren verekedte ki nemzeti egyesülését (1870—71-ben a franciák ellen), mint az olasz. (Róma elfoglalása csak azáltal vált lehetővé, hogy a megszálló és a pápai államot védő francia hadsereget a németek ellen hazarendelték.)

Amint tudjuk, Mussolini komoly harcot indított a szicíliai „maffia” ellen. A maffia magáncélokot szolgáló rabló- és bosszúálló szövetkezet, mely évszázadok óta annyira begyökereszte magát a szicíliai társadalom minden rétegébe, hogy anélkül el sem lehet Sziciliát képzelni. A hosszú büntetlenség nagyra élesztette ezt a titkos hatalmat, amely nem egy ízben nyúlt át a tengerszoroson az olasz politikai és társadalmi életbe is. A vezetők letartóztatásával és bebörtönözésével, a többi tagok üldözésével az olasz kormány végelesen le akarja törni és gyökerében megsemmisíteni ezt az átkos szervezetet, amely minden fejlődést és jólétet a szigeten megakadályozott. A lap is kifejezi álláspontját az ügyben. Szerinte a maffia sok évre kiterjedő komoly és nehéz munkát fog adni a kormánynak. Az ellene foganatosítandó intézkedések kétféle természetűek: közvetlenek és közvetettek. Az előbbiekkal egy következő számban akar foglalkozni; a jelen

szám közvetett intézkedésekre tesz javaslatokat. A leghatásosabb ellenszert a rabló, tolvajló és ellenállás esetén gyilkoló maffia ellen egy „mezőgazdasági szövetkezetben” látja. Kötelező bejelentés, lebélyegzés, törzslapok, vásárok stb. bevezetése mellett nehezen fogják a rablók a lopott és rabolt marhát és egyéb jószágot értékesíteni és használni. Minél szigorúbban hajtják végre a mezőgazdasági rendszabályokat, annál inkább tűnik majd el a maffia.

1848 április 30-án, amely napon az olasz királyi (Piemont-i) csendőrök először arattak babérokat Pastrengo mellett a harcúton (az osztrákok ellen), tartják évente a csendőrújonok avatását. A lap fényképen mutatja be az idei avatást a pompás „Vittorio Emanuele” csendőrlaktanya udvarán, Rómában.

(Olaszország.) La Fiamma Fedele.

1930/6—7. szám.

A június—júliusi kettős füzet megint kizárólag a sa-voyai királyi háznak van szentelve és azért oly terjedelmes, hogy a nagyemlékű király: I. Umberto történetét egy-egy kötetbe foglalhassa. Umberto nevéhez is fűződik örök időkön át az egységes Itália megeremtésének emléke. Nagypapa, Carlo Alberto, indította meg 1848-ban a kis Piemontból a felszabadító háborút Ausztria ellen, dacára annak, hogy ez az állam a legerősebb katonai hatalom volt akkor Európában. Az első lépés nem sikerült. Carlo 1849-ben lemondott fia, Vittorio Emanuele II. javára. Az öt éves kis trónörökös, Umberto, akkor húzta fel első katonai ruháját — az olasz nemzetország uniformisát. A második felszabadító hadjáratban az osztrákok ellen 1859-ben a 15 éves Umberto még nem vehetett részt, de már a harmadikban, 1866-ban ő is hadba vonult mint hadosztályparancsnok. Ausztria hatalma akkor olasz földön végleg letört. A negyedik hadjárat 1870—71-ben végre meghozta Itália teljes egyesítését, amikor Umberto trónörökös a felszabadító csapatok élén bevonult Rómába és ezzel az Egyházi Állam megszűnt létezni. Umberto 1878-ban került a trónra. Bölcs uralkodása alatt a fiatal olasz állam hatalmasan fejlődött. Mindenki szerette — senki sem gyűlölte és mégis gyilkos kéz vetett véget életének. 1900-ban Monza városban tartott ifjúsági tornaünnepélyen, az ifjúság melegszívű hódolata közepette érte el végzete. Fanatizált anarchista revolverlövése érte nemes szívét.

A füzet rövid, tömör fejezetekben, de annál melegebb érzéssel áthatva ismerteti a jószívű és fennkölt gondolkodású uralkodó életét.

(Németország.) Deutsches Gendarmerieblatt.

8. szám.

A szászországi tartománygyűlésben az egyik párt szónoka javaslatot nyújtott be aziránt, hogy csökkenték az összes tisztviselők fizetését öt százalékkal. Egy másik párt szónoka azonban azonnal rámutatott arra, hogy ezzel rossz helyen akarnak takarékoskodni, mert a tisztviselők létszámának nagyobb felét a 100—150 márkás havifizetésű egyének képezik. Sokkal könnyebb a javasolt fizetéscsökkentés által elérhető megtakarítás összegét a gyáripar évi 300.000—750.000 márkás jövedelemmel rendelkező igazgatóitól valamilyen formában beszénni.

A mamutfizetések ellen Poroszországban is harcot indítottak. Ennek folyományaképpen a birodalmi bank és a birodalmi vasutak vezérigazgatóinak a fizetése tekintetében a tartományi gyűlésben meginterpelláltak az illetékes minisztert, aki részben megnyugtató, részben pedig kiterő választ adott.

A szászországi csendőrök szakgyűlésének egyik tanácskozásán, egyéb témákon kívül, megtárgyalták a csendőrség ismételt tanfolyamainak a kérdését is. Minthogy ezeknek a megtartását minden oldalról ellenezték, a minisztérium elállt a tervtől, ellenben új vizsgarendet állapított meg, amely viszont azt a veszélyt rejti magában, hogy ezentúl nem fognak mindenkit (a cikkből kitetszően a mi altiszti vizsgáknak megfelelő) vizsgára bocsájtani. Az új vizsgarendet csak ideiglenesen állapította meg a minisztérium; a végleges intézkedéseket, a tapasztalatok alapján, később fogja kiadni.

A csendőrség motorizálása érdekében többoldalról hangzottak el kívánságok. Az impulzust valószínűleg egy szászországi közigazgatási tisztviselőnek egy cikke adta, amelyben az illető a csendőrség motorizálása kapcsán a testületnek oly irányú átszervezését javasolta, hogy az egyfőnyi őrsök helyett nagy őrsöket létesítsenek. Többen állást foglaltak a

cikkkel szemben, de csak a nagy őrsök gondolatát óhajtották elvetni, a motorizálást mindenki szükségesnek tartja.

(Csehország.) Četnický Obzor.

1930. 17. szám.

Machnik képviselő a parlamentben hosszabb beszédet tartott a csendőrségi szolgálat lényegéről s kifejtette, hogy a nyomozások érdekében a nyomozás munkáját a tiszttek és a legénység között kellene megosztani. Az „Obzor” kételkedik a képviselő állításában és vezetőcikkében kifejti, hogy ilyen munkamegosztás mellett a csendőrszolgálat közönséges „munkává” alacsonyodnék. Összehasonlítást tesz a csendőr és rendőrszolgálat között. Utóbbi helyen a munkamegosztás elve teljes mértékben érvényesül, de eredményei a nyomozás kimenetele szempontjából nagyon szomorúak, amit a statisztika világosan bizonyít. Munkamegosztással a közbiztonsági szolgálat egyszerű mesterséggé fajulna, elvesztené minden sportszerűségét és a nyomozók becsúgyát a minimumra csökkentené. A gyakorlat az eddigi csendőrségi módszer mellett szól, amikor is a csendőr első pillanattól a nyomozás befejeztéig, legtöbbször saját kezdeményezéséből, kifejlett csendőr-érzékel, mutat fel letagadhatatlanul szép eredményeket. Nem székkel engedni, hogy a csendőr, mint nyomozó közeget, egyszerű eszköz legyen mások kezében, kiknek a nyomozáshoz gyakorlatuk nincs. Egyik lap azt írja, hogy a munkamegosztással a csendőrség egy büntetett sem fog kinymozni. Lehet, hogy a cikkíró a fogalmazási tiszttek beavatkozása esetén a passzív-rezisztenciával számol, bizonyos azonban, hogy a rendszer tarthatatlansága enélkül is hamarosan kitűnnék. A lap valószínűnek tartja, hogy az új módszer sugalmazói a rendőrség köréből kerültek ki és tervüknek a belügyminisztert is megnyerték. Az egész terv a közbiztonsági szolgálat egységesítését célozza, a lap azonban a csendőrmódszerek alapján kívánja átszervezni a rendőrséget is, amelynek eredményei ezt indokolták teszik.

Idegen csendőrségek rovatában írja, hogy Jugoszláviában magasabbfokú csendőrszolgálat szerveznek, melyben a szigoruan vett csendőrségi szaktárgyakon kívül a fősúlyt a daktiloszkopiára, antropológiára, Bertilonáge-ra, antropometriára, kémiára, fotokémiára, grafológiára, és pszichiátriára helyezik. Súlyt helyeznek arra, hogy az ezen tárgyakkal foglalkozó szakkönyvekkel minden csendőr el legyen látva a tanfolyam végzetével. Így halad Jugoszlávia. A cseh csendőrségnél nem történik semmi. — A spanyol csendőrségnek három hivatalos ünnepe van, ezzel szemben a cseh csendőrség csak kívánságainak elvetését, a szabadságok megrövidítését és a pótlékok megvonását, valamint az előléptetések rendszertelenségét gyászolja. — A francia csendőrség rádió leadóállomása Párisban az Eiffel-toronyban van és eddig 51 parancsnokságot láttak el vevő-készülékkel, ahonnan a kisebb állomásokra telefon összeköttetés van. — A francia csendőrség nagy létszámnehézségekkel küzd, annyira, hogy analfabétákat is kénytelen felvenni. A háború előtt Franciaországban 5 százalék analfabéta volt az újoncok között. Újabbban jutalmakat adnak a csendőröknek, ha valakit a testületbe való belépésre rábeszélnek: öt jelölt után 100 frankot, minden további után 20 frakkal többet. Ugyalátszik, hogy a militarizált csendőrséghez Franciaországban sem „tolakszanak” az emberek. Csehországban ez nem sokára szintén bekövetkezik. — A belga csendőrségi költségvetés 144,016.000 frankot tesz ki. A költségvetés állandóan emelkedő tendenciát mutat, aminek oka, hogy a belga csendőrség inkább karhatalmi célokat szolgál és a hadsereg tartalmát képezi, teljes katonai kiképzésben részesül, a nyomozást csaknem az egész vonalon a rendőrség végzi. — Olaszországban 1929-ben kilenc csendőrt öltek meg szolgálatban, Csehországban ez év első öt hónapjában három csendőrt öltek meg. — Budapesten a finn csendőrségnek egy küldöttsége tanulmányozta a csendőrség és rendőrség szervezetét. A lap megjegyzi, hogy a magyarok és finnek között ezenfelül nyelvrokonsági kapcsolatok is vannak, mert a finnek a magyarok egyedüli nyelvrokonai Európában.

Ausztriában dr. Schobernek sikerült a rendőrség illetményeit magasan a csendőrség illetményei fölé emelni. Csehországban szintén ez a törekvés kezd érvényesülni a rendőrség részéről, melynek első foka a rendőrök ama kívánsága, hogy járulékaikat a csendőrség illetményeihez szabják meg, ami a gyakorlatban azt jelentené, hogy ahol kevesebbjük van, azt felemelnék, de amely tételeknél többet kapnak, a többletet is megtartanák.

Rövid cikkben írja, hogy a prágai bűnügyi központtal a rendőrség nem tud mihez kezdeni. A vezetők és szakértők hiányzanak, úgy hogy újabbán arról van szó, hogy az egész csak inént megszervezett központot feloszlatták. A lap kérde,

miért nem adják át ezt a fontos intézményt a csendőrségnek, amely vezetni is tudná.

A hadsereg 18.000 havidíjasa számára 28 hadosztály-kórházat, 3 gyógyfürdőt, 4 időszakos üdülőhelyet, 3 tüdőbeteg-gondozót és 1 elmebeteg gyógyintézetet tartanak fenn. A csendőrségnek még egy hordágya sincs, kórházakról, gyógyintézetekről pedig beszélni sem lehet.

A köztársaságnak január 1-én 42.320 polgári, 27.691 katonai, 57.789 kincstári nyugdíjasa és 19.855 ellátásban álló személye volt, akikre 1.712.691,149 koronát költ, ami 43.836.099 koronával több, mint a múlt évben.

A köztársaságban nagyon elszaporodtak a medve- és majomtáncolatok. Az állatvédő egyesület felkéri a csendőrséget, hogy az ilyen állatkinzók ellen a legnagyobb buzgalommal szíveskedjék fellépni.

A köztársasági elnök irodájának 226 alkalmazottja van, amely számba a Lányi és Kistapolcsányi állami birtok személyzet is be van számítva. A törvényhozó testületeknek 222, miniszterelnökségnek 990, külügynek 1163, nemzetvédelmi minisztériumnak 20.486, belügynek 28.540, igazságügynek 10.329, unifikációs minisztériumnak 46, legfelsőbb közigazgatási és választási bíróságnak 114, közoktatásügynek 12.822, földművelésügynek 5489, állami földbirtok hivatalnak 917, kereskedelemügynek 435, közmunkaügyi minisztériumnak 4645, posta és táviró minisztériumnak 45.095, vasutügyi minisztériumnak 185.712, népjóléti minisztériumnak 1269, pénzügyminisztériumnak 34.171, legfőbb számvevőszéknek 127, alkalmazottja van.

Egy csendőr, egyébként antialkoholista, belépett egy falusi bírónak pálinkától bűzös szobájába (Csehországban) és elájult. Kórházba szállítás közben kezében tartott karabélyá elcsúszott. (Ezt nem értjük. Szerk.) a lövés állán át, fején keresztül ment és megölte. A lap ezzel kapcsolatban a karabélyok bevonását követeli.

A tuberkulózis.

Ne lapozzon tovább egy csendőr sem, amíg ezt a cikket el nem olvasta. Unalmasnak látszik a cím, mert lépten-nyomon halljuk ezt a szót: tuberkulózis. Ugyanakkor azonban jusson eszünkbe, hogy minden hatodik sírban tuberkulózisban elhalt halott fekszik. Tehát hat temetés közül a sokféle betegség, a mérgezőesek, az öngyilkosságok, sérülések stb. összesen öt esetben képezik a halál okát, míg a hatodik halált az egyetlenegy tuberkulózis okozza. Óriási szám ez. A legsúlyosabb járványos betegségek, a kolera, tífusz stb. megközelítőleg sem szednek olyan óriási számú áldozatot, mint a tuberkulózis, azért, mert azok csak időnként, szórványosan, itt-ott lépnek fel és nem tudnak nagyon elterjedni. Ezzel szemben a tuberkulózis mindenütt, mindig és állandóan köztünk lakik, csodában ráragad majdnem minden egyes emberre, anélkül, hogy feltűnne, vagy hogy, legalább egyelőre, bajt okozna. És éppen ebben van az örökös veszedelme.

Már évezredek óta tart a tuberkulózis hatalma a temetők felett. Ez a betegség volt évezredekken át a legelterjedtebb fertőző betegsége az emberiségnek és, sajnos, még ma is az. Az orvostudomány atyamestere, Hippokratesz, már Kr. e. 500 évvel mint az emberi élet legnagyobb veszedelmét írta le a tuberkulózist.

Hogy pár száz évvel ezelőtt is mennyire félték a tuberkulózistól, mutatja az a tény, hogy a műveltebb

európai államokban minden tuberkulózis esetet be kellett jelenteni, amire aztán a hatóság emberei a halál beállta után a lakást, ruhákat, bútorokat fertőtlenítték. Olaszországban pl. 1780-ban királyi rendelet írta elő, hogy a tuberkulotikus betegek köpetét, ruháját, lakását, eszközeit ecettel, borszesszel, citromlével, tengervízzel vagy füstöléssel fertőtlenítsék. Aki ezt elmulasztotta, azt gályarabsággal vagy várfogsággal büntették meg. Ha orvos mulasztotta el a bejelentést, első esetben 300 tallérra büntették, második esetben pedig 10 évre száműzték.

A tuberkulózis tipikus népbetegség, amely főleg a szegényebb emberek közül szedi áldozatait és hozzá éppen a legszebb életévekben, a 20—40. évek közt. Nagymagyarországon a háború előtt az összes elhalálozásoknak 5½%-a esett az igazi fertőző betegségekre, míg 12%-a a tüdővészre. Nagymagyarországon a háború előtt évente 70 ezer ember halt meg tüdővészben, Csonkamagyarországon pedig évente 24 ezer embert visz el a tuberkulózis. A statisztikai adatok szerint Nagymagyarországon a legkedvezőbb számítások szerint is 700 ezer kifejezetten tüdővész ember járt-kelt állandóan embertársai között. Csonkamagyarországon pedig 240 ezer, tehát ¼ millió ember szenved kimondottan tuberkulózisban. A valóságban azonban ez a szám sokkal nagyobb. Legnagyobb a tüdővész halálesetek száma az oroszoknál, ahol egymillió lakosra kerek négyezer tuberkulotikus halál esik. Utána Ausztria következik, ahol egymillió lakosra 3600 tüdővész haláleset jut, Magyarországon ez a szám 3500, a franciáknál 3000, a németeknél 2250, az angoloknál 1950.

A tuberkulózis szó latin eredetű. Magyarul a tuberkulózist gümőkórnak nevezzük, azért, mert a bacillusok a test azon részein, ahol befészkelik magukat, apró, mákszemnyi, kölesnyi, lencsényi göböket (gümöket) okoznak. Mivel a gümőkór (tuberkulózis) a legtöbb esetben a tüdőt támadja meg, azért általában *tüdővésznek* is nevezik. A köznyelvben hazánkban majdnem kizárólag tüdővész néven emlegetik. Egy másik népies neve még a *hektika* vagy *sorvadás*, más néven meg *szaraz betegség*. Azonban a baj a tüdőkről elég gyakran át szokott terjedni testünk más részeire is, így a csontra, a gégére, a bélre stb. Ilyen esetekben csonttuberkulózis (csontszú), bél-tuberkulózis, gégesorvadás (gégetuberkulózis) a neve. Ha a bőrön tör ki a gümőkór, akkor bőrfarkasnak (börtuberkulózisnak) nevezik.

Az elnevezésekre vonatkozólag még két dolgot kell itt felemlíteni. A közhit a tüdőcsúcshurut és ú. n. „skroflit” (skrofulát) nem tartja tuberkulózissnak. Pedig a tüdőcsúcshurut a legtöbb esetben tuberkulotikus alapon áll fent. A „skroflit” sokan vérbajnak tartják, pedig ahhoz semmi köze sincs, mert nem más, mint a nyaki mirigyek tuberkulotikus megbetegedése, amelynek következtében azok elgenyednek és esetleg csak évek múlva, csúnya, torzító hegekkel gyógyulnak. Összefoglalva tehát: testünk bármelyik részét megtámadhatja a tuberkulózis, azonban a tüdőben tüdővésznek, sorvadásnak, hektikának, a bőrön bőrfarkasnak, a nyakon skroflinak, a tüdőcsúcsokban pedig külön tüdőcsúcshurutnak nevezük. *Hangshályozni kívánom, hogy azért nem minden tüdőcsúcshurutnak az oka tuberkulózis.*

Mi okozza a tuberkulózist?

Már számtalanszor hallottuk, hogy a betegségeket baktériumok (bacillusok) okozzák. A tuberkulózist is bacillus idézi elő. A gümőkór okozója a gombák fajába tartozik, tehát növényi élőlény, amely szabad szemmel nem látható, ezerszeres nagyítás mellett is csak 2—3 mm hosszú, hajszálvékony, pálcikaalakú kis bacillus. Koch

Róbert német orvos fedezte fel 1882-ben. Legjobban tenyészik 36—37 fokon, tehát éppen az emberi és állati test melegében. Forraláskor fél perc alatt elpusztul, de 10 fok hidegben még életben marad. Ha ezek a baktériumok a betegből kikerülnek a szabadba (sebgennyedés, köpködés), a legtöbbször nem tudnak szaporodni, de viszont nem is pusztulnak el, mert külső viaszkos burok védi őket. Különösen sötét, nedves, nyirkos helyen, csatornáknban, pöcegödrökben, rothadó anyagokon stb. 6—8 hónapig is élnek, életképesek maradnak. Ha pedig akár fél év múlva is újra testünkbe jutnak, megint tovább szaporodnak. A tuberkulózis-bacillus egyik nagy ellensége a világosság, amely pár nap alatt elpusztítja. De legnagyobb ellensége mégis a napfény, a napsütés, amely már pár perc alatt kivégzi, megöli ezeket a veszedelmes baktériumokat. Legtöbb tuberkulózis-bacillus van a tüdővész ember köpetében. Egy tüdővész ember naponta átlagban és kereken hétezermillió (7 milliárd) bacillust köpköd ki. Mivel pedig a tüdővész hosszadalmas betegség, elképzelhetjük, hogy egyetlen tüdővész ember milyen sok embert tud megfertőzni. Minden egyes tüszentésnél, köhögésnél, köpésnél és hangos beszédnél tehát rengeteg bacillus jut ki a tüdővész ember szájából. Fontos azonban tudni, hogy az ilyen beteg emberből a kilélegzésekor nem távoznak el bacillusok, tehát a kilélegzésük még nem fertőző, hanem csak a köhögésük stb.

Ezek alapján megérthetjük, hogy miért olyan nehéz a tuberkulózistól megszabadulni, hogy miért van annyira elterjedve, miért nem szabad köpködni, más ember arcába tüszenteni, illetve köhögni. Azért, mert a tuberkulózis ezen cselekedetek által válik fertőző és ragadós betegséggé s azt így maguk az emberek terjesztik el egymás között. Az emberen kívül még a tehén, aztán a disznó, a ló, a kecske, de leginkább a majom kapja meg legkönnyebben a tuberkulózist.

Hogyan kapjuk meg a tuberkulózist?

1. *Belélegzéssel.* Ez a leggyakoribb. Mint hallottuk, egy tüdővész egyén naponta több mint 7 milliárd tuberkulózis-bacillust köpköd, vagy köhög ki a szabadba. A kiköhögött bacillusok ott úszkálnak a levegőben és azokat más emberek egyszerűen belélegzik, beszívják a saját tüdejükbe. A köpettel a földre jutott bacillusok egyelőre nem veszedelmesek. A veszedelem csak akkor következik be, ha az a köpet beszárad. A beszáradt köpetet a cipőnkkel, a hosszú ruhával továbbhurcoljuk. A beszáradt köpet aztán a porral együtt felszál a levegőbe, ott úszkál, onnan lélegzetvételkor az ember, az állat szájába kerül, a szájból pedig a tüdőbe. Így jó létre a tüdők fertőzése. Éppen ezen oknál fogva az összes tuberkulózis eseteknek kilenc-tized része, tehát tíz esetből kilenc tüdőtuberkulózis.

A fertőzésnek ez a formája különösen igen gyakori a zárt helyiségekben, gyárakban, műhelyekben, egyes várokozó helyiségekben. Az ilyen teleköpködött helyiségekben lakó, vagy állandóan ott tartózkodó család minden tagja megfertőzi magát a tuberkulózissal. De különösen elszó-

Aki hazája fejlődésére minden legkisebb áldozattól irtózik, az éppen olyan keveset szereti hazáját, mint aki hona védelmezésének kötelességét csak kényszerítve teljesíti s többet nem tesz, mint amire a hatalom vagy törvény kényszerítik, mert a tepsedésnek életölő alma lassú halál, s még inkább semmivé teszi a nemzetet s annak függetlenségét, mint a fegyveres ellenség dűlása. A földült ország eldarabolt ereje ismét összeállhat s idő és körülmények kedvezésével megtörheti az jellenség hatalmát, de a tepsedésben kimúlt nemzeti erőt semmi hatalom többé vissza nem hozza.

Deák.

morító látvány az, ahogyan az ilyen teleköpködött szobában mászkáló kis gyerek, mialatt kezeivel többször a szájába nyul, a tuberkulózist egyenesen a kezeivel szedi fel a földről.

2. *Táplálkozással.* Láttuk, hogy a tuberkulózis-bacillusok részben köhögés és tüszentés, részben pedig a por révén jutnak a levegőbe. Ez a fertőzött levegő nemcsak az embereket, hanem a le nem takart, el nem zárt ételneműeket, gyümölcsöket is megfertőzi. A fertőzött ételneműek pedig adandó alkalommal a beleket támadja meg.

A táplálékkal való fertőzés azonban mégis a legtöbbször tejjel történik. A tehén ugyanis (a bika igen ritkán) szintén gyakran megkapja a tuberkulózist, amelyet a tehénél gyöngykórának neveznek. Akárcsak az emberek egymást, a tuberkulótikus tehén is a köhögésével, tüszentésével három hónapon belül szintén megfertőzi az istállóban levő összes teheneket. A gyöngykóros tehén forralatlan teje rendkívül veszedelmes és igen nagy mértékben terjeszti a tuberkulózist. Ha még meggondoljuk, hogy a tejet leginkább a csecsemők isszák, akkor megértjük, hogy miért van annyi tüdővész a tejjel táplált gyermekek között. Pedig milyen könnyű ezt a borzasztó veszedelmet elkerülni! Ha ugyanis a tejet csak pár percig is felforraljuk, máris nem kell törődni azzal, hogy a tehén gyöngykóros volt-e vagy nem.

Itt említtem meg, hogy még a tuberkulózisban szenvedő anya gyermeke is csak ritkán hozza magával a tuberkulózist. Az ilyen gyermek legtöbbször a születés után fertőződik, még pedig elsősorban a beteg anyától (köhögés, csók stb.), a beteg családtagoktól, vagy a rossz tejfől.

3. *A legyek.* Az ember erre alig szokott gondolni. Pedig a piszokban, köpetben stb. mászkáló legyek a lábukon tova viszolják a fertőzést rendesen az élelmiszerekre, ahonnan viszont az emberi testbe jutnak a bacillusok. Ezért kell letakarva, elzárva tartani az ételneműeket.

4. *Sérülések.* Ha a bőrünk, vagy az orr, a száj nyálkahártyája megsérül, akkor ezen a kapun át bejuthatnak a tuberkulózis-bacillusok a véráramba és ezáltal a test bármely részébe. Szerencsére a felnőtteknél ritka az ilyen fertőzés. Csak az orvosok, állatorvosok, a mészárosok vannak ennek a fertőzési módnak kitéve akkor, ha pl. tüdőbajos embert boncolnak, operálnak, avagy ha a mészáros gyöngykóros tehén húsát vagdossa fel. A sérülési úton szerzett tüdővész leggyakoribb a földön mászkáló gyermekeknél, akik piszkos kezeikkel arcukat, fülüket, orrukat vakarják.

Hogyan ronesolja el a tuberkulózis az emberi testet?

A tuberkulózis bacillusa épp úgy végzi pusztító munkáját, mint minden más bacillus. Bejut a testbe és valahol megtapad, valahova befurakodik, kedvező talajra jutván, rögtön szaporodik. Szaporodás közben mérgeket termel, ezek a termelt mérgek (toxinek) okozzák a fertőzés utáni betegség tüneteket, amilyen a láz, a rázóhideg, főfájás, lesóványodás, sápadtság, vérszegénység stb. Az egyre szaporodó bacillusok a környezetükben gyulladást idéznek elő. A gyulladással szövetben apró mákszemnyi, kölesnyi sárgásszínű kis göbök (gümők) keletkeznek, amelyek tömve vannak tuberkulózis-bacillusokkal. Ezek a göbök-gümők okozzák aztán a további veszedelmeket. Ezekkel a gümők-gümőkkel ugyanis háromféle dolog történhetik:

a) *Évekig, esetleg évtizedekig kemény göbök maradnak.* Bár egyre terjednek, különösebb bajt mégsem okoznak. Az ilyen emberek mindig tele vannak alaptalannak látszó panaszokkal, soványak, meghülésre hajlamosak, de azért soká élnek.

b) *A tuberkulótikus göbök elmeszesednek.* Ez a leg-tökéletesebb gyógyulás. Esetleg maga a beteg sem tudja, hogy tüdővésszel fertőzve volt. Sokszor csak a meszes gö-

cokat recsegve átvágó operáló, vagy boncoló kés jelzi, hogy itt gyógyult tuberkulózis volt.

c) A legsúlyosabb eset, ha ezek a göbök *elgenyednek*. A geny aztán részben ott helyben, részben pedig a véráram útján az egész testben fertőzést okoz. A genyedés a tüdőben, a csontokban valóságos üregeket (kavernákat) idéz elő. Még a legszerencsésebb eset, ha a genyedés kifelé utat talál. Sokszor halljuk, hogy valakinek a lába, a nyaka, a csontja hosszú hónapokig, néha évekig „folyik”. Ez mindig tuberkulózis.

Gyakoriság szerint a tuberkulózis a következő sorrendben támadja meg a testet: leggyakoribb a tüdőben, aztán a gégében (gégesorvadás), ahol nyelési, lélegzési nehézségeket, rekedtséget okoz, aztán következik a már említett nyaki-mirigy tuberkulózis (skrofli), utána a bél, a csont és végül az agyvelő gümőkórja. Testünk bármely részén meggyógyulhat a tuberkulózis, csak egyetlen helyen nem gyógyul meg soha, hanem 21—28 nap alatt okvetlen halált okoz és ez a hely az agyvelő (agyalapi tuberkulózis).

Hogyan lehet a kezdődő tuberkulózist felismerni?

Mivel a tüdővész lappangó fertőző betegség, azért rendszerint csak későn ismerhető fel. Mindig tuberkulózisra kell gondolni a következő esetekben: ha egy azelőtt egészséges ember már hosszú hónapok alatt vagy évek óta minden különösebb ok nélkül hamar kifárad, ha állandóan étvágytalan, egyre soványodik, sápadt, vérszegény lesz, ha esténként forróságot érez, ha éjjel gyakran izzad, ha a hátában, főleg a vállakban állandóan szúrásokat érez, ha állandóan akár szárazon, akár köpetürítés formájában köhécse. Egyik igen fontos ismertetőjel a délután 2—5 óra közti 37.2—37.4 fokos kis láz.

A tuberkulózis elleni védekezés.

Itt elsősorban természetesen a baj megelőzése jó tekintetbe. Hallottuk, hogy mi okozza, hogyan terjed a tüdővész stb. Tehát pl. a betegnek tudnia kell, hogy a földre nem szabad köpni, mert a beszáradt köpet a levegőbe jut és megfertőzi az abban a helyiségekben tartózkodókat. Tudnia kell, hogy nem szabad más arcába köhögni. Különben is a tuberkulotikus ember minden köhögése alkalmával zsebkendővel takarja el a száját. A kórházakban pl. mindazok az ápolók és apácák megkapják a tüdővést, akik hosszabb ideig tüdőbetegeket ápolnak, mert a betegek köhögése által megfertőzött szobában sokat tartózkodnak. Hogy a sötét, nedves, piszkos és szellőzetlen lakás milyen jó búvóhelye a bacillusoknak, azt már hallottuk. A falukban, tanyákon az emberek sok helyen egyenesen ellenségei a szellőztetésnek. Ezért van annyi „sorvadásos”, „heptikás” beteg a különben mindig szabadban dolgozó falusi népnél. *Jól jegyezzük meg, hogy a gyakori szellőztetés, világosság, napfény, a tisztaság, friss levegő, a víz és szappan, a testnek, a ruhának a tisztántartása mind a legnagyobb ellensége a tüdővésznek. Ezekre kell tehát figyelni, ha nem akarjuk megkapni a bajt.*

Rendkívül fontos kérdés, hogy örökölhető-e a tuberkulózis? A tudományos vizsgálatok, kísérletek és tapasztalatok szerint a tüdővész csak a legritkábban öröklődik át. Tény, hogy a legsúlyosabb tüdővészben szenvedő anyának a gyermeke a születéskor csak a legritkább esetben van tuberkulózissal megfertőzve. Tehát egészségesen született. Majdnem mindig a beteg anya fertőzi meg a saját gyermekét. Az ilyen beteg anya ugyanis a szoptatás, a szájon való csókolgatás, az együttalvás, a köhögés stb. alkalmával oltja be a bajt a csecsemőbe. A tüdőbeteg emberek túlnyomórésze tehát gyermekkorában, a szülői házban szerzi meg a tuberkulózist. Tapasztalati tény, hogy az olyan családban, ahol valaki tuberkulózisban szenved, a

15. életévig minden egyes gyerek megkapja a tüdővést és így egyenesen a lelkiismeretlen, vagy tudatlan szülők okozzák a gyermek korai halálát, avagy egy életen át tartó nyomorúságát.

Egy másik kérdés, hogy úgy a gyermek, mint a felnőtt korban egyaránt kik hajlamosak a tüdővészre?

1. A kicsapongó életet folytató, de különösen az iszákos emberek.

2. Részben a különböző betegségekben legyengült, lesoványodott egyének (himlő, kanyaró, tífusz, vérbaj, influenza, tüdőgyulladás után), továbbá a rossz lakásban élők, a rosszul tápláltak, akik már súlyos beteg szülőktől származtak (tüdővész, cukorbeteg, vérbaj, alkoholisták szülők). Ezek az emberek azért hajlamosak a tüdővészre, mert szervezetüknek igen kicsiny az ellenállása és így nem tudnak megküzdeni a gyakori és egyre ismétlődő fertőzésekkel.

3. Bizonyos foglalkozási ágak is egyenesen hajlamosítanak a tuberkulózisra, ilyenek: a pékek, a nyomdászok, pincérek, kalaposok, köszőrösök, fűrészmunkások, molnárok, szénkihordók stb. Itt az örökös por-belehelés okozza a fertőzést.

A tuberkulózis gyógyítása.

Hallottuk, hogy átlagban 100 ember közül 90 megkapja a tuberkulózist, sőt életében nem is egyszer, hanem többször is. Azt is hallottuk, hogy átlagban minden hatodik halott tuberkulózisban halt meg. A valóságban azonban sokkal több embernek kellene meghalnia ebben a bajban akkor, ha az emberek 90%-a átmegejt rajta. Így csakhamar el kellene pusztulni embereknek. Szerencsére ez nem így van, mert az egészséges szervezet védekezik a belélegzett bacillusok ellen, azokat egyrészt egyenesen elpusztítja, másrészt még ellenmérget is termel ellenük. Vegyük tudomásul, hogy egészséges szervezet mindig legyőzi a bacillust, csak a gyenge szervezet nem bír vele, amelyik éppen ezért, mint előzőleg említettük, állandóan hajlamos lesz a fertőzésre.

Csak a régi világban hitték, hogy a tüdővész nem gyógyítható. *Ma már ez a felfogás a régmúlté, mert a tuberkulózis, annak bármilyen fázisában, az agyvelőt kivéve, igenis gyógyítható. Tehát nem kell tőle félni.* Hisz ha nem volna gyógyítható, akkor, mint már hallottuk, 100 ember közül 90 ebben a bajban halna meg. Hogy a baj gyógyítható, azt legjobban mi, orvosok, a boncolásoknál látjuk, amikor az egészséges életű, öreg korban meghalt, soha beteg nem volt, avagy nem tuberkulózisban elhalt halottak boncolásánál sok-sok esetben megtaláljuk a gyógyult, elmeszesedett tuberkulózist.

A biztos gyógyíthatóságot igazolja a mindennapi élet is. Hány embert ismerünk, aki súlyos és hosszantartó tüdővészben szenvedett, csont-bőrré lesoványodott és végül mégis meggyógyulva, meghízva, pirosposzsgásan jelent meg újra közöttünk.

A tüdővész gyógyítása azon körülmények megváltoztatásával történik, amelyek a bajt előidézték. Tehát napos idő, jó levegő, bőséges és jó táplálkozás, tisztaság, edzés, sok pihenés, nyugalom. Nem szabad elcsüggedni amiatt, hogy a javulás lassú. Évekig lappangott a tüdőnkben, tehát évekig tartó gondos kezeléssel lehet csak újra eltüntetni onnan. *A tüdőbajt egyelőre még orvossággal nem lehet meggyógyítani.* Az orvosságok csak egyes kellemetlen tünetek eltüntetésére, nem pedig gyógyítására szolgálnak. Az egész világ orvostudománya egyre kutatja azt a szert, azt az oltóanyagot, amely meg fog bennünket szabadítani a tuberkulózistól, a ráktól stb. *Jól jegyezzük meg, hogy ma még ilyen biztosan segítő oltóanyag nincs, csak kísérletek vannak. A lapokban hirtetett minden ilyen*

szer csplás, becsapás, amely csak az eladójának és nem a betegnek használ. Ezek a kuruzslók rendkívül veszedelmesek, mert mindenféle lehetetlen dolgokat ajánlanak, hogy a hiszékeny, elkeseredett embertől pénzt csaljanak ki és ezáltal elvonják a betegeket a szakértő orvosoktól, akikhez aztán már csak későn fordulnak segítségért. Egyedül csak a szakorvos az, akinek a tanácsai, előírásai szerint gyógyulásra számíthatunk.

Természetesen legjobb a szanatóriumi, a kórházi kezelés. Még jobb a tengerparti gyógyhelyeken hosszú ideig tartó tartózkodás. Ehhez azonban sok pénz kellene. Szerecsére ezen helyek nélkül is éppen olyan tökéletesen ki lehet gyógyulni akkor, ha az ezen cikk keretében elmondottakat megszívleljük és a szakorvos tanácsait, rendelkezéseit nemcsak meghallgatjuk, hanem be is tartjuk.

Újra és újra hangsúlyozom tehát, hogy a tüdővész az emberekről ragad rá az emberekre (köpködés, köhögés stb.), hogy a forralatlan tej is okozhatja, hogy elsősorban a csecsemők és a gyerekek kapják meg, mert a fertőzéssel szemben még gyenge a testi ellenállásuk, hogy a tüdővész anyja ne szoptassa, ne csókolgassa stb. a gyereket; hogy kimondottan tüdővész emberrel ne aludjunk, ne lakjunk együtt és végül ne felejtjük el, hogy a tüdővész, annak minden formája, igenis gyógyítható, ha szakemberre hallgatunk.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Sportreflexiók.

Egy őszinte vallomással kezdjük: a nemzeti érdekek szempontjából nem tulajdonítottunk a nemzetközi sportversenyeknek akkora jelentőséget, mint amekkorává az a napokban megtartott finn-magyar atlétikai verseny és a genfi futballtorna óta növekedett. Most már látjuk azonban, hogy amíg sportbeli szereplésünk mind az öt világ-részbe a villám gyorsaságával elhatol, elismerést és lekedést keltve irántunk, addig a kultúra, művészet, történelmi múlt — bár nem lekicsinylendő propagandaeszközök — természetüknél fogva csak kicsiny körre szorítkoznak, a nagy tömegek előtt az ismeretlenség homályában maradnak s ezért hatóerejük is többé-kevésbé elvész.

Hogy másfélszázadon keresztül mi voltunk a barbársággal szemben a nyugati kultúra védelmezői, hogy volt Madáchunk, aki Az ember tragédiáját megírta, hogy magyar ember a Telehor feltalálója, azt tudják egyes tudósok és tudományoszmások, de hogy Európa egyik leg-erősebb atlétanemzetét, a finnt, legyőzte a magyar s hogy Genfben tíz nemzet bajnoksapata közül a magyar vitte el az elsőség pálmáját, azt mindenki tudja a világon, az Északi sarktól a Délig mindent, ahol az emberek nincsenek elszakítva a modern kultúrától. És csaknem ugyanabban az időben indult útnak válogatott vízipólcsapatunk, amely ma szinte ellenfél nélkül áll és legnagyobb attrakciónak számít Európa fővárosaiban, pár nap múlva pedig vonatra szállt egy magyar tisztekből álló csapat,

hogy, mint minden alkalommal, ezúttal is bebizonyítsák, hogy a magyar a világ legelső kardforgató nemzete.

Lehetetlen nem együtt örülnünk az örvendezőkkel s különösen szükségesnek tartjuk ezt hangsúlyozni azok után, amiket a múlt számunk vezércikkében írtunk s amelyet nagyon természetesen ezúttal is fenntartunk. Az a körülmény azonban, hogy a mi szolgálati, szervezeti és elhelyezési viszonyaink nem engedik meg, hogy a sportban olyan aktív részt vegyünk, mint szeretnők, nem jelenti, hogy azt egyébként is érdektelenül szemléljük. Mert ha aktív részt nem vehetünk is benne, a magyar sport ügyét felkarolni és szolgálatunk körében elősegíteni nemcsak csendőri, hanem magyar kötelességünk.

Világdícsőséget szerzett sportolónk túlnyomórésben a fővárosból s egy-két nagyobb vidéki városból kerülnek ki. Habár ezt természetesen tartjuk is, nem tartjuk természetesnek, hogy viszont a tömegsport terén a falu teljesen lemaradjon a város mögött. A kiválókat nem kell nevelni, kitermeli őket a tömegsport önmagától. Erre gondoljanak azok a bajtársaink, akikre néha az a nem kellemes feladat hárul, hogy a tornagyakorlatokról elmaradó levontéket kell a szolgabíró elé állítaniok. Mert az, hogy a falu kevesebb lehetőséget nyújt a nagy eredményekre, nem indokolja egyúttal azt is, hogy a levontegyakorlatozást némelyek haszontalanságnak, bolondságnak s az adózás egyik fajtájának tekintsék, amelynek csak dohogva lehet eleget tenni.

Nemzeti munkát végez a csendőr, ha minden adandó alkalmat felhasználva, szép szóval, jóakarattal nemcsak kötelességből, de meggyőződésből is a levanteintézmény barátjává, szószólójává szegődik s ezzel pótolja azt, amit a viszonyok kényszerítő hatása alatt a maga személyében esetleg elmulasztani kénytelen. Mert az érdek elsőségen nem lehet vitatkozni s nehéz eldönteni, hogy vajjon az őrsparancsnok, aki a maga őrskörletében a levanteintézmény érdekeit mintaszerűen a szívén viseli, nem tesz-e a maga módján ugyanakkora szolgálatot a magyar testnevelés ügyének, mintha négyszáz méteren az összes bajtársait megelőzi.

Csendőrségi Közlöny 16. szám. Kormányzó Úr Öfömlésége legfelsőbb dicséret elismerésben részesítette Pogány Ferenc és Baitz Ferenc századosokat életmentésért, továbbá ugyanezért Vincze Aladár szegedi kerületbeli csendőrnek a Magyar Erdemkeresztet a zöld szalagon adományozta. — Nyugállományba helyezettek 1930 augusztus 1-ével: nemes Glatz Ödön ezr., Kolba Oszkár és pujoni Pataky Károly alezr., Csürös Gyula örgy. és Gyapay Miklós szds. — Áthelyezettek: Havranek János alezr. a tanulmányi bizottsághoz, vitéz Szentpétery János szds. Magyaróvárról Nyiregyházára, Haida Sándor szds. Mátészalkáról Tabra, vitéz Bajay Ferenc szds. Makórol Mátészalkára, Barcza Jenő szds. Tatárol Magyaróvárra, Reviczky Zsigmond szds. Székesfehérvárról Szentendrere. — Kinevezettek: Boros Lajos örgy. beosztott törzstiszt Székesfehérvárra, vitéz Fábry György szds. szárnyparancsnokká Nyiregyházára, vitéz Kovács István szds. szárnyparancsnokká Adonyba. — Beosztottak: Ferenczy Endre szds. a nyiregyházi gyalogtanalostályhoz, Camerle Raymond szds. Pécsre. — Nyugállományba helyezettek: Németh György II.; Bartók József V.; Molnár Gábor V.; Tokai Sándor VI.; Lukács Mihály II.; Szlamka József I.; Rempert Bálint II.; Sári András VII.; Fonyó Gy. János IV.; Butyka Mihály I.; Tima Lukács II.; Balogh Ká-

Nem elég ma időkben törvényeket írni; de azok iránt szimpátiát is kell gerjeszteni. És ha valaki olyan törvénynek nem hódol, mely előtte gyűlöletes, melytől természete visszaborzad, sujthatja őt a betűnek szigorúsága ugyan, de célját veszti, mert mártírt emel, ez pedig fanatizmust szül.
Széchenyi.

roly III.; Kovács Béla I. kerületbeli th.-ek. — Szabályrendeletek: Nyugállományú csendőregények nyugdíjának beszüntetése a fegyelmi hatóság által; — Közlekedési csendőrsők számára gazdasági átalány folyósítása; — Kedvezményes vasúti utazásra jogosító csendőrségi szabadságolási igazolványok kezelésének módosítása; — Balatonfüredi csendőrségi gyógykórház ideiglenes szabályzatának helyesbítése; — Közlekedési csendőrkülönítmény felállítása Keszthelyen; — Csendőrkülönítmények átminősítése örsökké; — Örsök felállítása és áthelyezése; — Nyugdíjas-ügyekben levelezés szabályozása; — Hősök emlékünnepeinek megünneplése; — Tiszteletadás szabályozása zárt helyiségben; — Puskával (karabéllyal) felszerelt parancsnokok tiszteletadásának szabályozása; — Balatoni hajózási r.-t. utazási kedvezménye 1930-ra; — Nyers nikotin kereskedelmi forgalma; — Zárt tartályokból kiszolgáltatók folyadékok mérésére szolgáló mérőeszközök és mérőeszközök hitelesítése.

A szabadságharc emlékműveinek karbantartása. A belügyminiszter körrendeletet adott ki, melyben közli, hogy tudomására jutott, hogy egyes községek a magyar szabadságharc során vívott csaták emlékeit megőrkítő emlékművek karbantartására nem fordítanak kellő gondot, úgyhogy azok igen sok helyen teljesen elhanyagolt, dűledező állapotban vannak és a közvetlen környékük is minden ápolást nélkülöz. Nehogy ezek a kegyetes emlékezesnek szentelt emlékművek egészen pusztulásba menjenek, a belügyminiszter felhívja a városok és községek vezetőit, hogy a szabadságharc jelentős eseményeit hirdető emlékműveket gondosan karbantartsa, ahol szükséges, alaposan renováltassa és hozassa rendbe az azokat környező tereket, ligeteket.

Nemzetközi bűnügyi kongresszus. A Wienben székelő nemzetközi bűnügyi bizottság titkárságának közlése szerint a bizottság elhatározta, hogy f. évi szeptember hó 15-től 30-ig Antwerpenben kongresszust hív egybe.

Dicséreték: A m. kir. pécsi IV. kerület parancsnoka *Goják Benedek* törzsrözmesternek, mert 1929. évben elköveztett egy zsarolás, veszélyes fenyegetés és gyújtogatás büntetést igen nagy buzgalommal, leleményesen és szakszerűen, 90 órán át folytatott nyomozás során kiderítette, a tettest elfogta és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, — *dicsérő okirattal* való ellátás mellett — teljes elismerését nyilvánította; — *Szabó György* őrmestert pedig, mert 1929. évben elköveztett egy zsarolás, veszélyes fenyegetés és gyújtogatás büntetésének kiderítésénél és a tettes elfogásánál 90 órán át folytatott igen fárasztó nyomozás során járőrvezetőjét igen nagy buzgalommal és hathatósan támogatta — nyilvánosan megdicsérte.

Gyóni Géza, a szibériai fogságban tragikus módon elhunyt magyar költő emlékének kultiválására irodalmi társaság alakult, mely titkárául Vályi Nagy Gézát, az országosan ismert kiváló katonaköltőt választotta meg.

Beutalások Balatonfüredre. Az augusztusi gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrgyógykórházba beutaltattak: Fischer József t. bk. Anna leánya; Ambrózy Gyula ny. t. bk. nejével, Magda, Ágnes, Margit leányaival; romániai lovag Czöglér Gusztáv ezr. nejével, Kató és Ágnes leányaival; Forgács Vilmos őrnagy nejével és Vilmos fiával; dr. Gergely Sándor őrgy. nejével, Ilona és Margit leányaival; vadászlélesi Möriz László őrgy. nejével és László fiával; Sekanina Artúr őrgy. nejével és Edit leányával; Bárány Gyula ny. ezr. özvegye; Argay Ferenc ny. őrgy. és Gizella leánya; Szmazsenka Ervin ny. őrgy. nejével: lemhenyi Sigmond László ny. őrgy. nejével; vitéz Vincze Albert őrgy. özvegye és Lenke leánya; Orbán László szds. nejével; Skerlán Kálmán szds.; Elsner Gusztáv szds. nejével; Kossuth József szds. nejével; revinyei Reviczky Zsigmond szds. nejével; vitéz Demény Elemér szds. nejével; Czeglédy Jenő szds.; Szirányi János szds.; Münster Jenő szds. nejével; dr. Király B. József g. szds. nejével; Eperjessy István g. szds. nejével; Vlkolinszky Kálmán g. szds. nejével és Olga leányával. A legénységi állományból: Csepri Kálmán alhdgy. nejével és Kálmán fiával; Kele József alhdgy.; Csorba Imre alhdgy.; Árkosi Gyula th. nejével és Klára leányával; Imreh Ferenc th. nejével; Bánfi Gyula th.; Vida Benedek th. neje; Szabó Mihály th. nejével; Szák János th.; Tárkányi András th. nejével és Endre fiával; Füzy György th.; Steflea Marián th.; Keresztés Andor g. th. nejével; Nagy Lajos g. th. nejével és Julianna leányával; Néder Antal g. th.; Parcsotich József g. th. nejével; Kossa Géza g. th.; Juhász József g. th.; Püzessy Lajos g. th. neje és Gyula, Lajos, Aranka gyermekei; Dénes József g. th. neje; Oravecz József fegyverszaki főm.; Török István törm.; Fodor Ferenc törm. neje; Zay Gábor őrm.; Oláh Ferenc ny. alhdgy. nejével és Irén

leányával; Schwarcz Mózés ny. g. th. Erzsébet leánya és Farkas József g. th. neje.

Közdelem a katonatiszti Európa-bajnokságokért. Ez idén már harmadszor került lebonyolításra az európabajnoki vívómérkőzés, melynek versenyszámái a kard- és törvívásban a csapat- és egyéni verseny, a párbajtőrben (epée) egyéni verseny. A mérkőzések színhelye Ostende, ahová e hó 10-én utazott el *Lichteneckert András* vkszt. ezredes vezetése mellett a magyar katonatisztek csoportja. A törben v. *Rády* alezredes, *Bogen* őrnagy, *Piller*, *Gfellner*, *Kálnitzky* századosok, *Hatz* és *Nagy* főhadnagyk, a párbajtőrben v. *Rády*, *Bogen*, *Idrányi*, *Kálnitzky*, *Gfellner*, *Hatz*, *Maszlay* és *Nagy*, a kardban pedig v. *Rády*, *Piller*, *Uhlyarik*, *Idrányi*, *Nagy*, *Maszlay*, *Gfellner* és *Kálnitzky* indultak. Elsőnek a tör csapatverseny került lebonyolításra, melyben a magyar vívók a várható legjobb eredménnyel, az olaszok mögött a második helyen végeztek. A tör csapatverseny eredménye a következő volt: 1. *Olaszország* 8 ponttal. 2. *Magyarország* 6 ponttal. 3. *Belgium*. 4. *Csehszlovákia*. 5. *Franciaország*. Felülműveltek ebben a versenyben a franciák gyenge szereplése. Lapunk zártakor a többi verseny eredménye még ismeretlen, reméljük, hogy a következő számunkban, a vívóversenyek főágazatában, a kardban, mint eddig is mindig, a magyarok győzelméről számolhatunk be.

Közgazdálkodások és nős csendőrök figyelmébe! A házi-nyúltenyésztéshez most a legalkalmasabb hozzátogni, mert most sok szép, kifejlett nyúl akad s úton-útfélen mind sűrűbb a fű, gaz és lomb, amelyek kiváló nyulatkarmányt szolgáltatnak s ha fel nem használjuk, kárba mennek. Házi-nyúltenyésztése révén ebből a gazból mindenki úgyszólván ingyen kiváló fehér húst, drága prémet és értékes állati trágyát produkálhat. Két anyanyúl egy egész család évi húszükségletét fedezi, ami a mai húsarak mellett nem megvetendő tétel a háztartásban. A prém ma olyan drága, hogy csak vagyonos ember veheti meg. Nyúltenyésztéssel mindenki maga állíthatja elő a maga és családja prémszükségletét, amely nem lukszos ugyan, de annál kiválóbb. A húsból és prémből termelt felesleget mindig jó pénzen lehet értékesíteni. Egyedül a trágyáért is érdemes nyúltenyésztéssel foglalkozni. A gépiüzemű munkagépek és közlekedési eszközök elszaporodásával már alig áll állati trágya rendelkezésre, pedig azt a mezőgazdaságban, de különösen a kertészetben nem lehet nélkülözni. A házi-nyúl a legigénytelenebb állat. Minden udvaron elhelyezhető faladában vígan él és szaporít. Maga ellen vét minden közgazdálkodás és minden csendőr, aki nem foglalkozik házi-nyúl tenyésztésével. A *Házi-nyúltenyésztők Országos Szövetsége* Csillaghegyen (Budapest mellett) minden házi-nyúltenyésztési ügyben ingyen áll olvasóink rendelkezésére. A tenyésztési óhajtokat tenyészanyaggal látja el, sőt biztosíték nyújtása esetén visszaszolgáltatási kötelezettség mellett is ad ki tenyészanyagot.

Conan Doyle meghalt. A világszerte ismert Sherlock Holmes-regények írója az angliai Crowboroughban szívbajban meghalt. Detektívregényeivel példátlan sikert aratott, lefordították azokat a világ minden nyelvére s amikor egyszer *Conan Doyle* már ráunt a hősére s egyik regényében kivégezte, az olvasóközönség tiltakozása és unszolása következtében kénytelen volt újra feltámasztani s a rejtélyes bűnyüggel felderítésében ismét foglalkoztatni. Halála alkalmából szinte kötelességünknek érezzük öt védelmünkbe venni azokkal szemben, akik öt és munkáit kellően nem ismerve, minden disztingválás nélkül a bűnyügyi ponyvairodalom írói közé sorolják. A modern bűnyügyi nyomozás sok tekintetben hasznát vette annak a bűnyügyi regényirodalomnak, amelynek *Conan Doyle* volt — mondhatjuk talán — az egyedüli és utólrétegetlen mestere. Detektívregényeiben bizonyára sok fantasztikumot, sok kifogásolnivalót találhat az olvasó, különösen a kriminalisztikával tudományosan foglalkozó szakember. Egy azonban kétségtelen: bármelyik regényét is olvassuk át, nem akad közöttük egyetlenegy sem olyan, amely ne tartalmazna komoly tanulságot is. A halottaknak, akik jót, hasznosat cselekedtek, megemlékezés, hála és kegyelet jár. Adózzunk ezzel mi, csendőrök is, *Conan Doyle* emlékének, elsősorban azért, mert öt is méltán lehet abba a nagy családba tartozónak tekinteni, amely a bűn üldözését választotta hivatásának, másodsorban azért, mert ki tudja, hogy mi, magyar csendőrök is hány sikert köszönhetünk azoknak az útmutatásoknak, amelyeknek alappondolatát, alapszémjét talán éppen *Conan Doyle* szolgáltatta.

Tanulmányi kirándulás Német-, Angol- és Franciaországba. A *Párisi Magyar Diákegyesület Utazási Osztaga*, amely a Mefhosz tanulmányutait rendezti, augusztus hó 5-én tanulmányutat indít Német-, Angol- és Franciaországba. Útirány

a következő: Budapest, Wien, München (1 nap), Nürnberg (1 nap), Frankfurt (1 nap), Heidelberg (fél nap), Mainz (hajón a Rajnán), Köln (fél nap), Bruxelles (1 nap), Anvers (1 nap), Ostende (fél nap), Dover, London (5 nap), Newhawn, Dieppe, Páris (4 nap), Basel, Zürich, Buchs, Wien, Budapest. Részvételi díj 523 P. Rendez továbbá tanulmányutakat Európa összes országaiba. A tanulmányutakra vonatkozó prospektust az érdeklődőknek díjmentesen küldi meg a *Párisi Magyar Diákegyesület Utazási Osztálya* (Budapest, IX., Ferenc-körút 38., telefon: Aut. 872—74). Hivatalos órák hétköznapokon délután 4—6 között.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: Balogh László, Kádár József, Tóth Lajos, Bodu István és Rakó Sándor őrmesterek. Őrmesterré: Csopák Imre és Béres Ferenc csendőrök. — A m. kir. székesfehérvári II. kerületben törzsőrmesterré: Csizmadia Gábor, Zichó Herman, Flórián Sándor, Kollár Imre, Karika Kálmán, Császár Szilveszter, Takács Imre, Mecséri Károly, Váradi Zsigmond, Nagy József II., Pernyész István, Gábel Béla, Dinga János, Szabó Mihály II., Farkas Ferenc III. és Springenszisz Pál őrmesterek. Őrmesterré: Végh Lajos II., Tóth István, Rácz József, Putz György, Sz. Molnár Lajos, Pupos Imre, Bakai Sándor és Bencsik József csendőrök. — A m. kir. szombathelyi III. kerületben törzsőrmesterré: Ladányi Tamás és Menyhárt István őrmesterek. — A m. kir. debreceni VI. kerületben törzsőrmesterré: Szécsényi László, Kenéz Sándor, Alexai Károly őrmesterek. Őrmesterré: Egri Sándor, Katona Péter, Erdei Antal, Mile Menyhért és Balogh Antal csendőrök. — A m. kir. miskolci VII. kerületben törzsőrmesterré: Tóth Lajos I., Köröskényi Bálint, Plág Károly és Szabó Lajos I. őrmesterek. Őrmesterré: Szueta József, Stelcz József, Ludwig József, Kaszás Márton, Szopkó Mihály, Gál Lajos és Kis József csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. miskolci VII. kerület állományában: Lotti Ferenc százados Dicity Sára úrleánygyal Szekszárdon, Marján Márton tiszthelyettes Lengyel Annával Levelek községben, Muszil Béla törzsőrmester Oláh Juliannával Egerben. — A m. kir. budapesti I. kerület állományában: Sági Antal őrmester Tézsla Emmával Püspök-lélében. — A m. kir. szombathelyi III. kerület állományában: Németh József VII. törzsőrmester Batyi Mariával Egyházas-kesző községben, Márton József törzsőrmester Pacsi Margittal Kővágóörs községben, Rédecsi Sándor törzsőrmester Adorján Arankával Zalaszánton, Györe István II. törzsőrmester Keglovics Veronával, Arasztony községben, Illés Sándor őrmester Szabó Irénnel Nagykapornok községben. — A m. kir. debreceni VI. kerület állományában Hajdu László tiszthelyettes Jablonka Katalinnal, Debrecenben, Stej Ferenc törzsőrmester Jaczka Ilonával, Nagykállóban.

Kedvezményesen 250 pengőért kaphatják a „Társadalmi tanácsadó altisztek számára” III. kiadását azok, akik az első kiadás (Tanácsadó a csendőr magánéletéhez 1927.) beszerzését utóbbi belső címlapjának beküldésével igazolják. Megrendeléseket a cím pontos feltüntetése mellett közvetlenül a szerzőhöz (Budapest, I., Böszörményi-út 21. B. épület) lehet küldeni. A beküldött címlapokat a rendelők visszakapják.

Gyermektelen, 50 év körüli özvegy, bútorozott lakást, világitást, főzéshez gázt, reggelit és uzsonnát kaphat takarításiért és mosás nélküli vasalásért Budapesten nőtlen alezredesnél. Pályázók személyes viszonyukat egyelőre írásban közölik Havranek János alezredessel, Budapest, I. kerület,

Kékgolyó-utca 20/b. II. em. 2. és adják meg azoknak is a pontos címét, akiktől megbízhatóságuk, tisztaság- és rendszertetük felől érdeklődni lehet.

Mignon Aeg. jó karban lévő írógépét részletre is eladná *Baranyai Imre* gönci (Abaúj m.) örsbeli őrmester.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikón” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I, Krisztina körút 14)) 1672. számú csekkszámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Böszörményi út 21 szám”.

„Zala.” Számtalanszor üzentük, különben is minden számban olvashatja, hogy a szerkesztőséghez beküldött közlésre szánt cikkeket a lapnak csak egyik oldalára és félhasábosan kell írni. Ön a lap mindkét oldalára írt, visszaadnók hát a nyomozást azzal, hogy írja le újból, de mert a beküldött leírást mégis átolvastuk, erre nincs szükség, mert az közlésre amúgy sem alkalmas.

T. L. cs. Váchartyán. Ha a megrendelőlevelet aláírta, azt nem vonhatja vissza, a cég tehát jogosan perelheti önt az

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.
Alapított: 1770. évben. Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

Közgazdálkodásokban
és magánháztartásokban

a jó kávé nélkülözhetetlen

— Újból szállítjuk a békebeli eredeti 3 és 5 kilós plombált zsákokban. —
3 kg. SOERABAJA kávékeverék ára P 23.— — 5 kg. SOERABAJA kávékeverék P 38.—

Költségmentesen leszállítva, ingyen csomagolásban, kiváratra 3 havi részletfizetésre. — Kérje ingyen árjegyzékünket összes gyarmatárunkra.

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG BUDAPEST, V., FERENC JÓZSEF-TÉR 5.

írógép áráért. Hogy az ügynökkel szóbelileg miben állapodtak meg, az mellékes, mert minden megrendelőlevélen rajta van a kikötés, hogy: „Szóbeli megállapodások érvénytelenek.” Ebben az esetben tehát semmit sem tehet, fizetnie kell. Tanul-ság először: ügynököt nem szabad a laktanyába beengedni, nemcsak azért, mert a Szut. kifejezetten megtiltja és mert kének is akadnak közöttük, hanem azért sem, mert az ügynök hamar beugratja a csendőrt egy olyan „üzletbe”, amit a csendőr rendszerint meg szokott banni, de későn. Másodsor: ha bármit rendel, olvassa el a megrendelőlapot, amit aláír, de ne csak a nagyobb betűkkel nyomtatott szöveget, hanem azt is, ami egészen apró betűkkel van nyomtatva, mert rendszerint azok tartalmazzák a vevő szempontjából a kedvezőtlen kikötéseket. Az ügynöknek pedig ne higgyen, akármit és akármennyit is beszél, mert neki az az érdeke, hogy üzletet csináljon és jutalékot kapjon utána. Ha egyszerű elment, ütheti bottal a nyomát és fizethet. Semmiféle szóbeli ígéret, megállapodás, parolázás nem ér semmit, csak az bír érvény-nyel, ami a megrendelőlevélbe bele van nyomtatva vagy bele van írva. Aki megrendelőlevelet ír alá, követelje min-dig, hogy az ügynök másolópapírral két példányban állítsa ki s az egyik példányt adja át a megrendelő csendőrnök. Így azután nem fordulhat elő ilyen kellemetlenség. A hozzánk beküldött levelet címére kivételesen visszaküldöttük. A levél-ben nincs semmi sértő, amiért megtorlást kérhetne.

A. P. őrm. Osztopán. A honvédséghez csak csendőrségi kötelezőjének letelte után léphet át, de jelentkezhetik a köte-lezője letelte előtt is szolgálati úton akármelyik csapattest-hez, amelyet azonban meg kell jelölnie. A honvédség altiszti létszáma teljes, azért a jelenlegi rendfokozatában nem veszik át, hanem csak mint honvédet s a megüresedő helyektől és természetesen az ön használhatóságától függ, hogy mikor léptetik újra elő. A honvédőrmester fizetése ugyanaz, mint a csendőrmesteré. Ha a szeme gyenge, nem veszik át oda sem.

Komárom. 1. A szolgálat egész tartamának egyharmada pihenőként illetékes. 26½ óra szolgálat után tulajdonképpen 8 óra és 50 perc pihenő járna, de a Szut. 245. pont 1. bekez-dés utolsó mondatának értelemszerű alkalmazása mellett a pihenő idejét is ki kell kerekíteni, így tehát a pihenő összar-tama 9 óra. — 2. Az I. zsoldfokozatú törzsőrmester vezény-lési pótdíja 12 óránként 2 pengő.

Kővágóörs. Lipcsey Lajos volt tart. százados címét nem tudtuk megállapítani; vitéz Cseh Kálmán százados Budapes-ten a m. kir. „Bem József” 1. lovastüzérsztyálnál teljesít szolgálatot; Lám Béla nevű tiszt ismeretlen.

Vadász. Válasz a lekszikon rovatban.

Erdély 100. Percs Aladár ny. tábornok címe: Budapest, I., Budaörsi-út 117.

Badacsony. Sipos Gyula ny. tábornok címe: Budapest, I., Avar-utca 15.; Mayer Pál ny. tábornok 1925-ben meghalt; Stepohany Alajos volt tart. c. őrnagy címe: Budapest, II., Bimbó-utca 22.

Tavasz. Verneda Rezső ny. százados címe: Budapest, IX., Sertésvásártér.

T. L. Sz. A szolgálat kötelező letelte előtt elvileg nem le-het leszerelni. Ha azonban önnök sikerül a postához előbb bejutnia, akkor a Szut. 27. pont 2. alpontja értelmében kérje szolgálati úton a kivételes elbocsátását, amit a belügyminisz-terium (VI. c) osztály) engedélyez. Jelentse be a dolgokat úgy, ahogy nekünk megírta, azt hisszük, hogy a kérvényét kedvezően fogják elintézni. Ma nem könnyű dolog polgári álláshoz jutni, s ha beigazolja, hogy az állást csak úgy kap-hatja meg, ha azonnal elfoglalja, míg ha kötelezője leteltéig vár, elveszíti, a minisztérium bizonyára méltányolni fogja a helyzetét. Addig persze ne kérje a leszerelését, amíg nem biz-tos, hogy a postához felveszik, nehogy két szék között a pad alá jusson.

Láng cs., Feldebrő. Olvassa el lapunk 1928. évi 30. számá-nak 837. oldalán levő „Nagykunság” jellegű üzenetünket.

Türelem. Ha az a nőszemély tényleg olyan, amilyennek le-írja, akkor jó öt az őrstől minél távolabb tartani, azt pedig, hogy oda bejárjon, semmi szín alatt nem szabad megengedni. Levele kissé zavaros, nem egészen értjük a dolgot. Azt hisz-szük, vannak ott még más körülmények is, amiket nem írt meg nekünk, mert éppenséggel minden ok nélkül nem szoktak senkit rendreutasítani.

S. I. th., V. I. cs., Pincehely. Köszönjük az üdvözetet s szívesen viszonzozzuk mindkettőjüknek a jókívánságokat. Kü-lönösenképpen pedig kívánjuk, hogy ne legyen hűtlen Önökhöz Fortuna istenasszony a jövőben sem. Aztán jó fogalmazvá-nyokat írjanak ám az írógépén!

Csüggedő. 1. A vámorőséghez nincs felvétel. 2. Olvassa el a mai számunkban „Havasi gyopár?” jellegű küldött üzene-tünket. 3. A múlt évi 22. számú Csendőrségi Közlönyben közzé-tett 137.669—VI. b. 1929. számú rendelet szerint a kórházba utalt csendőr csendőrségi pótdíját és élelmezési adagválságát a kórházi ápolási költségek fedezése végett a gazdasági hiva-talhoz fel kellett terjeszteni, míg a 20 pengő étkezdei támoga-tás az örs közzéadalkodását illette. Miután a július 1-i illet-ményrendezéssel az étkezdei támogatás elmarad, jelenleg az a helyzet, hogy az élelmezési pénz és a csendőrségi pótdíjat a gazdasági hivatal a kórházi ápolási költségek fedezésére for-dítja, miután azonban ezek összege az ápolási költséget ren-dszerint meghaladja, a maradványt a csendőr kezeihez vissza-fizetik. Jelenleg ez a maradvány kb. havi 5—6 pengő. A kér-dést a belügyminisztérium valószínűleg újonnan fogja szabá-lyozni. 4. Csak utólagos házasságkötés útján lehetne, de mi-után az édesanyja meghalt, most már nem lehet.

D. J. Baglyasalja. Elfőzetése a folyó év végéig rendez-ve van.

Cegléd. Tánzos Gábor ny. lovassági tábornok címe: Buda-pest, Hungária-szálló.

Cz. K. törm., Debrecen. Megkaptuk, majd részletesebben válaszolunk reá. A címváltozást előjegyeztük.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részlet-fizetésre készpénzáron, ellenőriz-hető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében.)

Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

Hogedő
armonlum
Tárogató csak itt a valódi
Cimbafom
Harmonika
Gitera

és az összes legjobb hangszerék, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészielen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzékét ingyen küld.

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BUTOR BUDAPEST VI. KER.,
Ó-utca 3.

RÉSZLETRE Minden csendőr kedvezményt kap!

Ártánd. A Pénzügyi Központ a jelenleg fennálló rendelkezések szerint legénységi állományú egyének számára nem folyósít kölcsönöket. Most folynak a tárgyalások, hogy a rendelkezés hatályát a legénységre is kiterjesszék, de hogy azok mikor és hogyan fognak befejeződni, nem tudjuk.

Kölcson. A fenti üzenet önnek is szól.

K. M. 1. Vértesi Gáspár nevű nyugdíjas csendőr nincsen. 2. Magyar állampolgár a törvény értelmében bárhol letelepedhetik s ezért díjat nem kell fizetnie. Ön valószínűleg az illetőség elnyerésével kapcsolatban a községi kötékekbe való felvétel díját értette letelepedési díj alatt. Az utóbbit vármegyei szabályrendeletek szabályozzák, hogy az Ön megyéjében hogyan van szabályozva, nem tudjuk, nézzen utána a városházán. Általános gyakorlat az, hogy a községi kötelekbe a szegények és a közalkalmazottak díjat nem fizetnek, deha az Önök vármegyének szabályrendelete nem tesz ilyen kivételt, akkor Önnek is meg kell fizetnie.

Hármashatár. Legcélszerűbb az illetékes vasúti üzletvezetőséghez feljelenteni vasúti üzletszabályzatba ütköző mulasztás miatt. Súlyosabban vonják felelősségre, mint a közgazgatási hatóság.

Fényi erdő. 1. Az új törvény az eddigi nyugdíjtörvényen nyugdíjjogosultság ideje és a szolgálati évek beszámítása tekintetében semmiféle változtatást nem eszközöl, minden ügy történeti tehát, mint eddig. 9 évi 6 havi és 1 napi szolgálati idővel tehát ezután is nyugdíjképes. 2. Megpróbálhatja kérsi ha alaposan megindokolja, talán el is tekintenek a megszakítástól, de a kérelmet csak nyugállományba helyezése után terjesztheti elő.

Nándorfehérvár. Olvassa el a mai számunkban „Ártánd” jellegre küldött üzenetünket.

U. J. ny. th., Sarkad. A fenti üzenet Önnek is szól.

M. T. 5. 1. Kérhetik. 2. Igen. 3. Nem értjük a kérdését. Irja meg világosan, mit akar tudni? 4. Címeiket nem ajánlunk, a lapokban bőven talál ilyen előkészítő tanfolyamokra vonatkozó hirdetéseket.

Figyelem. Válasz a lekszikon rovatban.

Dohány. 1. Nem lehet, csak pipadohányt. 2. Feltétlenül rendezve lesz a kérdés, de valószínűleg majd csak az új illetékszabályzat keretében. 3. Ha az ügyben az örs nyomozást teljesített, annak eredményéről az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak akkor is jelentést kell tenni, ha az örs véleménye szerint nem fog fenn bűncselekmény, mert ezt csak a bíróság vagy hatóság hivatott megállapítani. 4. Olvassa el lapunk 1927. évi 14. számának 435. oldalán levő 96. lekszikon választ. 5. A „Magyarország ezeréves sorsa” feirratú térképsorozat egyes térképein látható csillagalakú fehér folt annak a 16 szepesi városnak a területét mutatja, ameyeket Zsigmond király 1412-ben a lengyel királynak 88.000 magyar forintért elzálogosított. A 16 szepesi várost Mária Terézia csatolta vissza az országhoz 1772-ben, amikor Lengyelország első felosztása alkalmával Galiciát és Lodomériát is megszerezte. 6. Hosszú volna leírunk, nézze meg akármelyik történelemkönyvben.

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

21.

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

— De hát tudja úgy volt — folytatta aztán könnyeit felszárítva, — hogy amikor kitört a háború, már akkor arról ábrándozott, hogy bevonul katonának. Váltig hajtogatta, hogy így, meg amúgy, majd megtanítja ő a gaz rácotat, azért, hogy meggyilkolták a trónörökösünket. Hagytuk, hadd beszéljen, nem vettük komolyan. De aztán mikor jöttek az oroszok, akkor már nem lehetett vele bírni. Igaz, hogy éppen a szülőfalujába törtek be... Hiszen ismerte szegény apust, milyen lelkesedő természetű ember volt. Akkor már nem bírtunk vele, sem én, sem a főorvos úr. Úgy szokott meg, hogy szinte nem is tudtunk róla. Önként jelentkezett és hiába volt öreg ember, két kézzel kaptak rajta, mert hiszen tudja, hogy akkoriban alig volt katonánk idebent az országban. Nagyon kellett akkor fegyverforgató férfi a háttárra, hát elvitték őt is... Ott esett el a Kárpátokban... —

Gál Imre elfogódottan hallgatta Jolán elbeszélését s egyszerre feléledtek a lelkében a Kárpáti csata harci emlékei. Hallotta az oroszok vad — „Urrá!” üvöltését és egyszerre maga előtt látta az akkori harci képet... Még emlékezett rá, hogy akkor úgy rémlett neki, mintha álmodt volna, mintha minden fenyofo csukaszürke katonává változott volna... A mi bakáink törtek elő a fenyes sötét lélyéből. Ezer torokból harsogott diadalmosan a lelkes „Rajta-rajta!”... Ott volt Venyige bácsi a csukaszürke hősök között, ha ő ezt akkor tudta volna.

— Ne sirjon Jolán — fordult részvétellel Jolánhoz —, legyen büszke az édesatyjára, nemesül érző derék ember volt, hősi halálával megkoszorúzta áldásos életét... —

Jolán meghatva fogta meg Gál Imre jobbját: — Köszönöm Imre.

Gál Imre gyengéden szorította meg Jolán kezét: — Árvák lettünk Jolán... —

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég. a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati Intézet
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A közeli pályaudvar örkezési
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	17. — „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18.50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt		7.60 „

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTYÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA 1895. KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN: KLOTILD PALOTA

TÖRV. V.

Togal

csillapítja és megszünteti
a fejfájást
izom és izületi fájdalmakat.

Kérdezze meg orvosát! Minden gyógyszerárban kapható.

— Én maradtam árván egyedül — zokogott Jolán.
 — Ne sírjon — vigasztalta Gál Imre és gyöngye kezével felemelte Jolán fejét. — Nem maradt egyedül. Itt vagyok én. Most már megmondhatom, hogy nagyon szeretem. Mindig is szerettem, mindig. Nem fogom elhagyni soha... —
 Jolán megnyugodott, már nem zokogott. Boldogan ölelte át Gál Imrét: — Imre!

Mint rejtett tüzek mélyéből feltörő fénye, úgy lobogott Gál Imre fekete szemében a lefojtott indulat gerjedelme. Megerősödött hangon folytatta:

— Most úgy érzem Jolán, megjött az ideje, hogy ki mondjam azt amit már olyan régen akartam. Jolán magának köszönhetem mindenemet. Most is maga mentette meg az életemet, a vérét is ideadta nekem... Ne szóljon semmit, hiába tagadná, úgyszólván tudom. A doktor megmondta. Most már, hogy a maga vére kering az ereimben, annál bizonyosabban érzem, hogy együvé tartozunk mi ketten... Jolán, arra kérem legyen a feleségem!

Jolán meghatottan hajtotta le aranykoronás fejét, azután kiegyenesedve könnyein keresztül boldogan mosolygott Gál Imrére: — Most már igent mondhatok.

— Most már? — kérdezte Gál Imre megütődve s elborult arca. Azt hitte, hogy talán ő volt az oka... Azt gondolta, hogy Jolán előbb azért nem mondott volna igent, mert nem bízott meg benne! Vagy mert nem találta méltónak a kezére. Vagy, mert mást szeretett. Ezernyi gyöttrődő gondolat szállta meg egyszerre Gál Imre kételkedő agyát.

— Úgy van, most már — nevetett Jolán. — Most már igent mondhattam. Igaz, én magát kezdettől fogva nagyon szerettem, mégis... emlékszik Imre, én nem fogadhattam el a maga nagylelkű ajánlatát. Nem lehettem a felesége, mert hiszen újjal mutogattak volna utánunk. Maga a daliás szép katona karonfogva vezette volna a görbehátú torzubbát... Azért nem mondhattam előbb igent, mert nyomorék voltam.

Gál Imre felfigyelt. Örömlős sejtéssel nézte Jolánt, amint kipirulva, megszépülve nevetett. Apró, szívalakú száján bugyborékolta a kacagás: — De most, de most, már nincsen púpom. Már nem vagyok nyomorék. Nézze. — Felugrott és kacagva-nevetve táncolt, forgolódott az ágy körül.

— Jolán! — kiált fel Gál Imre örvendező meglepetéssel. Tágranyílt szemmel gyönyörködött a csodában. Felségesen szép volt Jolán és egyenes a háta; remek sudár termetű.

— Jolán, hát meggyógyult!?

Jolán gyorsan leült Gál Imre mellé és lihegve mondta:

— Igen, képzelje csak, megtörtént a csoda. Meggyógyultam. Az a drága jó főorvos úr — áldja meg az Isten, — meggyógyított. Ő küldött aztán a Balatonra fürdőzni, ott gyógyultam meg teljesen a napos homokon, a Balaton csodás vizétől. Egész nyarat ott töltöttem, tudja akkor, amikor maga féltékenykedett a Mesterre. Igaz, még nem is mutattam be a vetélytársát... — jegyezte meg Jolán nevetve.

Gál Imre röstelkedve sütötte le a szemét és aztán az ajkához vonta Jolán kezét: — Mind csak azért volt, mert akkor is már nagyon szerettem.

Jolán gyengéden hajolt le Gál Imréhez és szerelmes, szomjas ajkuk végre összeforrnt egy hosszú, édes csókban.

20.

Másnap Gál Imre, amikor reggelizett, félretett egy darab cukrot.

— Túlédés? — kérdezte Jolán.

Gál Imre elmosolyodott:

— Nem. A vetélytársamnak tettem el, szeretnék vele megbarátkozni.

— És cukorral akarja megvesztegetni? — nevetett Jolán.

— Mester egyéniség, azt nem lehet lekenyerezni. Lehetőség, hogy el fogja fogadni, hiszen a cukor különben is gyönyege. Am ne higgye, hogy ezzel megvásárolhatja a barátságát. Nehezen barátkozik...

— Majd meglátjuk. Szeretném már megismerni. Miért nem hozza be?

— A főorvos úr tiltotta ki innen — felelte Jolán. — Máskor mindig itt tanyázik, az én szobámban, amióta szegény apus meghalt.

— Csak nem éniattam tiltotta ki innen a főorvos úr? — kérdezte Gál Imre.

— De. Hogy maga olyan válságos állapotban volt, nem engedte meg a főorvos úr, hogy bent legyen a kutya. Attól tartott, hogy nem lesz esendben és zavarni fogja magát. Szegény már nagyon nehezen szenvedte a száműzetést.

— Képzelem, hogy ez is ellenem hangolta — jegyezte meg Gál Imre. — Attól tartok, hogy ezekután valóban nehezen fog velem barátkozni.

— Vagy talán éppen azért hamarabb, mert esetleg azt fogja hinni, hogy magának köszönheti a száműzetés megszűnését. Tegyen is úgy, ha majd nyitom az ajtót, szólítsa a nevén. Hát akkor megyek is, megkeresem ökelmém.

Jolán kiment. Gál Imre kezébe vette a cukrot és várakozón figyelt az ajtóra. Amikor aztán pár perc múlva nyílt az ajtó, barátságos hangon szólította: — Mester, gyere ide! Mester!

Széles jókedvvel, vígan ficánkolva pendült be a kis fekete kutya az ajtón. Amikor Gál Imrét meglátta az ágyban, hőkölve megtorpant és éktelen ugatásba kezdett.

— Csitt Mester! Nem hallgatsz el rögtön! — csitította Jolán: A kutya mindjárt elhallgatott és akkor Jolán ráparancsolt: — Gyere, köszönj szépen a bácsinak. Vigyázz!

Mester engedelmesen két lábra állt és a mellső lábaival tornászgatva integetett Gál Imre felé, de azért még bizalmatlanul pislogott és fényes fekete orra szüntelenül szaglászott a levegőben.

— Mester nesze! — nyújtotta a cukrot Gál Imre. — No vedd el, Mester!

Már folyt a nyála, de mégse fogadta el a cukrot. Sunyin Jolánra sandított, hogy vajjon mit szól hozzá. Jolán megsimogatta kócos fejét: — No vedd el Mester, szabad.

Több se kellett Mesternek, hamar bekapta a cukrot. Gál Imre még meg akarta simogatni, de Mester zsákmányával

„CSEPEL“

kerékpárok főlerakata:

„Csepel“ kerékpár P 165. — „Fecske“ kerékpár P 185. —

„Villám“ kerékpár P 165. — Női kerékpár . . P 165. —

Varrógépek, gramfonok, rádiók legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók:

LENGYEL GÉPÁRUHÁZBAN, Budapest, VI, Teréz-körút 25.

PEUGEOT

kerékpárok főlerakata:

Peugeot strapa vagy versenykerékpár . . . P 185. —

16 pengős havi részletre

BUTORT ÖN most olcsó

áron vásárolhat üzlet-
áthelyezés miatt,
csakély havi részletre

TOMORY és TSA butoráruházban,
IV. Veres Pálné-u. 7.

(Ápponyi térnél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

A töltőtollat ma már senki sem nélkülözheti, aki
írásmunkával foglalkozik, legkevésbé a csendőr.
A legjobb töltőtollak ús választékban **TURCSÁNY ANTAL**
töltőtoll- és papírkereskedésében: Budapest, VIII., Üllői-út 2.

Butor leg-
kedvezőbb **havi**
RÉSZLETRE, **NEMZETI BÚTORHÁZ**
előleg nélkül **Dohány-utca 46.** (Klauzál-u. sarok)

BUTOR 1 éltre
20 havi részletre
Kisipari Butorcsarnok, Dohány-u. 66.

Előleg
nélkül is

gőgösen elvonult a kályhához. Ott lekuporodott a sarokba és a cukrot ropogtatva, bizalmatlanul pislogatott Gál Imrére.

Jolán az ágy mellé ült. Elkezdtek beszélgetni, tervezgetni s egészen megfeledkeztek a kutyáról. Mester egy darab ideig túrta a mellőzést, de később már mind aggodalmasabban hunyorgatott a szerelmes pár felé. Végül, amikor már teljes bizonyossággá lett benne, hogy nem törődnek vele elszontyolódva nagyot sóhajtott és felállt. Unottan ásított egyet-kettőt, hogy viszonzásul ő is teljes közömbösséget mutasson és lassan az ágy felé közelített. Arasznyi kutyacsészében forgatta az esélyeket, hogy hogyan viselkedjék, mivel tudná a figyelmet megint magára vonni. De úgy, hogy kis gazdája szeretetét el ne játssza. Behúzott karmokkal nesztelenül sündörgött az ágy körül. Egyszerre meglátta az ágy szélén Gál Imre kezét. Nem, nem harapott bele, pedig megtehetné volna. Mester bölcs volt, tele életbölcsessel. Ezért és mert amúgy is jó kutya volt, két lábra állt és hűséges kutyapofával nyaldosta Gál Imre lefogó kezét. Közben okos kis bogárszeme folyton forgolódott Jolán és Gál Imre között. Leste a hatást.

— No ni, szervusz Mester! — szólt Gál Imre és megsimogatta a kutya bozontos fejét. — No úgye, hogy jó barátok leszünk?

— Lássa, hogy barátokzik, úgy-e megmondtam? — szólt Jolán örömmel és ő is simogatta-becézgette Mestert. — Jó kis kutya, igen, jó kis kutya a Mester.

Mesternek persze jól esett a kétrendbeli simogatás, annál is inkább, mert ezt a győzelmét saját fortélyának tulajdonította, amellyel ügyesen megalapozta jövőjét. Ezzel diadalmasan bevonult a családi háromszögbe, melynek azontúl fontos eleme lett. Szívében egyre jobban homályosodott el Venyige bácsi emléke, hogy Gál Imre lépjen örökébe. Azt a hűséges szeretetet, melyet Venyige bácsi iránt táplált, ezentúl Gál Imrere pazarolta. Ott ütött tanyát az ágy előtti szőnyegen és attól kezdve lefitymálva került el a kályha melletti régi kukóját.

Gál Imrének is jól fogott az új barátság, unalmában pompásan elmulatgatott mesterrel, ha Jolánt kötelessége másfelé szólította. Így hát hamarosan nagyon megbarátkoztak és Mesternek már csak az volt a gondja, hogy tulajdonképpen kit is tiszteljen gazdájának, Gál Imrét-e vagy Jolánt. Hosszas fontolgatás után aztán úgy oldotta meg ezt a fogas kérdést, hogy mindig a jelenlevőt halmozta el szeretetének minden jelével. Olyankor pedig, amikor Jolán is bent volt a szobában, majd szétszakadt szegény Mester azon való nagy igyekezetében, hogy egyformán kedves legyen mindegyikhez, nehogy valamelyiknek is zokon essék, hogy a másikkal talán valamivel kedvesebb.

Azonban néhány nap múlva nagyobb gondja akadt Mesternek. Gál Imrének egy régi barátja tűnt fel a határon és Mester ettől féltette már már állandósuló kiváltságos helyzetét. De később aztán megnyugodott, mert rájött, hogy a jövevény, bár nagyon jó ember és kedves barát, másfelé való érdeklődése folytán a családi háromszögön kívül maradt. Amde tartunk rendet, ne vágjunk az események elébe, hanem mondjunk el mindent szép sorjába. Hát úgy volt, hogy egy csöndes délutánon a folyosó kőcokkái nehéz kocogástól

visszhangzottak, mintha kemény facipőkben járna valaki a folyosón. A kopogó léptek az ajtóig jöttek és Mester morogni kezdett. Erélyes kopogtatás után kinyílt az ajtó s Mester éktelen ugatással rontott a vendégre. De azt úglátszik nem kutya barát volt. Lehajolt Mesterhez és a szemébe nézett: — Így van jól kutyuskám, hogy jó kutya vagy. Mert bizony a jó kutyanak az a dolga, hogy mindenkit megugasson. A rossz embert zavarja el, de a jó embert hagyja békében. Úgy bizony. Azért kutyuskám, engem hagyjál békében, nem vagyok és rossz ember. Majd meglátod. No hajtsd ide a buksi fejedet, hadd simogassam meg....

Mester ugatása csöndes morgássá szelődött. Kíváncsian szaglászta körül a vendéget. Úglátszik jó szimatot kapott, mert aztán barátságos farkcsóválgatással kísérté az ágyig. Ott még egy párszor körülszimatolta s aztán megnyugodva telepedett le melléje a földre.

— Szervusz Imre! — szólt a vendég és Gál Imre meglepetten nézett rá. Alig ismerte meg barátját a csukaszürke zubbonyban, melynek hajtókáját őrmesteri sujtás díszítette és a mellén vitézségi érem ragyogott.

— Matyi! Hát te vagy!? — kiáltott fel Gál Imre örömmel. — Alig ismertem rád, hiszen nem láttalak még katonaruhában.

(Folytatjuk.)

Megjegyzés.

A folyó évi 18. számunkban közölt „Távolsági kimutatás” pályázatunk megoldásának többféle lehetősége van. Egyet ezek közül alább közlünk. Itt megjegyezzük, hogy az őrsparancsnoknak az ellenőrző szolgálatnál rendes körülmények között a Szut. 6. mellékletében feltüntetett időt nem kell figyelembe vennie. Ha azonban az ellenőrzéseket — mint itt is — őrzjárat keretében akarja lebonyolítani, természetesen, hogy az időkiszabathoz is alkalmazkodnia kell. Mondanunk sem kell, hogy ez a gyakorlatban vajmi ritkán fog előfordulni s itt is e feladat az elme sportján kívül csak az őrzjárat beosztások összeállításának gyakorlását célozta.

I. számú őrzjárat.

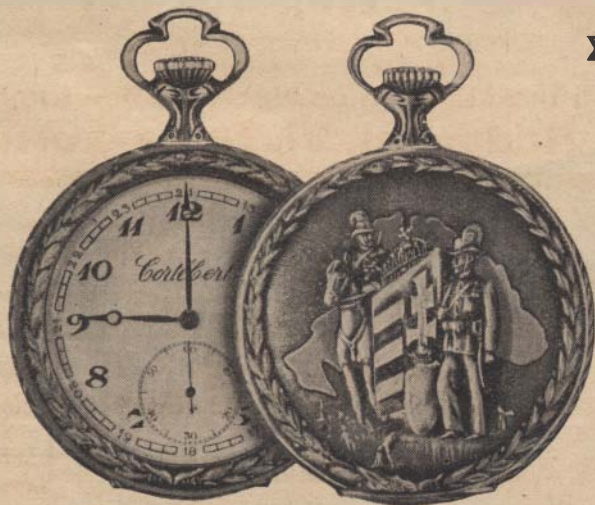
1. Farkaslaka	km
5. Pálkó őrház	2.3 km
3. Bélbor-tanya	6.2 km
12. Parajdi sóbánya	8.2 km
9. Csik-udvar	6.5 km
13. Udvarhelyi vasútállomás	7.5 km
1. Farkaslaka	6.3 km

összesen: 37.0 km

Ez után a távolság után illetékes 29 óra

Hozzáadva a tereptárgyak leportyázására szükséges időt és pedig Bélbor-tanya (30 p.), Parajdi sóbánya (30 p.) 1 óra

Az őrzjárat tartama: 30 óra

CSENDŐRSÉGI SZOLGÁLATI ÓRÁK

»KRONOSZ«

R
O
N
O
S
Z

ÓRA- ÉS ÉNSZERKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS U. 4.
TELEFON: AUTOMATA 892-14
Fiók: Debrecen Piac-utca 69.
Telefonszám: 17—07.

Mindennemű arany- és ékszer-
tárgyak, versenydíjak.
Ábra szerinti óra ára 42 P, havi 7 Pengő-
részletfizetésre. Kiváncsra árjegyzéket küldünk

**CORTÉBERT
ÉS PHÉNIX ÓRÁK**
részletfizetésre kaphatók.

II. számú őrjárat.

1. Farkaslaka	km
8. Borszék-dülő	1.6 km
7. Búskilátó	6.1 km
10. Háromszéki megálló	8.2 km
11. Korondi gyár	4.3 km
4. Somlyóalj	6.1 km
6. Mohács-puszta	7.3 km
1. Farkaslaka	3.5 km

összesen: 37.1 km

Ez után a távolság után illetékes 29 óra

Hozzáadva a tereptárgyak leportyázására
szükséges időt és pedig Korondi gyár
(30 p.), Mohács-puszta (30 p.) 1 óra

Az őrjárat tartama: 30 óra

III. számú (ellenőrző) őrjárat.

1. Farkaslaka	km
10. Háromszéki megálló	1.2 km
12. Parajdi sóbánya	6.2 km
11. Korondi gyár	3.7 km
9. Csik-udvar	4.6 km
6. Mohács-puszta	3.2 km
3. Bélbor-tanya	4.6 km
1. Farkaslaka	2.2 km

összesen: 25.7 km

Ez után a távolság után illetékes 18 óra

Hozzáadva a tereptárgyak leportyázására

szükséges időt és pedig Parajdi só-
bánya (30 p.), Korondi gyár (30 p.),
Mohács-puszta (30 p.), Bélbor-tanya
(30 p.) 2 óra

Az őrjárat tartama: 20 óra

Meghatározott tartamú őrjáratokról lévén szó, a nagy-
pihenőket az őrsparancsnok írja elő. Az 1. sz. járőrnek a
parajdi sóbányánál, a 2. számúnak és saját magának a
korondi gyárnál írta elő a nagypihenő megtartását. Ez ala-
pon aztán a két-két ellenőrzést könnyen foganatosíthatja.
És pedig: ha az ellenőrző járőr 8 órával később indul szol-
gálatba, mint a két rendes járőr, akkor az 1. rendes járőrt
a parajdi sóbányánál és a Csik-udvarnál, a 2. rendes jár-
őrt pedig a háromszéki megállónál és a korondi gyárnál
tudja ellenőrizni.

Helyes megoldást küldöttek be a következők:

Fürjes József őrm. (Salgótarján), Menyhárt István
őrm. (Szombathely), Józsi Sándor őrm. (Báta), Kovács
Sándor csendőr (Szigetvár), N. Nagy József th. (Nagy-
csere), Apostol Lajos őrm. (Sárospatak), Molnár József I.
csendőr (Vámosgyörk), Lájer János őrm. (Vasvár), Láng
Gusztáv csendőr (Feldebrő), Takács Béla őrm. (Gödöllő),
Kolozsvári Gyula th. (Szombathely), Vasvári István csendőr
(Tahitótfalu).

—o—

A töltőtollat a szerkesztőségünkben megejtett sorsolás
során N. Nagy József tiszthelyettes (Nagycsere). nyerte
meg, akinek azt postán egyidejűen elküldtük.

Pályázat.

Melyik ujjnyomatok azonosak a fentiek közül?

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől foga-
dunk el. Nyomozó-, nyilvántartó- vagy daktiloszkopiai tan-
folyamokat végzetek nem pályázhatnak. Határidő: augusz-
tus 10. A helyes megfejtők között egy „Cortébert Watch

Co.” zseborát sorsolunk ki. Az eredményt az augusztus 20-
számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZES ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Gyóry Aladár.